

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิวัฒนาการหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดในด้านประวัติความเป็นมาของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร วัตถุประสงค์หลักสูตร และการเรียนการสอน โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์วิวัฒนาการของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 2 หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 1

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1. ประวัติความเป็นมาของหลักสูตร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีกำเนิดจากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย โดยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา เดิมนั้นสถาปนาจากโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงซึ่งมีความมุ่งหมายที่จะส่งเสริมอาชีพ และวิทยฐานะของครูอาจารย์และเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา การส่งเสริมวิทยฐานะและฝึกหัดครูอาจารย์เป็นงานที่สำคัญของชาติ ซึ่งเริ่มมาพร้อมกับกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมส่งเสริมวิทยฐานะและการฝึกหัดครูอาจารย์ตั้งแต่เริ่มมานั้นได้ผลดีพอสมควร ได้ผลิตครูประเภทต่าง ๆ นับแต่ครูอนุบาลจนถึงอาจารย์มหาวิทยาลัย กระทรวงศึกษาธิการได้คำนึงถึงความสำคัญของการฝึกหัดครู จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูง ถนนประสานมิตร อำเภอพระโขนง ในปี พ.ศ. 2492 เพื่อผลิตครูในสาขาวิชาต่าง ๆ ระยะเวลาต่อมาได้พบปัญหาเกี่ยวกับสถานที่เรียนไม่เพียงพอ และยังไม่สามารถจัดวิทยฐานะครูให้ถึงขั้นสูงสุดเทียบเท่า

มาตรฐานของต่างประเทศได้ กระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นสมควรปรับปรุงยกฐานะของโรงเรียนฝึกหัดครูให้เป็น วิทยาลัยการศึกษา เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2496 วิทยาลัยการศึกษามีอำนาจจัดการศึกษาถึงขั้นปริญญาโดยสมบูรณ์ ตั้งแต่อนุปริญญา (อ.กศ.) ปริญญาตรี (ก.ศบ.) ปริญญาโท (ก.ศม.) และปริญญาเอก (กศ.ด.) (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519 : 6-8)

สำหรับศาสตร์ทางด้านศิลปศึกษา ทางวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด สืบเนื่องจากข้อบังคับของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ที่ว่าด้วยการแบ่งแผนกในสำนักงานและแผนกวิชา ในคณะวิชาพ.ศ.2504 ได้ระบุว่า สภาวิทยาลัยได้ลงมติให้ตั้งแผนกหัตถกและศิลปศึกษา ในคณะวิชาการศึกษา (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512 : 50-51) วิชาในหมวดศิลปะนี้จัดเป็นหมวดหนึ่งของวิชาพิเศษของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พุทธศักราช 2508

มีจำนวน 5 หน่วยกิต (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508 : 2) มี 3 รายวิชา คือ

ศิลปะ 1	ความซาบซึ้งในศิลปะ	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
ศิลปะ 2	ศิลปะเบื้องต้น	1 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
ศิลปะ 3	ศิลปะในโรงเรียนประถม	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

ส่วนวิชาในหมวดหัตถศึกษา มีจำนวน 6 หน่วยกิต 7 รายวิชา ได้แก่

หัตถศึกษา 1	ออกแบบและเขียนแบบ	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 2	ศิลปะการช่าง	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 3	งานไม้	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 4	งานโลหะ	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 5	งานไฟฟ้า	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 6	งานปูน	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง
หัตถศึกษา 7	งานฝีมือ	2 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง

(วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508 : 6-7) และถูกยกเลิกไปใน พ.ศ.2510 พร้อมกับจัดตั้งเป็นแผนกใหม่ คือ แผนกวิชาศิลปศึกษา สังกัดในคณะวิชาการศึกษา (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512 : 57) แต่มีสถานะภาพเป็นเพียงวิชาโทในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง พุทธศักราช 2510 มีจำนวน 20 หน่วยกิต บังคับเรียน 2 รายวิชา 8 หน่วยกิต คือ

ศิลปะ 4	ศิลปะสำหรับครู	4 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
ศิลปะ 5	ความซาบซึ้งในศิลปะ	4 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง

และมีวิชาเลือกอีก 12 หน่วยกิต 5 รายวิชา ได้แก่

ศิลปะ 6	การออกแบบ	4 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
ศิลปะ 7	การพิมพ์ภาพ	4 หน่วยกิต	เรียนสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง

ศิลปะ 8	จิตรกรรม	4 หน่วยกิต	เรียนนัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
ศิลปะ 9	ประติมากรรม	4 หน่วยกิต	เรียนนัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง
ศิลปะ 10	ประวัติศาสตร์ศิลปะ	4 หน่วยกิต	เรียนนัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง

ในหมวดการศึกษายังมี วิชาการศึกษา 22 วิธีสอนศิลปในชั้นมัธยมศึกษา 2 หน่วยกิต เรียนนัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2510 : 2-17) และในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2510 สภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาจึงได้อนุมัติหลักการในการเปิดวิชาเอกศิลปศึกษา โดยให้สังกัดอยู่ในหลักสูตรสาขาวิชามัธยมศึกษา (วิชาการศึกษา 2516 : ไม่มีเลขหน้า) โดยรับผู้ที่จบการศึกษาระดับอนุปริญญา จากสถาบันต่าง ๆ เข้ามาเรียนต่ออีก 2 ปี จบแล้วจะได้รับปริญญาตรีศิลปศึกษา เท่าเทียมกับวิชาในสาขาอื่น ๆ (วินัย โสมติ : สัมภาษณ์) ในปี การศึกษา 2512 เปิดรับนักศึกษาภาคสมทบเข้าเรียนในช่วงเย็นและวันหยุด (วิทยาลัยวิชาการศึกษา : 2516) เพื่อส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะครูอาจารย์ทั้งหลาย และยังเป็นการใช้สถานที่เรียน คณาจารย์และอุปกรณ์การศึกษาต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ในการผลิตบัณฑิตให้เพียงพอแก่ความต้องการของสังคม โดยควบคุมรักษามาตรฐานการศึกษา ให้มีคุณภาพเทียบเท่ากับนักศึกษาภาคเรียนปกติ การจัดสภาพการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 3 ภาค คือ ภาคต้น ภาคกลาง และภาคปลาย การเปิดรับนักศึกษาภาคสมทบรุ่นแรก มีนักศึกษาเข้าเรียนเพียง 14 คน นอกจากนี้ยังมีข้าราชการของกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เข้ามาศึกษา เพื่อเพิ่มวิทยฐานะและพัฒนาฝีมือทางด้านศิลปะ นำไปใช้ในหน่วยงานต้นสังกัด (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2516 : ไม่มีเลขหน้า วินัย โสมติ : สัมภาษณ์)

หลังจากที่ได้รับการสถาปนาให้เป็นมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ทำให้ต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งเดิมเคยเรียนปีละ 3 ภาคการศึกษา ลดเหลือเพียง 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาคต้น และภาคปลาย ทำให้ต้องมีการปรับหน่วยกิตรายวิชา (อารี สุทธิพันธ์ : สัมภาษณ์) ดังปรากฏอยู่ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2519 ในปี พ.ศ. 2525 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต 4 ปี (ปรับปรุงใหม่) หลักสูตรศิลปศึกษาได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักสูตรศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีการปรับปรุงแก้ไขทั้งหมด 2 ครั้ง มีหลักสูตรที่ผ่านการใช้งานมาแล้ว 3 ฉบับ ด้วยกัน คือ

- ก) หลักสูตรศิลปศึกษา ปีพ.ศ. 2511
- ข) หลักสูตรศิลปศึกษา ปีพ.ศ. 2519
- ค) หลักสูตรศิลปศึกษา ปีพ.ศ. 2525

2. วรรณกรรมด้านโครงสร้างหลักสูตร

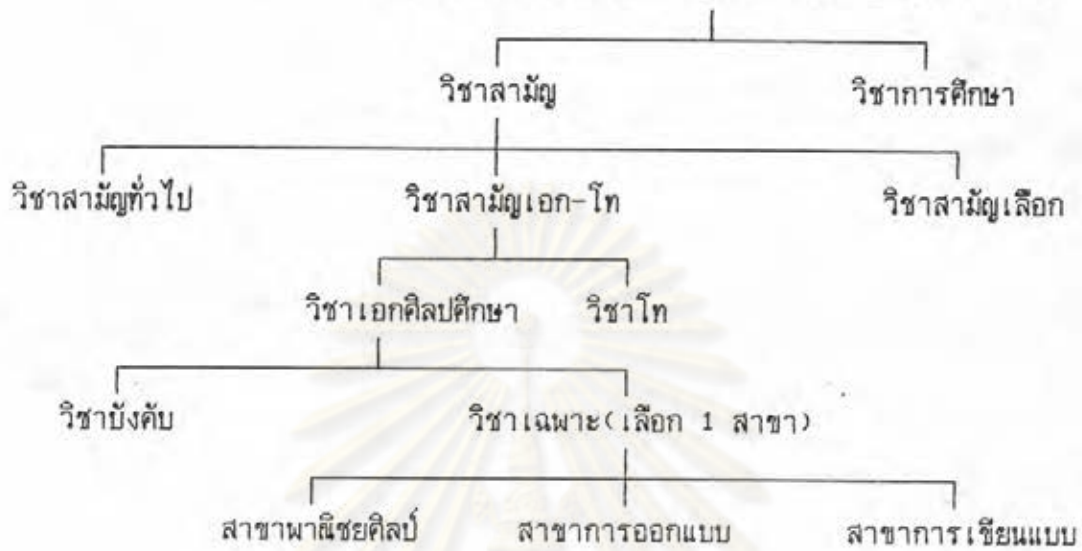
หลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิต หลักสูตร 2 ปี สาขาศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ในขณะที่เริ่มเปิดหลักสูตร ได้ยึดถือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาบัณฑิตฉบับปรับปรุงใหม่ พุทธศักราช 2505 ซึ่งมีอัตราส่วนระหว่างวิชาสามัญและวิชาการศึกษา 75 ต่อ 25 แต่ในสาขาวิชามัธยมศึกษาจะเป็น 79 ต่อ 21 โดยปกติหลักสูตรระดับปริญญาตรี 4 ปี ในขณะนั้นกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เรียนอย่างน้อย 210 หน่วยกิต หลักสูตร 2 ปี อย่างน้อย 105 หน่วยกิต โดยจัดไว้เป็น 5 ประเภท คือ

- ก) วิชาสามัญทั่วไป (General Education) เป็นวิชาที่ทุกสาขาต้องเรียนเหมือนกันหมด ได้แก่วิชาประเภทศิลปศาสตร์ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐานซึ่งทุกคนจะต้องเรียนรู้ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมวิทยา ภาษาต่างประเทศ ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ฯลฯ
  - ข) วิชาสามัญเอก-โท (Academic Major-Minor) ได้แก่วิชาสามัญสำหรับผู้ให้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัดของตน โดยมุ่งให้เกิดความรู้ ความสามารถในวิชานั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง วิชาสามัญเอก-โทนี้ จัดให้มีหลักสูตรในชั้นปีที่ 3 เป็นต้นไป
  - ค) วิชาการศึกษา (Professional Education) ได้แก่วิชาเกี่ยวข้องกับอาชีพโดยตรง เช่น ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ ธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติของการเรียนรู้ วิธีการสอน และอื่น ๆ มีทั้งส่วนที่เรียนเหมือนกันทุกสาขาวิชา และจัดพิเศษของแต่ละสาขาวิชา
  - ง) วิชาสามัญเลือก (Guided Academic Electives) หมายถึง วิชาที่ให้ผู้เรียนเลือกเรียนให้เหมาะสมกับสาขาวิชาของตน และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาสามัญเอก-โท ให้กว้างขวางขึ้น
  - จ) วิชาบังคับพื้นฐาน (Pre-Requisite) ได้แก่วิชาสามัญหรือวิชาการศึกษาที่กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนเรียน เพื่อสร้างความรู้พื้นฐานขั้นต้นเสียก่อน ก่อนที่จะเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508 : 1-3)
- เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรชัดเจนขึ้น จึงแบ่งหัวข้อในการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างไว้ 2 ส่วน คือ โครงสร้างของกลุ่มวิชา และโครงสร้างจำนวนหน่วยกิต

2.1 โครงสร้างของกลุ่มวิชา

แผนผังการจัดโครงสร้างของกลุ่มวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร ปี พ.ศ. 2511

แผนผังการจัดโครงสร้างของกลุ่มวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปี พ.ศ. 2519 และ 2525

โครงสร้างหลักสูตรทางด้านการจัดกลุ่มวิชา ในหลักสูตรศิลปศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการแก้ไขปรับปรุงเพียงครั้งเดียวเมื่อเปิดใช้หลักสูตรศิลปศึกษาในปี พ.ศ.2519 เป็นการปรับปรุงทั้งระบบโครงสร้างรวมของหลักสูตรระดับปริญญาตรี และในส่วนของโครงสร้างเฉพาะในกลุ่มวิชาศิลปศึกษา กล่าวคือหลักสูตรปี พ.ศ.2511 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชาใหญ่ ๆ คือ วิชาสามัญ และวิชาการศึกษา ในวิชาสามัญแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ วิชาสามัญทั่วไป มีวิชาศิลปนิยม วิชาการใช้ห้องสมุด และวิชาสังคีตนิยม วิชาสามัญเอก-โท ในที่นี้ คือ วิชาเอกทางศิลปศึกษา และวิชาโทสำหรับให้นิสิตเลือกเรียนอีก 8 สาขา คือ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ

วิชาประวัติศาสตร์ วิชาภูมิศาสตร์ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาเคมี วิชาฟิสิกส์ และวิชาชีววิทยา
 นิสิตเลือกเรียนวิชาโทหนึ่งสาขา ส่วนวิชาสามัญเลือก นิสิตเลือกเรียนตามความเหมาะสมและ
 ความต้องการ แต่รวมแล้วจะต้องเรียนไม่น้อยกว่า 105 หน่วยกิต สำหรับวิชาเอกศิลปศึกษา
 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือกซึ่งมี 3 สาขา คือ พาณิชยศิลป์
 การออกแบบ และการเขียนแบบ ต้องเลือกเรียนตามความสนใจ 1 สาขา ส่วนวิชากลุ่มวิชา
 ทางการศึกษา มีเฉพาะรายวิชาบังคับ 9 รายวิชา

หลักสูตรปี พ.ศ.2519 ได้แก้ไขโครงสร้างใหม่โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา คือ กลุ่ม
 วิชาขึ้นทางการศึกษา กลุ่มวิชาเอกทางศิลปศึกษา กลุ่มวิชาโทและวิชาเลือก วิชาเอก
 ศิลปศึกษามีวิชาบังคับและวิชาเลือกอีก 2 หมวด กลุ่มวิชาขึ้นทางการศึกษาแบ่งออกเป็น กลุ่ม
 วิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือก หลักสูตรปี พ.ศ.2525 เปลี่ยนชื่อหมวดวิชาขึ้นทางการศึกษา
 เป็นวิชาชีนครุ และแบ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือกเช่นเดียวกับหลักสูตรฉบับก่อน
 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่สำคัญ คือการยกเลิกกลุ่มวิชาสามัญทั่วไป สำหรับการปรับปรุงแก้ไข
 หลักสูตรในปี พ.ศ.2525 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของกลุ่มวิชา

2.2 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิต

ตารางที่ 2 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร (หลักสูตร 2 ปี) จำแนกตามกลุ่มวิชาและหลักสูตร

หมวดวิชา	หลักสูตรฉบับ พ.ศ.	2511	2519	2525
วิชาสามัญทั่วไป	จำนวนหน่วยกิต	8	0	0
	ร้อยละ	7	0	0
วิชาการศึกษา	จำนวนหน่วยกิต	37	18	21
	ร้อยละ	33	26	26
วิชาเฉพาะ	จำนวนหน่วยกิต	49-51	33	39
	ร้อยละ	43	47	49
วิชาโท	จำนวนหน่วยกิต	19-24	16	18
	ร้อยละ	17	23	23
วิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	0	3	0-3
	ร้อยละ	0	4	2
จำนวนหน่วยกิตรวม		113-120	70	80

วิวัฒนาการด้านโครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรโดยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรในแต่ละครั้ง หลักสูตรฉบับแรก ให้เรียนถึง 105 หน่วยกิต เป็นอย่างน้อย ปรับลดลงมาเหลือเพียง 70 หน่วยกิต ในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรเมื่อปี พ.ศ. 2519 และเพิ่มเป็น 80 หน่วยกิต ในการแก้ไขปรับปรุงครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2525 ในกลุ่มวิชาสามัญทั่วไปหรือวิชาพื้นฐานทั่วไป กำหนดให้เรียนเฉพาะในหลักสูตรฉบับแรกเท่านั้น ในหลักสูตรฉบับต่อ ๆ มาถูกตัดทิ้งไป ในกลุ่มวิชาทางการศึกษา มีการปรับจำนวนหน่วยกิตให้ลดลง เช่นเดียวกัน คือ ในหลักสูตรฉบับแรก ให้เรียน 37 หน่วยกิต หรือร้อยละ 33 มาเป็น 18 หน่วยกิต หรือร้อยละ 26 ในหลักสูตรฉบับต่อมา และเพิ่มเป็น 21 หน่วยกิต แต่ยังคงคิดเป็นร้อยละ 26 เท่าเดิม ในหลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2525 ทางด้านกลุ่มวิชาเอกทางศิลปศึกษามีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตเพิ่มขึ้นชัดเจน คือในหลักสูตรฉบับแรกให้เรียนประมาณ 49-51 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 43 หลังจากมีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2519 แม้จำนวนหน่วยกิตจะปรับลดลง แต่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ให้เรียน 33 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 47 และเพิ่มขึ้นเป็น 39 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 49 ส่วนในกลุ่มวิชาโท มีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน คือจากที่ให้เรียน 19-24 หน่วยกิต หรือร้อยละ 17 เป็นให้เรียน 16 หน่วยกิต หรือร้อยละ 23 และให้เรียน 18 หน่วยกิต หรือคิดเป็นร้อยละ 23 เช่นเดิม สำหรับกลุ่มวิชาเลือก ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2511 ให้เรียนตามความเหมาะสม มิได้ระบุว่า จะต้องเรียนเท่าไร ในหลักสูตรต่อมาจึงระบุไว้ให้เลือกเรียน 3 หน่วยกิต

ภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร คือ การปรับลดจำนวนหน่วยกิตรวมของหลักสูตรลง ทำให้กลุ่มวิชาสามัญทั่วไปได้รับการตัดออก แล้วเพิ่มสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตของกลุ่มวิชาเอกและวิชาโทให้มากขึ้น ส่วนกลุ่มวิชาทางการศึกษามีการปรับสัดส่วนให้เหลือน้อยลง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. วิวัฒนาการด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร

หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีเป็นหลักสูตรสาขาหนึ่งของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต เป็นหลักสูตรเทียบ 4 ปี โดยรับผู้ที่จบหลักสูตรประกาศนียบัตรทางการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) หรืออนุปริญญาทางการศึกษา (อ.กศ.) มาเรียนต่ออีก 2 ปี เนื่องจากหลักสูตรอยู่ในฐานะเป็นหลักสูตรสาขาหนึ่งของคณะศึกษาศาสตร์ จึงต้องเรียนวิชา

ต่าง ๆ ตามที่หลักสูตรเทียบ 4 ปี กำหนดไว้ ได้แก่ กลุ่มวิชาสามัญทั่วไป (เรียนเฉพาะหลักสูตร ปี พ.ศ. 2511) กลุ่มวิชาชีพอำนวยการศึกษา และกลุ่มวิชาเลือกเสรี ดังนั้นนิสิตที่เข้าศึกษาใน หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ไม่ว่าจะสาขาใดก็ตาม จะได้รับการคาดหวังให้มีคุณลักษณะเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ใหญ่ของหลักสูตร และวัตถุประสงค์ของกลุ่มวิชาต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้เห็นคุณลักษณะ บัณฑิตตามหลักสูตรต้องการ จึงควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตร

สำหรับวิวัฒนาการด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีลำดับความเป็นมาดังนี้

วิชาศิลปะปรากฏครั้งแรกในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา พุทธศักราช 2508 ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร โดยอยู่ในหมวดวิชาพิเศษ มีจำนวน 5 หน่วยกิต โดยได้ตั้งจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชานี้ว่า

- ก. ให้ตระหนักในคุณค่าและสุนทรียภาพของศิลปะอันเป็นรากฐานของวัฒนธรรม
- ข. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศิลปะและการออกแบบเพื่อเป็นพื้นฐาน ให้เข้าใจถึงคุณค่าของศิลปะ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ค. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแสดงออกได้ตามความนึกคิด
- ง. สามารถใช้วัสดุและเครื่องมือในการสร้างสรรค์ศิลปะพื้นฐานในแขนงต่าง ๆ
- จ. ให้มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เหมาะสมกับความเจริญในด้านต่าง ๆ ของเด็กแต่ละวัยในระดับประถมศึกษา

ฉ. ให้มีความสามารถสอนศิลปะในประโยคประถมศึกษา

(วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2508 : 37)

เมื่อกลุ่มวิชาศิลปศึกษาพัฒนามาเป็นหมวดวิชาโท ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชา การศึกษาชั้นสูง พุทธศักราช 2510 วิชาโททางด้านศิลปะนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ

- ก. ให้มีความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์
- ข. มีความรู้ความเข้าใจหลักของศิลปะและการออกแบบ เพื่อนำไปใช้ให้เป็น ประโยชน์ต่อการสอนและชีวิตประจำวัน
- ค. มีความเข้าใจคุณค่าของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและสามารถนำไป สัมพันธ์กับวิชาอื่นได้

ง. ให้มีทักษะในแขนงต่าง ๆ ของศิลปะ

(วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2510 : 57)

ในปีพุทธศักราช 2511 วิทยาลัยได้เปิดการเรียนการสอนวิชาเอกศิลปศึกษา ซึ่งเป็นหลักสูตรสาขาหนึ่งของหลักสูตรมัธยมศึกษา วัตถุประสงค์ของการ เปิดหลักสูตรครั้งนี้

เพื่อต้องการผลิตครูศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ส่งเสริมครูประจำการทางศิลปศึกษาให้มีความรู้ด้านศิลปศึกษาให้กว้างขวางขึ้น และสามารถเผยแพร่การศึกษาศิลปะให้เป็นที่รู้จักของประชาชนและผู้สนใจทั่วไป (วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516 : ไม่มีเลขหน้า)

ส่วนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตในเวลานั้น ประกอบด้วย ความมุ่งหมายพื้นฐาน และความมุ่งหมายเฉพาะ ความมุ่งหมายพื้นฐานนั้น เพื่อให้ผลิตได้สร้างคุณค่าในด้านจริยธรรม ศิลธรรม ปรัชญาและวัฒนธรรมขึ้นสำหรับตัวเองอย่างเพียงพอ จนเป็นผู้ประพฤติดี มีศีลธรรมสูงสมกับที่จะออกไปเป็นครู ประการต่อมา เพื่อให้ผลิตมีสมรรถภาพทางวิชาการสูงสมกับที่จะออกไปเป็นครู ส่วนความมุ่งหมายเฉพาะนั้น ต้องการให้ผลิตมีความรู้เป็นอย่างดี ในวิชาสามัญทั่วไป วิชาเฉพาะ และวิชาทางการศึกษา ประการต่อมา เพื่อให้ผลิตมีสมรรถภาพในการเป็นครู ในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. สามารถทำการสอนได้อย่างดี
2. สามารถอบรม แนะนำและปกครองได้เป็นอย่างดี
3. สามารถร่วมทำกิจกรรมกับโรงเรียนได้
4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับคนอื่น ๆ และให้ความร่วมมือกับชุมชน
5. สามารถเป็นครูชั้นอาชีพ

(วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2508 : 6-8)

ในปีพุทธศักราช 2517 เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา ได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการแก้ไขหลักสูตรในส่วนต่าง ๆ แต่ไม่ปรากฏว่ามีการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาไว้ในเอกสารฉบับใด เช่นเดียวกับหลักสูตรปี พ.ศ. 2525 แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทำให้ทราบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในภาพรวมยังคงลักษณะเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด หลักสูตรเอกสารที่กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของหลักสูตรศิลปศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ เอกสารหลักสูตรคณะศึกษาศาสตร์พ.ศ. 2530 โดยมีรายละเอียดดังนี้

- ก. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาทัศนศิลปศึกษาเป็นอย่างดี มีคุณธรรมและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตใจใฝ่รู้อยู่เป็นนิจ
- ข. เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ในศาสตร์ทัศนศิลป์ อย่างกว้างขวาง มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม
- ค. เพื่อผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่มีจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม รู้จักอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและให้บริการต่อสังคมได้

(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2530 : 320)

ส่วนความมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มีการแก้ไขให้กระชับขึ้น ในหลักสูตรปี พ.ศ.2519 ซึ่งกำหนดความมุ่งหมาย เพื่อต้องการผลิตครูให้เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรมดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี สอนดี สามารถรับใช้และพัฒนาสังคมได้ ความมุ่งหมายนี้ ยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519 : ปกใน มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ 2527 : 143)

ทางด้านกลุ่มวิชาชีพนี้นั้นฐานทั่วไปในหลักสูตรปัจจุบัน ได้วางวัตถุประสงค์ไว้เพื่อให้ นิสิตมีความรู้และทักษะทางด้านภาษา รู้คุณค่าของมนุษย์และศิลปวัฒนธรรม สามารถนำความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน มีความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคม สามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้ดี มีพลานามัยแข็งแรง และให้มีความรู้พื้นฐานในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อนำ ความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2530 : 296-297) ส่วน วัตถุประสงค์ของการเรียนหมวดวิชาชีพนครุ เพื่อให้ผู้ที่จะไปเป็นครูหรือบุคลากรทางการศึกษา มี ความรู้และทักษะที่จำเป็นทางการบริหาร ในการประกอบอาชีพทางการศึกษา (มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ 2530 : 301)

ทางด้านวัตถุประสงค์ของวิชาเฉพาะศิลปศึกษาเท่าที่มีปรากฏในเอกสาร ตั้งแต่วิชา ศิลปศึกษายังมีสถานภาพเป็นวิชาในหมวดวิชาพิเศษ 5 หน่วยกิต มาเป็นวิชาโทในปี พ.ศ.2510 และเป็นวิชาเอกตั้งแต่ปี พ.ศ.2511 จนถึงปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของการ ศึกษาด้านศิลปศึกษาดังนี้

วัตถุประสงค์ของหมวดวิชาศิลปศึกษาในระยะแรกนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาตัวผู้เรียน ในด้านจิตใจ ความรู้ลึกซึ้งคิดด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นหลัก จุดประสงค์รองคือ พัฒนาทักษะทาง ศิลปะของผู้เรียน และการนำไปใช้ในการเรียนการสอนศิลปะ โดยเน้นการบูรณาการกับวิชา อื่น ๆ สำหรับในหลักสูตรปัจจุบัน ยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจิตสำนึกต่อศิลปวัฒนธรรม ของชาติ การนำไปใช้สอนศิลปะ ส่วนที่เพิ่มเติม คือ การเตรียมผู้เรียนให้สามารถนำความรู้ ไปใช้ในวิชาชีพด้านศิลปะได้ ดังนั้นหลักสูตรจึงเน้นในเรื่องของการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้ เหมาะกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ทางด้านความมุ่งหมายของหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิตโดยทั่วไปนั้น ยังคงเน้นเรื่องของจริยธรรมและการเป็นครูที่มีทักษะความสามารถสูง ส่วนวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป ต้องการให้เรียนรู้หลาย ๆ ด้าน เพื่อนำไป ประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน สำหรับหมวดวิชาครุ ต้องการให้ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา มี ความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ

4. วิชาการด้านการเรียนการสอน

การศึกษาวิชาการด้านการเรียนการสอน มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงของ หลักสูตรด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ วิชาการด้านเนื้อหารายวิชา วิชาการด้านข้อบังคับ และวิธีการเรียนการสอน การวัดผล วิชาการด้านสิ่งสนับสนุนหลักสูตร

4.1 ด้านเนื้อหารายวิชา

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในแต่ละครั้ง เกิดขึ้นเนื่องมาจากการปรับปรุงหลักสูตรรวมของ คณะศึกษาศาสตร์ ดังนั้นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจึงอาจทำให้ส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตร เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์ทั่วไปของคณะศึกษาศาสตร์ วัตถุประสงค์ของหมวด วิชาต่าง ๆ โครงสร้างหลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาสาระของหลักสูตรด้วย

สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาวิชาทั้งหมดของหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต เทียบ 4 ปี มีจำนวนลดลงหลังจากการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2519 เนื่องจากมีการ ปรับลดจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรจากอย่างน้อย 105 หน่วยกิต ให้เหลือเพียง 70 หน่วยกิต และตัดกลุ่มวิชาสามัญออกจากหลักสูตร แต่หลังจากการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2525 จำนวนรายวิชาเพิ่มขึ้นมาก และมากกว่าหลักสูตรในปี พ.ศ.2511 โดยรายวิชาที่เพิ่มขึ้นนั้น อยู่ในหมวดวิชาครุสังกัตกลุ่มวิชาเลือก ส่วนรายการวิชาบังคับมีการเปลี่ยนแปลงรายวิชาเล็กน้อย สำหรับการจัดการเรียนในหมวดวิชา ยกเว้นหมวดวิชาศิลปศึกษา จะจัดกระจาย ไปตามชั้นปีต่าง ๆ ส่วนการเปลี่ยนแปลงรายวิชาโดยมากเป็นการเพิ่มรายวิชาใหม่เข้าไปใน หลักสูตร

ทางด้านหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษามีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ หลายประการ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาไว้ 3 ด้าน ดังนี้

4.1.1 จำนวนรายวิชาในหมวดศิลปศึกษา

จากโครงสร้างหลักสูตร หมวดวิชาเอกศิลปศึกษา ประกอบด้วย วิชาบังคับ และวิชาเลือก รายวิชาเลือกแบ่งออกเป็น 3 สาขา ได้แก่ สาขาพาณิชศิลป์ การออกแบบ และการเขียนแบบ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2519 และ 2525 จัดวิชาเลือก ไว้ 2 หมวด ในแต่ละหมวด มีรายวิชาศิลปศึกษาหลาย ๆ สาขาปนกัน จำนวนรายวิชาโดยรวม ของหลักสูตรแต่ละฉบับมีดังนี้

ก. จำนวนรายวิชาของหลักสูตร

ตารางที่ 3 จำนวนรวมของรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปีพ.ศ.	2511	2519	2525
จำนวนรวมของรายวิชา	29	29	31

จำนวนรายวิชาโดยรวมของหลักสูตรในปี พ.ศ.2511 และ 2519 มีเท่ากัน คือ 19 รายวิชา เพิ่มขึ้น 2 รายวิชา ในหลักสูตรปี พ.ศ.2525 รายวิชาที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ วิชาหลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา อยู่ในหมวดวิชาบังคับ วิชาศิลปะพื้นบ้าน สังกัดในหมวดวิชาเลือกหมวด 2

ข. จำนวนรายวิชาบังคับ

ตารางที่ 4 จำนวนรายวิชาบังคับศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปีพ.ศ.	2511	2519	2525
จำนวนรายวิชาบังคับ	9	4	6

จำนวนรายวิชาบังคับในหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2511 มีจำนวนมากที่สุด คือ 9 รายวิชา ลดลงเหลือ 4 และ 6 รายวิชา ตามลำดับ

ค. จำนวนรายวิชาเลือก

ตารางที่ 5 จำนวนรายวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปี.ศ.	2511	2519	2525
จำนวนรายวิชาเลือก	20	25	25

จำนวนรายวิชาเลือกของหลักสูตรปี พ.ศ.2519 และ 2525 เพิ่มขึ้นจากหลักสูตรปี พ.ศ.2511 จำนวน 5 รายวิชา

4.1.2 การจัดการเรียน

การพิจารณาแผนการเรียนในที่นี้จะยึดรหัสย่อและเลขประจำวิชา การแปลความรหัสย่อและเลขประจำวิชา มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

รหัสตัวอักษรหน้าตัวเลข หมายถึง ชื่อย่อของภาค หรือแผนกวิชาที่รับผิดชอบ การสอนในวิชานั้น ๆ เช่น รหัสย่อภาควิชาการศึกษาใช้ กศ. วิชาในแผนกเทคโนโลยีใช้ เทคโนโลยี. หรือวิชาในแผนกศิลปศึกษาใช้ ศิลป. เป็นต้น

เลขหน้าสุด ระบุปีที่ควรศึกษา (ปี 1 ปี 2 ปี 3 ปี 4) เช่น วิชา กศ.321 เป็นวิชาที่นิสิตปีที่ 3 ควรจะเรียน

เลขตัวกลาง แสดงถึงหมวด ประเภท หมู่ของวิชา หรือลักษณะของเนื้อหา เช่น เทคโนโลยี. 321 เลข 2 หมายถึง หมวดวิชาการถ่ายภาพ

ประวัติ. 321 เลข 2 หมายถึง ประวัติศาสตร์ไทย

อังกฤษ 321 เลข 2 หมายถึง หมวดการเขียนภาษาอังกฤษ

เลขตัวท้าย แสดงลำดับรายวิชาในแต่ละหมวด (แสดง Sequence Course) เช่น 321 เป็นวิชาลำดับที่ 1 ในหมวดวิชานั้น ๆ

(มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518 : ไม่มีเลขหน้า)

จากการตีความดังกล่าวทำให้เห็นลักษณะการจัดการเรียนวิชาใน หมวดศิลปศึกษาในแต่ละปี ดังนี้

ก. แผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 6 แผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตร ปี พ.ศ.2511

รายชื่อวิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
ศิลป.311 การวาดเขียน 1	3	
ศิลป.312 การเขียนสิ่งมีชีวิต 1	3	
ศิลป.316 การเขียนแบบ	3	
ศิลป.371 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	3	
ศิลป.301 ประวัติศาสตร์ศิลป์	3	
ศิลป.303 ศิลปะไทย	3	
ศิลป.351 ประติมากรรม	3	
ศิลป.314 ศิลปะสำหรับครูประถม	2	
ศิลป.324 ศิลปะสำหรับครูมัธยม	2	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แผนการเรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตร ปี พ.ศ.2519

รายชื่อวิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
ศิลป.350 หลักการทัศนศิลป์	2	
ศิลป.340 หลักการออกแบบ	2	
ศิลป.351 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	2	
ศิลป.352 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2	2	

ตารางที่ 8 แผนการเรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตร ปี พ.ศ.2525

รายชื่อวิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
ศิลป.350 หลักการทัศนศิลป์	2	
ศิลป.340 หลักการออกแบบ	2	
ศิลป.351 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	2	
ศิลป.352 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2	2	
ศิลป.408 หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา		2
ศิลป.409 ศิลปะสำหรับครู		2

การจัดแผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน รายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรปี พ.ศ. 2511 และ 2519 ได้จัดให้เรียนในชั้นปีที่ 3 หรือปีแรกของผู้เรียน ส่วนหลักสูตร

ปี พ.ศ.2525 มี 2 รายวิชาที่จัดให้เรียนในชั้นปีที่ 4 ส่วนอีก 4 รายวิชาให้เรียนในชั้นปีที่ 3

ข. แผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 9 แผนการเรียนวิชาเลือกทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตร ปี พ.ศ.2511

รายชื่อวิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
<u>สาขานามวิศิลป์</u>		
ศิลป.405 การออกแบบตัวอักษร		3
ศิลป.411 การวาดเขียน 2		3
ศิลป.412 การเขียนสิ่งมีชีวิต 2		3
ศิลป.413 เทคนิคการเขียนทัศนียภาพ		3
ศิลป.467 การออกแบบตกแต่งภายใน		3
ศิลป.481 ศิลปะการโฆษณา 1		3
ศิลป.482 ศิลปะการโฆษณา 2		3
ศิลป.483 ศิลปะการโฆษณา 3		3
<u>สาขาการออกแบบ</u>		
ศิลป.416 การเขียนแบบ 2		3
ศิลป.401 วัสดุและวิธี		3
ศิลป.461 การออกแบบงานช่าง		3
ศิลป.465 ออกแบบครุภัณฑ์		3
ศิลป.467 การออกแบบตกแต่งภายใน		3
ศิลป.471 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์ 1		3
ศิลป.472 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์ 2		3
ศิลป.473 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์ 3		3
ศิลป.475 งานออกแบบ		2

ตารางที่ 9 (ต่อ)

<u>สาขาการเขียนแบบ</u>		
ศิลป.416	การเขียนแบบ 2	3
ศิลป.413	เทคนิคการเขียนทัศนียภาพ	3
ศิลป.467	การออกแบบตกแต่งภายใน	3
ศิลป.403	วัสดุและวิธีทำโครงสร้าง	3
ศิลป.421	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	3
ศิลป.422	การเขียนภาพโครงสร้าง	3
ศิลป.465	การออกแบบครุภัณฑ์	3
ศิลป.417	การร่างภาพ	3

ตารางที่ 10 แผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตรปี พ.ศ.2519

รายชื่อวิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
<u>หมวดที่ 1</u>		
ศิลป.312	การวาดเขียน 1	2
ศิลป.313	การวาดเขียน 2	2
ศิลป.321	ประติมากรรม 1	2
ศิลป.322	ประติมากรรม 2	2
ศิลป.325	เครื่องปั้นดินเผาขั้นต้น	2
ศิลป.330	หลักการพิมพ์เบื้องต้น	2
ศิลป.370	การเขียนแบบเบื้องต้น	2

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ศิลป.391	ศิลปะไทย 1	2	
ศิลป.392	ศิลปะไทย 2	2	
ศิลป.418	การเขียนสิ่งมีชีวิต 1		2
ศิลป.419	การเขียนสิ่งมีชีวิต 2		2
ศิลป.433	การโฆษณา		2
ศิลป.461	ศิลปะสำหรับครู		2
ศิลป.463	การนิทรรศการ		2
<u>หมวดที่ 2</u>			
ศิลป.310	ปัญหาการวาดเขียน	2	
ศิลป.314	การวาดเขียน 3	2	
ศิลป.326	เครื่องปั้นดินเผา 1	2	
ศิลป.342	การออกแบบ 1	2	
ศิลป.415	จิตรกรรม 1		2
ศิลป.416	จิตรกรรม 2		2
ศิลป.423	ประติมากรรม 3		2
ศิลป.431	การพิมพ์ 1		2
ศิลป.447	ออกแบบงานช่าง		2
ศิลป.462	ปัญหาศิลปศึกษา		2
ศิลป.474	การวางผัง		2

ตารางที่ 11 แผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร หลักสูตรปี พ.ศ.2525

รายชื่อวิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	
	วิชาปี 3	วิชาปี 4
หมวดที่ 1		
ศิลป.312 การวาดเขียน 1	2	
ศิลป.313 การวาดเขียน 2	2	
ศิลป.321 ประติมากรรม 1	2	
ศิลป.322 ประติมากรรม 2	2	
ศิลป.325 เครื่องปั้นดินเผาขั้นต้น	2	
ศิลป.330 หลักการพิมพ์เบื้องต้น	2	
ศิลป.370 การเขียนแบบเบื้องต้น	2	
ศิลป.391 ศิลปะไทย 1	2	
ศิลป.392 ศิลปะไทย 2	2	
ศิลป.418 การเขียนสิ่งมีชีวิต 1		2
ศิลป.419 การเขียนสิ่งมีชีวิต 2		2
ศิลป.433 การโฆษณา		2
ศิลป.463 การนิทรรศการ		2
หมวดที่ 2		
ศิลป.310 ปัญหาการวาดเขียน	2	
ศิลป.314 การวาดเขียน 3	2	
ศิลป.326 เครื่องปั้นดินเผา 1	2	
ศิลป.342 การออกแบบ 1	2	
ศิลป.394 ศิลปะพื้นบ้าน	2	
ศิลป.415 จิตรกรรม 1		2
ศิลป.416 จิตรกรรม 2		2

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ศิลป.423	ประติมากรรม 3	2
ศิลป.431	การพิมพ์ 1	2
ศิลป.447	ออกแบบงานช่าง	2
ศิลป.462	ปัญหาศิลปศึกษา	2
ศิลป.472	การวางผัง	2

การจัดแผนการเรียนรายวิชาเลือกของหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2511 จัดให้นิสิตเลือกทั้งหมดในปี 4 (ปี 2 ของการเรียนสำหรับนิสิตหลักสูตร 2 ปี) แต่หลักสูตรฉบับต่อมาจัดแผนให้เรียนทั้งปี 3 และปี 4 สำหรับหลักสูตรปี พ.ศ.2519 จัดแผนให้เรียนวิชาเลือกในปี 3 จำนวน 14 รายวิชา ปี 4 อีก 12 รายวิชา ส่วนหลักสูตรปี พ.ศ.2525 จัดแผนให้เรียนวิชาเลือกในชั้นปี 3 จำนวน 14 รายวิชา ปี 4 อีก 10 รายวิชา ซึ่งมีความแตกต่างกันน้อยมาก

4.1.3 การเปลี่ยนแปลงรายวิชา

ทางด้านการเปลี่ยนแปลงรายวิชาบังคับ การปรับปรุงหลักสูตรจากปี พ.ศ.2511 จนได้หลักสูตร ปี พ.ศ.2519 มีการเปลี่ยนแปลงรายวิชาเกือบทั้งหมด คือ ตัดวิชาออก 8 รายวิชา เหลือเพียง 1 รายวิชา คือ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ เพิ่มรายวิชาใหม่อีก 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 วิชาหลักการทัศนศิลป์ และวิชาหลักการออกแบบ เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2525 มีการเพิ่มรายวิชาใหม่อีก 2 รายวิชา ได้แก่ วิชาหลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา และวิชาศิลปะสำหรับครู ซึ่งเป็นวิชาสำหรับเรียนในชั้นปี 4 ทั้ง 2 รายวิชา ส่วนจำนวนหน่วยกิตของแต่ละรายวิชาของหลักสูตรปี พ.ศ.2511 ส่วนใหญ่มีค่า 3 หน่วยกิต หลังจากปรับปรุงแล้วจะมีค่าเพียง 2 หน่วยกิตทุกวิชา เช่นเดียวกับเลขรหัสวิชาที่มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2511 ใช้รหัส 301 หลังปรับปรุง ใช้รหัส 351 เป็นต้น

ทางด้านการเปลี่ยนแปลงรายวิชาเลือก หลังจากปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2519 มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก คือ ตัดรายวิชาในหลักสูตรเดิมออกไป 14 รายวิชา จากทั้งหมด 20 รายวิชา เหลือคงไว้เพียง 6 รายวิชา และเปิดเพิ่มใหม่จำนวน 19 รายวิชา

ส่วนการปรับปรุงหลักสูตร ในปี พ.ศ.2525 มีการเปลี่ยนแปลงรายวิชาเลือกน้อยมาก คือ ตัดรายวิชาศิลปะสำหรับครู และปัญหาศิลปศึกษา ทั้ง 2 รายวิชานั้นถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มวิชาทางการศึกษา มีการจัดรายวิชาเพิ่มเติมอีก 1 รายวิชา ได้แก่ วิชาศิลปะพื้นบ้าน

4.1.4 การเปิดรายวิชาให้ลงทะเบียน

จากเนื้อหาวิชาของหลักสูตรทั้งหมด มหาวิทยาลัยเลือกเปิดสอนนิสิตได้เป็นบางรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งด้านบุคลากรผู้สอน สถานที่ วัสดุอุปกรณ์การสอน ตลอดจนความสนใจของผู้เรียน เป็นต้น การเปิดรายวิชาใดจึงอยู่ในดุลยพินิจของคณาจารย์ผู้สอนในภาควิชา แล้วจึงไปยังหน่วยทะเบียนของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้จัดการแจ้งให้นิสิตทราบเพื่อเลือกลงทะเบียนต่อไป สำหรับการเปิดรายวิชาให้นิสิตเลือกเรียนในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2528-2533) มีดังนี้

ตารางที่ 12 จำนวนครั้งของการเปิดรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้นิสิตลงทะเบียน ในปีการศึกษา 2528-2533

รายชื่อวิชา	จำนวนครั้งที่เปิดให้ลงทะเบียน
รายวิชาบังคับ	
ศิลป.340 หลักการออกแบบ	6
ศิลป.350 หลักการทัศนศิลป์	7
ศิลป.351 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 1	5
ศิลป.352 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2	3
ศิลป.408 หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา	7
ศิลป.409 ศิลปะสำหรับครู	7
รายวิชาเลือก	
หมวดที่ 1	
ศิลป.312 การวาดเขียน 1	7

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ศิลป.313	การวาดเขียน 2	2
ศิลป.321	ประติมากรรม 1	4
ศิลป.322	ประติมากรรม 2	0
ศิลป.325	เครื่องปั้นดินเผาขั้นต้น	6
ศิลป.330	หลักการพิมพ์เบื้องต้น	6
ศิลป.370	การเขียนแบบเบื้องต้น	6
ศิลป.391	ศิลปะไทย 1	2
ศิลป.392	ศิลปะไทย 2	0
ศิลป.418	การเขียนสิ่งมีชีวิต 1	4
ศิลป.419	การเขียนสิ่งมีชีวิต 2	0
ศิลป.433	การโฆษณา	5
ศิลป.463	การนิทรรศการ	5
<u>หมวดที่ 2</u>		
ศิลป.310	ปัญหาการวาดเขียน	4
ศิลป.314	การวาดเขียน 3	0
ศิลป.326	เครื่องปั้นดินเผา 1	5
ศิลป.342	การออกแบบ 1	5
ศิลป.394	ศิลปะพื้นบ้าน	1
ศิลป.415	จิตรกรรม 1	6
ศิลป.416	จิตรกรรม 2	3
ศิลป.423	ประติมากรรม 3	0
ศิลป.431	การพิมพ์ 1	3
ศิลป.447	ออกแบบงานช่าง	9
ศิลป.462	ปัญหาศิลปศึกษา	7
ศิลป.472	การวางผัง	0

ในช่วงระยะ 6 ปี มหาวิทยาลัยเปิดรายวิชาให้นิสิตลงทะเบียนจำนวน 25 รายวิชา จากจำนวน 31 รายวิชา คิดเป็นร้อยละ 81 ของจำนวนรายวิชาทั้งหมด มีจำนวน 6 รายวิชา ที่ไม่เปิดโอกาสให้นิสิตลงทะเบียนเรียน ได้แก่ วิชาว่างฟัง วิชาประติมากรรม 3 วิชา วาดเขียน 3 วิชาการเขียนสิ่งมีชีวิต 2 วิชาศิลปะไทย 2 และวิชาประติมากรรม 2 ใน รายวิชาบังคับที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนเฉลี่ยปีละ 1 ครั้ง ขึ้นไปมี 4 รายวิชา ได้แก่ วิชาหลักการออกแบบ วิชาหลักการทัศนศิลป์ วิชาหลักสูตรการสอนศิลปศึกษา และวิชาศิลปะ สำหรับครู สำหรับรายวิชาเลือกที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนมากที่สุด ได้แก่ วิชาการออกแบบงานช่าง รองลงมา ได้แก่ วิชาปัญหาศิลปศึกษา และวิชาการวาดเขียน 1

4.2 วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน

4.2.1 ด้านข้อบังคับหรือระเบียบการเรียนการสอนรวมของมหาวิทยาลัย การเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรศิลปศึกษา

ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปัจจุบันอยู่ภายใต้ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี แต่สำหรับช่วงที่เปิดใช้หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ปี พ.ศ.2511 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีสถานภาพเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งในขณะนั้นระบบการเรียนการสอนอยู่ภายใต้ประกาศ และคำสั่งของวิทยาลัย โดยใน 1 ปีการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ภาคการศึกษาปกติ และอาจมีภาคฤดูร้อนได้อีก 1 ภาค การศึกษาภาคปกติประกอบด้วย ภาคต้น ภาคกลาง และภาคปลาย ภาคต้นเปิดเรียน ราวเดือนมิถุนายน ถึงสิงหาคม รวม 12 สัปดาห์ ภาคกลางเปิดเรียนในเดือนกันยายนถึง ธันวาคม รวม 12 สัปดาห์ ภาคปลายเปิดเรียนเดือนธันวาคมถึง มีนาคม รวม 12 สัปดาห์ เช่นเดียวกัน ส่วนภาคฤดูร้อน เปิดเรียนตอนต้นเดือนเมษายน จนถึงกลางเดือนพฤษภาคม รวม 6 สัปดาห์ (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2515 : 31-32)

หลังจากที่วิทยาลัยได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัย มีการออกระเบียบมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.2518 ระเบียบนี้ มีการจัดการศึกษา ตามแบบหน่วยกิต ระบบทวิภาค คือ ปีการศึกษาหนึ่งแบ่งออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ และอาจมีอีก 1 ภาคฤดูร้อน ในภาคการศึกษาปกติเรียนทั้งหมดไม่น้อยกว่า 18 สัปดาห์ รวมเวลาสำหรับการสอบด้วย ส่วนภาคฤดูร้อน เรียนไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์ รวมเวลา

สำหรับการสอบด้วย นอกจากนี้ยังมีการให้ความหมายของคำว่า "หน่วยกิต" หมายถึง มาตรฐานที่ใช้แสดงปริมาณการศึกษาที่นิสิตได้รับแต่ละรายวิชา จะมีจำนวนหน่วยกิตกำหนดไว้ วิชาใดที่มีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ตลอดภาคเรียนปกติ หรือสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ตลอดภาคฤดูร้อน นับเป็น 1 หน่วยกิต ส่วนรายวิชาที่ใช้เวลาฝึกปฏิบัติ ทดลอง สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ตลอดภาคเรียนปกติ หรือสัปดาห์ละ 6 ชั่วโมง ในภาคฤดูร้อน นับเป็น 1 หน่วยกิต ใน 1 ภาคเรียนปกติลงทะเบียนเรียนได้ 9 - 20 หน่วยกิต ภาคฤดูร้อน เรียนได้ไม่เกิน 8 หน่วยกิต (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518 : 46-48) เวลาเรียนตลอดหลักสูตร กำหนดว่า ระดับปริญญาตรี ภาคปกติไม่เกิน 5 ปี สำหรับผู้เรียนหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 2 ปี เรียนได้ไม่เกิน 3 ปี (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519 : 30)

ในปัจจุบัน ใช้ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษา ภาคปกติ ระดับปริญญาตรี พ.ศ.2526 ยังจัดการศึกษาตามแบบหน่วยกิต ระบบทวิภาค เช่นเดียวกับระเบียบมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ว่าด้วยการศึกษา ระดับปริญญาตรี พ.ศ.2518 มีการเปิดกว้าง เรื่องการกำหนดเวลาเรียน เช่น รายวิชาใดใช้เวลาเรียนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ใน 1 ภาคการศึกษา ให้นับเป็น 1 หน่วยกิต ในข้อบังคับใหม่ ปี พ.ศ.2526 ได้เพิ่มเติมข้อ ยกเว้นว่า บางรายวิชาอาจจะกำหนดเวลาเรียนให้สูงกว่านี้ได้ตามความเหมาะสม วิชาที่ใช้ เวลาปฏิบัติทดลอง ได้รับการยกเว้นเช่นเดียวกัน และในข้อบังคับใหม่ ปี พ.ศ.2526 ยัง เพิ่มในกรณีที่ว่าวิชาใดใช้เวลาฝึกงานสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ใน 1 ภาคการศึกษา ให้ นับ เป็น 1 หน่วยกิต ยกเว้นบางรายวิชาที่อาจกำหนดเวลาฝึกงานให้สูงกว่าได้ตามความเหมาะสม ทางด้านจำนวนหน่วยกิต ของแต่ละภาคการศึกษา เดิมกำหนดให้เรียน ได้ 9 - 20 หน่วยกิต ในภาคการศึกษาปกติ ในข้อบังคับใหม่ปี พ.ศ.2526 ให้ลงได้ 9 - 21 หน่วยกิต และได้ ขยายเวลาสูงสุดในการจบหลักสูตร 4 ปี จาก 5 ปี เป็น 6 ปี ส่วนหลักสูตร 2 ปี ยังเรียน ได้ไม่เกิน 3 ปี เหมือนเดิม

จากการเปลี่ยนแปลงของระเบียบคำสั่ง ด้านการเรียนการสอน พบว่าในปัจจุบัน มีข้อกำหนดที่เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจน ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้มากขึ้นกว่าเดิม และ ข้อกำหนดเหล่านี้ มีความยืดหยุ่น อลุ่มอล่วยมากขึ้นด้วย

4.2.2 วิธีการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒโดยทั่วไป แบ่งการเรียนการสอน เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ วิชาทางทฤษฎี เป็นวิชาที่สอนเน้นไปในทางด้านความรู้ ทฤษฎีและหลักการต่าง ๆ ส่วนวิชาทางปฏิบัติ เป็น

วิชาที่เน้นการปฏิบัติควบคู่กับความรู้ทางทฤษฎี

ในข้อบังคับของวิทยาลัยวิชาการศึกษาว่าด้วยการสอบไล่และเลื่อนชั้น พ.ศ.2506 ได้ให้ความหมายของหน่วยกิตชั่วโมงว่า เรียนในห้องเรียนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ต่อหนึ่งภาคการศึกษาและทำงานที่กำหนดให้ภายนอกห้องเรียนอีกประมาณ 2 เท่าตัว (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2515 : 45) รายวิชาใดเป็นวิชาปฏิบัติ หรือวิชาทฤษฎีในหลักสูตรปัจจุบัน ใช้รหัสตัว เลขบอกไว้อย่างชัดเจนที่ท้ายรายวิชา เช่น

ศิลป. 252 ประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 (2-0-4)

หมายถึง วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 มีอัตรา 2 หน่วยกิต (ตัวเลขตัวแรก)

มีชั่วโมงการเรียนการสอนในชั้นเรียน สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง (เลข 2 ตัวแรกในวงเล็บ) ไม่มีชั่วโมงการปฏิบัติในชั้น (เลข 0) และจะต้องไปทำการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอีกสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง ดังนั้น วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 2 เป็นวิชาภาคทฤษฎีจำนวน 2 หน่วยกิต แต่ถ้าเป็นวิชาปฏิบัติ จะใส่รหัสตัว เลขไว้ตามตัวอย่างต่อไปนี้

ศิลป. 431 การพิมพ์ 1 2(1-2-3)

หมายถึง วิชาการพิมพ์ 1 มีจำนวน 2 หน่วยกิต เรียนภาคทฤษฎีในชั้น 1 ชั่วโมง เรียนภาคปฏิบัติในชั้น 2 ชั่วโมง ใช้เวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลาเรียนอีก 3 ชั่วโมง

การบอกรหัสตัว เลขลักษณะนี้ เริ่มมีในหลักสูตรปี พ.ศ.2525 จากการสำรวจ รายวิชาทางทฤษฎี และรายวิชาทางปฏิบัติ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2525 พบว่า จำนวน 31 รายวิชา มีวิชาทางทฤษฎี 4 รายวิชา วิชาทางปฏิบัติ 27 รายวิชา สำหรับวิธีสอนวิชาทางทฤษฎี ใช้วิธีบรรยาย อธิบาย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ทำรายงานการ ค้นคว้า เป็นต้น (วินัย โสมติ : สัมภาษณ์)

ส่วนวิชาปฏิบัติ มีวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ แล้วแต่ลักษณะรายวิชา เช่น วิชาการโฆษณา มีการฝึกปฏิบัติในห้องเรียนและมีโอกาสฝึกประสบการณ์ ตามแหล่ง ประกอบการต่าง ๆ โดยการไปจัดตู้โชว์สินค้าตามห้างร้านต่าง ๆ วิชาการตกแต่งภายใน มีการพาไปทัศนศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อดูวิธีการจัดตกแต่ง สถานที่และอาคารต่าง ๆ วิชาการสอนศิลปะในโรงเรียนมัธยม วิชาการสอนศิลปะในโรงเรียนประถม มีการสอนเทคนิค การสร้างสรรค์งานแปลกใหม่ จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานและจำหน่ายผลงานทางศิลปะให้แก่ ผู้สนใจ (วิชัย วงษ์ใหญ่ : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังมีการสอนแบบการให้แก้ปัญหา สืบสวน สอบสวน (อารี สุทธิพันธ์ : สัมภาษณ์)

ภาพรวมของการสอนโดยทั่วไป ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนมากนัก การเปลี่ยนแปลงอาจจะมีอยู่บ้าง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงตัวผู้สอน โสติดักนุปรณ์ และ วัลลคุณปรณ์การเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป (วินัย โสมติ : สัมภาษณ์)

4.2.3 ระเบียบข้อบังคับในการวัดผลของมหาวิทยาลัย การวัดผล
ในหลักสูตรปัจจุบันเป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒว่าด้วยการศึกษาภาคปกติ
ชั้นปริญญาตรี แต่สำหรับข้อบังคับ เรื่องการวัดผลในหลักสูตรปี พ.ศ.2511 ใช้ระเบียบการ
วัดผลปี พ.ศ.2506 โดยมีตราไว้ในข้อบังคับของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ว่าด้วย การสอบไล่
และเลื่อนชั้น มีสาระโดยสรุปดังนี้

นิสิตที่จะเข้าสอบไล่ ต้องมีเวลาเรียนในวิชานั้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของ
เวลาเรียนทั้งหมด ผู้ทุจริตในการสอบไล่ อาจพิจารณาให้ตกในรายวิชาที่ทำการทุจริต หรือ
อาจถูกสั่งพักการเรียนในภาคการศึกษาต่อไป หรือไล่ออกจากวิทยาลัย โดยให้อำนาจการ
พิจารณากับคณะกรรมการสอบไล่ของวิทยาลัยเป็นผู้ตัดสินใจ อธิการวิทยาลัยเป็นผู้สั่งการ นิสิต
ที่จะได้รับเกียรติคุณอันดับ 1 ต้องมีเกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ไม่เคยสอบได้ต่ำกว่า
C ในรายวิชาใดมาก่อน และไม่เคยเรียนซ้ำในวิชาใดมาก่อน ส่วนเกียรติคุณอันดับ 2 ต้อง
สอบได้เกรดเฉลี่ยระหว่าง 3 ถึง 3.50 ไม่เคยเรียนซ้ำและสอบได้ไม่ต่ำกว่า C ในรายวิชา
ใด ๆ (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2515 : 45-47)

ในข้อบังคับฉบับนี้ยังกล่าวถึงการวัดผลรายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละภาคการศึกษาสามารถ
ทำได้ตั้งแต่ต้น กลางหรือปลายภาคการศึกษา ด้วยวิธีการวัดผลวิธีต่าง ๆ กัน เช่น การเขียนนิพนธ์
ประจำวิชา รายงานจากหนังสือที่มอบหมายให้อ่าน งานที่แบ่งเป็นหมู่คณะ เป็นต้น ตอนปลาย
ภาคการศึกษามีการสอบไล่ของรายวิชาต่าง ๆ หลังจากเสร็จสิ้นการตรวจงานและทำการสอบ
วัดผลเสร็จแล้ว นำคะแนนมาจัดลำดับชั้นดังนี้

ชั้น A	หมายความว่า	ดีมาก	มีค่าคะแนนต่อหน่วยกิตเท่ากับ	4
ชั้น B	หมายความว่า	ดี	มีค่าคะแนนต่อหน่วยกิตเท่ากับ	3
ชั้น C	หมายความว่า	พอใช้	มีค่าคะแนนต่อหน่วยกิตเท่ากับ	2
ชั้น D	หมายความว่า	อ่อน	มีค่าคะแนนต่อหน่วยกิตเท่ากับ	1
ชั้น E	หมายความว่า	ตก	มีค่าคะแนนต่อหน่วยกิตเท่ากับ	0

ถ้ามีความจำเป็น อาจแบ่งชั้นเหล่านี้ให้ละเอียดลงไปอีก เช่น B+ B B-
C+ C C- เป็นต้น

นิสิตที่สอบได้ D ในรายวิชาใด อาจเรียนซ้ำในวิชานั้น ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจ
ของอธิการวิทยาลัย นิสิตที่สอบได้ E ในรายวิชาใดต้องเรียนซ้ำในวิชานั้น และจะได้
เกรดไม่เกิน C ในการสอบครั้งหลัง เมื่อสิ้นภาคเรียนหนึ่ง ๆ ให้คิดอัตราเฉลี่ยของหน่วยกิต
ประจำภาคการศึกษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ตัวอย่างตารางแสดงจำนวนหน่วยกิตประจำภาคการศึกษาของวิทยาลัย
วิชาการศึกษา ประสานมิตร

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิตชั่วโมง	ชั้นที่ได้	หน่วยกิต
การบริหารการศึกษา	3	A	12
เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3	B	9
สังคมวิทยา	3	C	6
นิรุกติศาสตร์	3	D	3
วรรณคดีอังกฤษ	2	E	0
รวม	14		30

อัตราเฉลี่ยของหน่วยกิตเท่ากับจำนวนหน่วยกิตทั้งหมดหารด้วยจำนวนหน่วยกิต ชั่วโมงที่เรียนทั้งหมดในหนึ่งสัปดาห์ จากตาราง มีอัตราเฉลี่ยของหน่วยกิต เท่ากับ 30 หาร ด้วย 14 ได้ผลลัพธ์เท่ากับ 2.144 ซึ่งหมายความว่าผลการเรียนของภาคเรียน ที่คิดรวมหมด ทุกรายวิชาอยู่ในชั้น C นิสิตผู้ใดได้อัตราเฉลี่ยของหน่วยกิตต่ำกว่า 1.5 ในภาคเรียนใด จะได้รับการตักเตือน และถ้าปลายปีการศึกษา ยังคงได้อัตราเฉลี่ยของหน่วยกิตต่ำกว่า 1.5 นิสิตผู้นั้นต้องถูกให้ออกจากวิทยาลัย ผู้ที่จบการศึกษาต้องได้อัตราเฉลี่ยของหน่วยกิตอย่างน้อย 2.00 ขึ้นไป แต่ในกรณีที่นิสิตเรียนครบทุกรายวิชาตามที่หลักสูตรกำหนดแล้ว แต่ได้อัตราเฉลี่ย ของจำนวนหน่วยกิตไม่ถึง 2.00 แต่ไม่ต่ำจนถึงต้องออกจากวิทยาลัย นิสิตต้องเรียนรายวิชา ต่าง ๆ เพิ่มเติมตามที่วิทยาลัยเห็นสมควร เพื่อให้อัตราเฉลี่ยของหน่วยกิตครบ 2.00 ทั้งนี้ต้อง ใช้เวลาเรียนได้อีกไม่เกิน 3 ภาคการศึกษา ถ้าไม่สามารถปฏิบัติได้ ต้องถูกให้ออกจากวิทยาลัย

นอกจากนี้ทางวิทยาลัยยังได้จัดทำเกณฑ์เทียบผลการเรียนที่เป็นชั้น กับผลการเรียน ที่คิดเป็นร้อยละ

A = 90-100

B+ = 85-89

B = 80-84

B- = 75-79

C+ = 70-74

C = 65-69

C- = 60-64

D+ = 55-59

D = 50-54

E = 49 ลงไป

(วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2515 : 50-55)

เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยกฐานะให้เป็นมหาวิทยาลัย มีการเพิ่มเติม
แก้ไขระเบียบว่าด้วยการศึกษาขั้นระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2518 ซึ่งมีสาระสำคัญ โดยสรุปดังนี้

ก) เพิ่มความชัดเจนในการให้เกรด E แก่นิสิต คือ ผู้ขาดสอบโดยไม่ได้รับการอนุมัติ
จากคณบดี มีเวลาเรียนไม่ครบตามเกณฑ์ และทุจริตในการสอบ รายวิชาใดที่นิสิตสอบได้ E
จะต้องลงทะเบียนซ้ำ หรือเลือกเรียนรายวิชาอื่นที่อยู่ในหมวดวิชาเดียวกันแทนได้ แต่ต้องได้รับ
การอนุมัติจากคณบดี

ข) การกำหนดฐานะของนิสิต

นิสิตที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสมต่ำกว่า 36 หน่วยกิต มีฐานะเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1

นิสิตที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสม 36 หน่วยกิตขึ้นไป แต่ต่ำกว่า 72 หน่วยกิต มีฐานะ
เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2

นิสิตที่มีหน่วยกิตสะสม 72 หน่วยกิตขึ้นไป แต่ต่ำกว่า 108 หน่วยกิต และมีอัตรา
หน่วยกิตสะสมไม่น้อยกว่า 2.00 จะมีฐานะเป็นนิสิตชั้นปีที่ 3

นิสิตที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสม 108 หน่วยกิตขึ้นไป มีฐานะเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4

ค) ทำการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการพ้นจากสถานนิสิต นิสิตต้องพ้นสภาพเนื่องด้วย
สาเหตุดังต่อไปนี้

อัตราหน่วยกิตเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.75 ผลการเรียนตลอดหลักสูตร 4 ปี
ได้เกรด E รวมกันเกินกว่า 10 หน่วยกิต

นิสิตหลักสูตร 2 ปี เมื่อครบ 3 ปี แต่ยังไม่ครบหลักสูตร

ได้อัตราหน่วยกิตเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 2.00 และประพฤติทุจริตร้ายแรงในการสอบ

ง) แก้ไขข้อกำหนดการให้ปริญญา เกียรติคุณ

นิสิตที่มีสิทธิได้รับปริญญา เกียรติคุณอันดับ 1 ต้องสอบได้อัตราหน่วยกิตเฉลี่ยสะสม
ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และไม่เคยสอบได้ D หรือ E ในรายวิชาใด

เกียรตินิยมอันดับ 2 ต้องสอบได้อัตราหน่วยกิตเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 3.00-3.49
และไม่เคยสอบได้ D หรือ E ในรายวิชาใด (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518 : 46-56)

เมื่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ตราข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาภาคปกติระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2526 ได้เพิ่มเติมแก้ไขข้อบังคับเดิมที่เกี่ยวข้อง เนื่องกับการวัดผลมีดังนี้

ก) กำหนดสภาพของนิสิตให้ชัดเจนขึ้น โดยแบ่งเป็นนิสิตภาคปกติสภาพสมบูรณ์ ได้แก่ นิสิตภาคปกติที่ลงทะเบียนเรียนเป็นภาคเรียนแรก หรือนิสิตภาคปกติที่สอบได้ระดับค่าเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 ส่วนนิสิตภาคปกติสภาพรอพินิจ ได้แก่ นิสิตภาคปกติที่สอบได้ค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 1.75 - 1.99

ข) เพิ่มเติมระบบการให้คะแนน โดยกำหนดสัญลักษณ์ของการวัดผลเพิ่มเติม คือ สัญลักษณ์ I หมายถึงการประเมินผลยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีค่าระดับชั้น และ W หมายถึงงดเรียนโดยได้รับการอนุมัติ ไม่มีค่าระดับชั้น

ค) แก้ไขข้อกำหนดเกี่ยวกับฐานะชั้นปีของนิสิตภาคปกติ

นิสิตภาคปกติที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสมต่ำกว่า 35 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตภาคปกติชั้นปี 1

นิสิตภาคปกติที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสม 35 ถึง 69 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตภาคปกติชั้นปี 2

นิสิตภาคปกติที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสม 70 ถึง 104 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตภาคปกติชั้นปี 3

นิสิตภาคปกติที่มีจำนวนหน่วยกิตสะสมตั้งแต่ 105 หน่วยกิต ขึ้นไป ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตภาคปกติชั้นปี 4

ง) เพิ่มเติมข้อกำหนด เรื่องการผันสภาพนิสิตภาคปกติ มีสาระสำคัญดังนี้

ถ้า นิสิตภาคปกติสภาพรอพินิจ ที่มีค่าระดับชั้นเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 1.80 เป็นเวลา 2 ภาคการศึกษา ที่มีการจำแนกสภาพต่อเนื่องกัน ต้องผันสภาพความเป็นนิสิต เช่นเดียวกับนิสิตภาคปกติสภาพรอพินิจครบ 4 ภาคเรียน ที่มีการจำแนกสภาพต่อเนื่องกันแล้ว ยังไม่ผันสภาพรอพินิจ

การเปลี่ยนแปลงระเบียบข้อบังคับทางการวัดผลรวมของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีทั้งในส่วนของ การแก้ไข และเพิ่มเติม เพื่อความเหมาะสมกับสภาพของสถาบัน และให้มีความชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติมากขึ้น สาระที่มีการแก้ไขในระหว่างปี พ.ศ. 2511 ถึง 2533 ได้แก่ จำนวนหน่วยกิตสะสมเพื่อการจำแนกฐานะชั้นปีของนิสิต แก้ไขเกณฑ์การให้ปริญญาเกียรตินิยมแก่นิสิตที่จบการศึกษา แก้ไขหน่วยกิตเฉลี่ยสะสมของนิสิตสภาพรอพินิจ เป็นต้น ส่วนที่มีการเพิ่มเติม ได้แก่ ข้อกำหนดเรื่อง การผันสภาพนิสิตภาคปกติ สัญลักษณ์ของการวัดผล และเรื่องการจำแนกสภาพนิสิตให้มีความชัดเจนขึ้น

4.2.4 วิธีการวัดผลในรายวิชา การวัดผลในรายวิชาอยู่ภายใต้ข้อบังคับของมหาวิทยาลัย การวัดผลมี 2 ลักษณะ ตามประเภทของวิชา คือ วิชาทฤษฎี และวิชาปฏิบัติ สำหรับวิชาปฏิบัติ ใช้ผลงานเป็นเกณฑ์การตัดสินโดยดูการพัฒนาหรือความก้าวหน้าในการทำงาน ซึ่งใช้วิธีวิจารณ์ผลงานเพื่อให้ผลิตปรับปรุงวิธีการทำงานให้ดียิ่งขึ้น (วิจัยวงษ์ใหญ่ : สัมภาษณ์) บางรายวิชาใช้วิธีประเมินทั้งความก้าวหน้าของผลงานในส่วนบุคคล และเปรียบเทียบคุณภาพของผลงานกับนิสิตในกลุ่มที่เรียนด้วยกัน ในด้านของความรู้ความเข้าใจ วัดจากการรายงานการค้นคว้า (วินัย โสมติ : สัมภาษณ์) การวัดผลยังคำนึงถึงความรับผิดชอบในการเข้าชั้นเรียน การส่งงานตรงเวลา และความเอาใจใส่ต่อการเรียน ซึ่งสัดส่วนของการให้คะแนนในด้านต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอน บางครั้งยังเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการประเมินผลได้ (อารี สุกธิพันธ์ : สัมภาษณ์) สำหรับวิชาทางทฤษฎี สามารถทำได้ตั้งแต่ต้นภาคการศึกษา และทำได้หลายวิธี เช่น การเขียนนิพนธ์ประจำวิชา การรายงานข้อความรู้จากหนังสือที่อาจารย์กำหนดให้อ่าน มีการสอบกลางภาค และสอบไล่ปลายภาคการศึกษา (วิทยาลัยวิชาการศึกษา 2512 : 42)

วิธีการวัดผลในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ยังคงหลักและวิธีการเช่นเดียวกันมาโดยตลอด อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้างขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงตัวอาจารย์ผู้สอน (อารี สุกธิพันธ์ วินัย โสมติ : สัมภาษณ์)

4.3 วิจารณ์การดำเนินงานสนับสนุนหลักสูตร

สิ่งสนับสนุนหลักสูตร ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน โสตทัศนอุปกรณ์ อาคารสถานที่และเอกสารหนังสือประกอบการค้นคว้า ทางด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน สำหรับอาจารย์ผู้สอน ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากทางมหาวิทยาลัย ส่วนนิสิตใช้เรียนต้องจัดหาเอง เครื่องมือการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่น โต๊ะเขียนแบบ ขาหยั่งวาดภาพ แป้นหมุนสำหรับปั้นเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ เครื่องมือเหล่านี้ได้มาจากเงินงบประมาณแผ่นดิน แต่มีไม่ครอบคลุมเพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน และเครื่องมือที่มีอยู่บางส่วนไม่ทันสมัย และมีปัญหาในเรื่องของการดูแลรักษา การซ่อมแซมเครื่องมือที่ชำรุด เนื่องจากขาดบุคลากรสำหรับการดูแลรักษา ที่เก็บรักษาไม่เพียงพอ ผู้เรียนมีความรู้ทางการใช้เครื่องมือไม่เพียงพอ งบประมาณการซ่อมแซมมีน้อยและไม่สะดวกในการจัดซ่อมแซม ทางด้านสื่อการสอนและโสตทัศนอุปกรณ์ มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานจัดบริการ เช่น เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์

เครื่องฉาย แผ่นใส วิดิทัศน์ เป็นต้น เครื่องมือเหล่านี้มีความทันสมัยมากขึ้น แต่สื่อการสอน เช่น ภาพยนตร์ ภาพสไลด์ มิได้ตรงกับความต้องการใช้งาน สื่อเหล่านี้อาจารย์ผู้สอนมักจัดหาหรือทำขึ้นมาใช้งานด้วยตนเอง ส่วนอาคารสถานที่ มีใช้ค่อนข้างเพียงพอ และมีการปรับปรุงซ่อมแซมบ้างตามสภาพ (วินัย โสมติ : สัมภาษณ์)

ทางด้านเอกสารและหนังสือประกอบการค้นคว้า มหาวิทยาลัยได้จัดไว้ให้อาจารย์ผู้สอนสั่งซื้อเข้าห้องสมุด จากการสำรวจเอกสารและหนังสือทางด้านศิลปะในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยพบว่า หอสมุดจัดหมวดหมู่หนังสือตามระบบดิวอี้ หนังสือทางด้านศิลปะเกี่ยวกับทัศนศิลป์ถูกจัดให้อยู่ในหมวด 700 - 769 ผลการสำรวจจำนวนหนังสือศิลปะที่มีอยู่ในหอสมุดในขณะมีการเปิดใช้หลักสูตรแต่ละฉบับมีดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2511

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700 - 709	72	26	202	74	274	35
710 - 719	2	15	11	85	13	2
720 - 729	12	8	141	92	153	19
730 - 739	15	16	79	84	94	12
740 - 749	40	22	143	78	183	23
750 - 759	3	5	59	95	62	8
760 - 769	0	0	9	100	9	1
รวม	144	18	644	82	788	

หนังสือศิลปะในหอสมุดทั้งหมดก่อนปีการศึกษา 2511 ซึ่งเป็นปีแรกของการเปิดเรียน หลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี มีหนังสือสำหรับให้ผลิตได้ค้นคว้าหาความรู้ ทางด้านศิลปะจำนวน 788 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 144 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18 ภาษาอังกฤษ 644 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82

จากหนังสือหมวดศิลปะทั้งหมด มีจำนวนเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และมัลติมีเดีย (700-709) มากที่สุด คือ 274 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมา เป็นหนังสือทางด้านมัลติมีเดียและการวาดเขียน (740-749) มี 183 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23 หนังสือทางด้านสถาปัตยกรรม (720-729) มี 153 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19 หนังสือ ด้านประติมากรรม (730-739) มี 94 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12 หนังสือด้านจิตรกรรม (750-759) มี 62 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 หนังสือเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมภายนอกอาคาร (710-719) มี 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2 และหนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่หนังสือ เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ (760-769) มีเพียง 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อนั่งหนังสือศิลปะในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2519

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700 - 709	138	33	285	67	423	41
710 - 719	4	17	19	83	23	2
720 - 729	36	17	181	83	217	18
730 - 739	22	16	119	84	141	12
740 - 749	82	28	209	72	291	24
750 - 759	12	12	85	88	97	8
760 - 769	1	6	16	94	17	1
รวม	295	24	914	76	1209	

ก่อนการเปิดใช้หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2519 หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีจำนวนหนังสือศิลปะทั้งหมด 1209 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 295 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 หนังสือภาษาอังกฤษ 914 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 76

จากหนังสือหมวดศิลปะทั้งหมด มีจำนวนเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และมณฑลศิลป์ (700-709) มากที่สุด คือ 423 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมา เป็นหนังสือทางด้านมณฑลศิลป์และการวาดเขียน (740-749) มี 291 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 หนังสือทางด้านสถาปัตยกรรม (720-729) มี 217 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18 หนังสือด้านประติมากรรม (730-739) มี 141 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12 หนังสือด้านจิตรกรรม (750-759) มี 97 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 หนังสือเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมภายนอกอาคาร (710-719) มี 23 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2 และหนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ (760-769) มีเพียง 17 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2525

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700 - 709	188	36	334	64	522	33
710 - 719	7	18	33	82	40	3
720 - 729	55	21	210	79	265	17
730 - 739	28	16	153	85	181	12
740 - 749	111	28	291	72	402	26
750 - 759	21	16	112	84	133	9
760 - 769	6	19	25	81	31	2
รวม	416	26	1158	74	1574	

ก่อนการเปิดใช้หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ในปีการศึกษา 2525 หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีหนังสือศิลปะจำนวนทั้งหมด 1574 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 416 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26 หนังสือภาษาอังกฤษ 1158 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 74

จากหนังสือหมวดศิลปะทั้งหมด มีจำนวนเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจิตรศิลป์ และมณฑนศิลป์ (700-709) มากที่สุด คือ 522 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33 รองลงมา เป็นหนังสือทางด้านมณฑนศิลป์และการวาดเขียน (740-749) มี 402 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26 หนังสือทางด้านสถาปัตยกรรม (720-729) มี 265 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17 หนังสือด้านประติมากรรม (730-739) มี 181 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12 หนังสือด้านจิตรกรรม (750-759) มี 133 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9 หนังสือเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมภายนอกอาคาร (710-719) มี 40 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3 และหนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ (760-769) มีเพียง 31 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2530

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700 - 709	224	41	354	59	598	31
710 - 719	14	27	38	73	52	3
720 - 729	84	26	235	74	319	17
730 - 739	45	22	161	78	206	11
740 - 749	174	33	355	67	529	28
750 - 759	35	22	125	88	160	8
760 - 769	15	32	32	68	47	3
รวม	611	32	1300	68	1911	

ในปีการศึกษา 2530 หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีจำนวนทั้งหมด 1911 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 611 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32 หนังสือภาษาอังกฤษ 1300 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68

จากหนังสือหมวดศิลปะทั้งหมด มีจำนวนเรื่องทั่วไปเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และทัศนศิลป์ (700-709) มากที่สุด คือ 598 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมา เป็นหนังสือทางด้านทัศนศิลป์และการวาดเขียน (740-749) 529 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28 หนังสือทางด้านสถาปัตยกรรม (720-729) มี 319 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17 หนังสือด้านประติมากรรม (730-739) มี 206 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11 หนังสือด้านจิตรกรรม (750-759) มี 160 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8 หนังสือเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมภายนอกอาคาร (710-719) มี 52 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3 และหนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ (760-769) มีเพียง 47 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะ ในหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกตามหลักสูตรและภาษา

ประเภท	2511		2519		2525	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	144	18	295	24	416	26
ภาษาอังกฤษ	644	82	914	76	1158	74

หนังสือภาษาอังกฤษมีสัดส่วนมากกว่าหนังสือภาษาไทย แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนจำนวนเรื่องให้ใกล้เคียงกันมากขึ้น คือ เมื่อเริ่มเปิดหลักสูตรในปี พ.ศ.2511 มีหนังสือภาษาอังกฤษร้อยละ 82 มีหนังสือภาษาไทยร้อยละ 18 แต่เมื่อเริ่มเปิดใช้หลักสูตรในปี พ.ศ.2525 มีหนังสือภาษาอังกฤษร้อยละ 74 มีหนังสือภาษาไทยร้อยละ 26

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 จำนวนร้อยละของหนังสือศิลปะแยกตามหมวดหมู่และหลักสูตร

หมวดหมู่	2511	2519	2525
700-709	35	41	33
710-719	2	2	3
720-729	19	18	17
730-739	12	12	12
740-749	23	24	26
750-759	8	8	9
760-769	1	1	2

หนังสือทั่วไปเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์และทัศนศิลป์ (700-709) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากที่สุด ตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงหลักสูตรฉบับปัจจุบัน แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนลดลง

หนังสือทางด้านทัศนศิลป์และการวาดเขียน (740-749) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากเป็นอันดับ 2 และมีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น

หนังสือทางด้านสถาปัตยกรรม (720-729) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากเป็นอันดับ 3 แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนลดลง

หนังสือด้านประติมากรรม (730-739) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากเป็นอันดับ 4 แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนลดลง

หนังสือด้านจิตรกรรม (750-759) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากเป็นอันดับ 5 และมีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น

หนังสือเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมภายนอกอาคาร (710-719) มีสัดส่วนจำนวนเรื่องมากเป็นอันดับ 6 และมีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น

หนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุดได้แก่หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ (760-769) แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น

การเปลี่ยนแปลงทางด้านหนังสือศิลปะสำหรับให้นิสิตทำการศึกษาค้นคว้า มีการเพิ่มจำนวนขึ้นโดยสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าหนังสือศิลปะที่เป็นภาษาไทยจะมีน้อยกว่าภาษาอังกฤษ แต่มีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนให้มากขึ้นอย่างสม่ำเสมอ หนังสือในหมวดหมู่ที่มีจำนวนมากมีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนให้น้อยลง ในขณะที่หนังสือในหมวดหมู่ที่มีจำนวนน้อยกลับมีแนวโน้มของการปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ประวัติความเป็นมาของหลักสูตร

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาปนาขึ้นใน พ.ศ. 2500 โดยแยกตัวออกมาจากคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในครั้งแรกมีหลักสูตรเพียง 2 แขนงวิชา คือ ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มี 4 แผนกวิชา (หลักสูตรปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ปรับปรุงแก้ไขพุทธศักราช 2525 : 1)

วัตถุประสงค์หลักของการจัดหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต 4 ปี ขึ้นในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในระยะนั้น มี 2 ประการ คือ

ก) เพื่อสาริตและทดลองการจัดหลักสูตรและประมวลการสอนฝึกหัดครูระดับปริญญาตรีให้แก่อาจารย์และนิสิต

ข) สำหรับเป็นรากฐานของการจัดหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์ และประกาศนียบัตรทางครุศาสตร์ที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี

วัตถุประสงค์รองลงมา คือ ต้องการผลิตครูปริญญาตรีให้ได้คุณภาพตามความต้องการของประเทศ

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตเมื่อปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นระยะเริ่มแรกของการเปิดการเรียนการสอน จะเปิดรับผู้ที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาชั้นสูงหรือเทียบเท่า และสามารถสอบคัดเลือกเข้าศึกษาได้ หรือนิสิตจากคณะอื่น ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่สอบผ่านชั้นปีที่ 2 สามารถย้ายมาเรียนในคณะครุศาสตร์ได้ ถ้ามีความประสงค์ที่จะเป็นครู (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504 : 1-2)

ต่อมาการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ได้พัฒนาและขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง ทั้งจำนวนแผนกวิชา และจำนวนนิสิตเพิ่มขึ้นจำนวนมาก (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529 : 1)

ในปี พ.ศ. 2512 คณะครุศาสตร์ ได้เปิดแผนกวิชาศิลปศึกษาขึ้นอีกแผนกหนึ่งในคณะครุศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อ ผลิตครูศิลปศึกษาสำหรับสอนในโรงเรียนตั้งแต่ชั้น ประถม มัธยมและอุดมศึกษา ปรับปรุงมาตรฐานและวุฒิของครูศิลปะให้เทียบเท่ากับครูในสาขาอื่น ตลอดจนเป็นแหล่งสำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยหลักสูตรและการสอนวิชาศิลปศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถาบันการฝึกหัดครู

สำหรับสาเหตุของการจัดตั้งแผนกขึ้นมานั้น เป็นเพราะว่าสภาพการศึกษาของไทยในเวลานั้นมีความต้องการครูสาขาศิลปศึกษามาก เนื่องจากวิชาศิลปศึกษาได้รับการจัดให้เป็นวิชาสามัญในหลักสูตรของโรงเรียนต่าง ๆ และยังเป็นวิชาที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ในขณะที่มีความต้องการสูง

แต่ยังไม่มีสถาบันการผลิตครูแห่งใดสามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ในเวลานั้นมีเพียงวิทยาลัยวิชาการศึกษาเท่านั้นที่เปิดสอน แต่รับเฉพาะผู้ที่จบวุฒิ ป.ศ.สูง และ ป.ม.ช. มาเรียนต่ออีก 2 ปี เท่านั้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512 : 1-5)

หลังจากเปิดการเรียนการสอนได้ 4 ปี ทางมหาวิทยาลัยได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยระบบการศึกษาแบบหน่วยกิตสำหรับชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2515 ทางคณะกรรมการจึงได้ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นด้วย หลักสูตรศิลปศึกษาของแผนกศิลปศึกษาจึงต้องทำการแก้ไขปรับปรุงตามไปด้วย หลังจากนั้นได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษาอีก 3 ครั้ง ในปี พ.ศ.2520 2525 และ 2529 ทำให้หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีทั้งหมด 5 หลักสูตร ดังนี้

- ก) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2512
- ข) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2515
- ค) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2520
- ง) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2525
- จ) หลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2529

2. วิวัฒนาการด้านโครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2512 ใช้โครงสร้างหลักสูตรเดียวกับหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตปี พ.ศ.2504 ซึ่ง ประกอบด้วย 4 หมวดวิชา ดังนี้

ก) หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ ความเข้าใจสภาพแวดล้อม ชีวิตและสังคมอย่างกว้างขวางเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วยวิชาในศาสตร์สาขาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เป็นต้น

ข) หมวดวิชาเฉพาะ เป็นวิชาพื้นฐาน เรียนเพื่อนำไปใช้ในการสอน ประกอบด้วยวิชาเอก และวิชาโท เช่น สายวิชาด้านภาษา สายวิชาด้านวิทยาศาสตร์ สายวิชาด้านสังคมศาสตร์ สายวิชาพลศึกษา เป็นต้น

ค) หมวดวิชาครู เพื่อเป็นพื้นฐานในการเป็นครูที่ดี ประกอบด้วยวิชาที่เกี่ยวกับจิตวิทยา หลักการศึกษา การสอน เป็นต้น

ง) หมวดวิชาเลือกเสรี เพื่อให้บัณฑิตเลือกเรียนเองตามความสนใจ ส่งเสริมให้รู้จักใช้วิจารณญาณของตนเอง

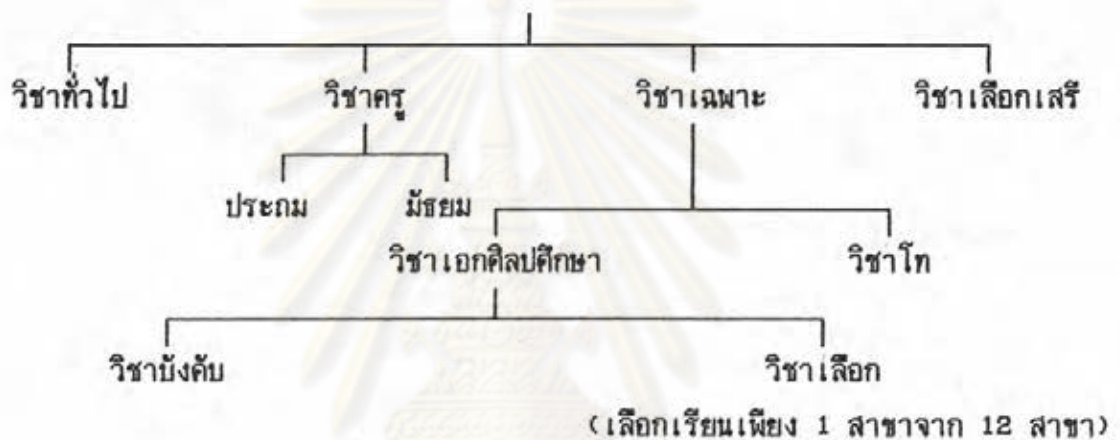
(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504 : 1-20)

เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหลักสูตรได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจึงแบ่งหัวข้อของการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างไว้ 2 ส่วน คือ โครงสร้างหมวดวิชา โครงสร้างจำนวนหน่วยกิต

2.1 โครงสร้างของหมวดวิชา

แผนผังการจัดโครงสร้างของหมวดวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษา
ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับปี พ.ศ.2512

โครงสร้างหลักสูตรทางด้านการจัดหมวดวิชาประกอบด้วย หมวดวิชาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ หมวดวิชาครู และหมวดวิชาเลือกเสรี หมวดวิชาทั่วไป มีเฉพาะรายวิชาบังคับ ซึ่งประกอบด้วยรายวิชาจากหลายสาขาวิชาด้วยกัน เช่น รายวิชาทางด้านภาษา รายวิชาพลศึกษา รายวิชาด้านวิทยาศาสตร์ รายวิชาด้านสังคม เป็นต้น ในหมวดวิชาครู นิสิตต้องเลือกเรียนทางประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาเพียงด้านเดียว ในหมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วยวิชาเอกศิลปศึกษา และวิชาโท วิชาเอกศิลปศึกษาประกอบด้วยวิชาบังคับและวิชาเลือกทางศิลปะ วิชาเลือก มีให้เลือก 12 สาขาวิชา ได้แก่ วิชาจิตกรรม วิชางานไม้ วิชางานโลหะ วิชาสิ่งทอ วิชาเครื่องปั้นดินเผา วิชางานช่าง วิชาตกแต่งภายใน วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ วิชานาฏศิลป์ วิชาการออกแบบ วิชาประติมากรรม และ วิชาภาพพิมพ์ สำหรับวิชาโท นิสิตต้องเลือกเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์หรืออักษรศาสตร์เพียงด้านเดียว

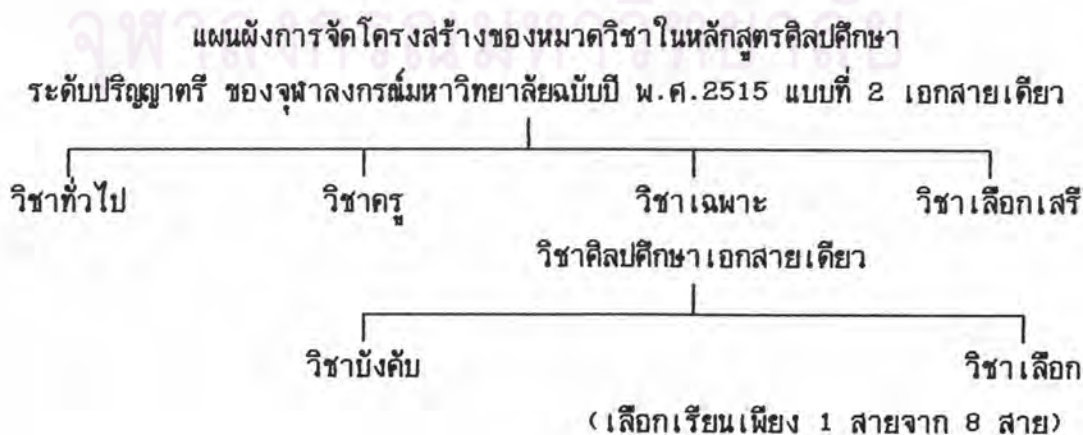
หลังจากการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2515 โครงสร้างการจัดหมวดวิชาของหลักสูตรยังคงโครงสร้างหลักไว้เหมือนเดิม แต่มีการแก้ไขโครงสร้างภายในหมวดวิชาและ

ยังเพิ่มทางเลือกใหม่ให้กับผู้เรียนวิชาเฉพาะทางศิลปะ คือ สามารถเลือกเรียนวิชาศิลปะเป็นวิชาเอกสายเดี่ยว โดยไม่ต้องเรียนวิชาโท ดังนั้นโครงสร้างของการจัดหมวดวิชาในหลักสูตรฉบับนี้จึงมี 2 แบบ ดังนี้

การจัดโครงสร้างหมวดวิชาในแบบที่ 1 มีส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปจากโครงสร้างของหลักสูตรเดิมดังนี้

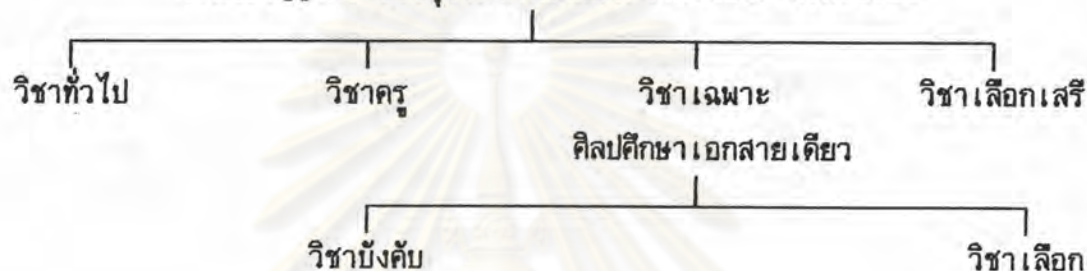
- ก) ยกเลิกข้อกำหนดเรื่องการเลือกเรียนวิชาในสายประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา
- ข) ในหมวดวิชาเฉพาะ เอกศิลปศึกษายังมีประกอบด้วยวิชาบังคับและวิชาเลือกเหมือนเดิม แต่ในรายวิชาเลือก มีสายวิชาให้เลือกเรียนเพียง 8 สายจากเดิมที่มีถึง 12 สาย
- ค) วิชาโทจากเดิมต้องเลือกเรียนทางด้านวิทยาศาสตร์หรืออักษรศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ในหลักสูตรฉบับนี้สามารถเลือกเรียนวิชาในแผนกอื่นที่เปิดสอนในคณะครุศาสตร์ได้ ซึ่งในขณะนั้นมีให้เลือกไม่ต่ำกว่า 24 โปรแกรม

การจัดโครงสร้างหมวดวิชาแบบที่ 2 นี้ต่างจากแบบที่ 1 ที่ไม่ต้องเลือกเรียนวิชาโท แต่เรียนวิชาเอกศิลปศึกษาเพียงอย่างเดียว โครงสร้างในหมวดวิชาอื่นเหมือนแบบที่ 1

สำหรับหมวดวิชาทั่วไปแบ่งเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือก ส่วนหมวดวิชาครู แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มวิชาเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือก

แผนผังการจัดโครงสร้างของหมวดวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษา
ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับปี พ.ศ. 2520

จากการปรับปรุงหลักสูตรในครั้งที่ 2 นี้ มีโครงสร้างของหมวดวิชาเกือบเหมือน โครงสร้างหมวดวิชาในหลักสูตร ฉบับปี พ.ศ. 2515 แบบที่ 2 เอกสายเดี่ยว ส่วนที่เปลี่ยนแปลง คือ หลักสูตรฉบับนี้ได้ตัดสายวิชาเลือกออก 2 สาย ได้แก่ สายวิชาหลักสูตรและการเรียน การสอนศิลปศึกษา กับสายเครื่องปั้นดินเผา แต่เพิ่มกลุ่มวิชาเลือกทั่วไปเข้าไปแทน และได้ แก้ไขข้อกำหนดให้นิสิตสามารถเลือกเรียนวิชาเลือกจากสายใดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเลือกเรียนเพียง สายเดียวเหมือนในหลักสูตรฉบับก่อน สำหรับหมวดวิชาทั่วไป ยังจัดเป็นรายวิชาบังคับ และ รายวิชาเลือก ในรายวิชาเลือกมีการจัดรายวิชาให้เรียนอย่างกว้างขวางกว่าหลักสูตรฉบับก่อน โดยจัดเป็นกลุ่มวิชาภาษาและมนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติและคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชากิจกรรมพลศึกษาทั่วไป และนิสิตอาจเลือกเรียนรายวิชาที่เปิดสอน โดยโครงการศึกษาทั่วไปของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ต้องขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ ปรึกษา ก่อน ทางด้านหมวดวิชาครูประกอบด้วยกลุ่มวิชาบังคับ และกลุ่มวิชาเลือกซึ่งประกอบด้วย รายวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนศิลปศึกษา และรายวิชาเลือกทั่วไปซึ่งมีการจัดเป็นกลุ่มให้สอดคล้องกับ การเรียนในสาขาต่าง ๆ สำหรับรายวิชาทางศิลปศึกษาถูกจัดให้อยู่ในกลุ่ม ค.

ในปี พ.ศ. 2525 มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นครั้งที่ 3 ในการปรับปรุงครั้งนี้ไม่มี ผลกระทบต่อโครงสร้างการจัดหมวดวิชาในหลักสูตร มีแต่การปรับรายวิชาบางส่วนเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2529 มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นครั้งที่ 4 ในการปรับปรุงครั้งนี้ ได้คงโครงสร้าง การจัดหมวดวิชาไว้เช่นเดิม ยกเว้นในรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษาที่ยกเลิกการจัดเป็นสายวิชา แต่รายวิชาส่วนใหญ่ยังคงมีอยู่เหมือนเดิม สำหรับหมวดวิชาเลือกทั่วไป และหมวดวิชาครู

มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดเพียงเล็กน้อย

การเปลี่ยนแปลงทางการจัดโครงสร้างหมวดวิชาของหลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 จนถึงปี พ.ศ.2533 มีการจัดโครงสร้างให้ซับซ้อนน้อยลงอย่างเป็นขั้นตอน และให้ความสำคัญต่อวิชาทางศิลปศึกษามากขึ้น โดยเริ่มยกเลิกการเลือกเรียนสาขาประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาในหมวดวิชาครู ยกเลิกการเลือกเรียนวิชาโททางด้านวิทยาศาสตร์ และอักษรศาสตร์ ซึ่งในแต่ละด้านนี้สัทยังต้องเลือกเรียนกลุ่มวิชาย่อย เช่น วิชาโทอักษรศาสตร์-ภาษาไทย วิชาโทวิทยาศาสตร์-ชีววิทยา เป็นต้น เปลี่ยนมาเลือกเรียน วิชาโทในสาขาต่าง ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในคณะครุศาสตร์ และในที่สุดยกเลิกวิชาเหลือให้เรียนเฉพาะวิชาเอกสายเดียว

สำหรับในหมวดวิชาศิลปศึกษา กลับให้ความอิสระในการเลือกเรียนได้ตามความสนใจมากขึ้น แต่เดิมให้เลือกเรียนตามสาย ต่อมานิสิตสามารถเลือกเรียนวิชาในสายใดก็ได้ตามความต้องการ และในที่สุดทำการยกเลิกการจัดเป็นสายวิชา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิต

ตารางที่ 20 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามหมวดวิชาและหลักสูตร

หมวดวิชา	หลักสูตรฉบับพ.ศ.	2512	2515		2520	2525	2529
			แบบ 1	แบบ 2			
วิชาทั่วไป	จำนวนหน่วยกิต	54	35	35	40	40	35
	ร้อยละ	37	26	26	30	30	24
วิชาครู	จำนวนหน่วยกิต	33-39	40	40	40	40	40
	ร้อยละ	23-27	30	30	30	30	28
วิชาเฉพาะ(เอก)	จำนวนหน่วยกิต	30	32	50-56	50	50	60
	ร้อยละ	21	24	35-41	35	35	41
วิชาเฉพาะ(โท)	จำนวนหน่วยกิต	15	24	-	-	-	-
	ร้อยละ	10	18	-	-	-	-
วิชาเลือกเสรี	จำนวนหน่วยกิต	7-13	4-10	4-10	5	5	10
	ร้อยละ	5-9	3-7	3-7	4	4	7
รวม		145	135	135	135	135	145

จากตารางสามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนจำนวนหน่วยกิต โดยคิดเป็นค่าร้อยละได้ดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงจำนวนหน่วยกิตรวม หลักสูตรฉบับแรกมีหน่วยกิตรวม 145 หน่วยกิต ลดลงเหลือ 135 หน่วยกิต ในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2515 และมีการแก้ไขให้เป็น 145 หน่วยกิต อีกครั้ง ในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2529

2. การเปลี่ยนแปลงจำนวนหน่วยกิตระหว่างหมวดวิชา หมวดวิชาทั่วไปมีการปรับสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตให้น้อยลง หลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวนหน่วยกิตคิดเป็นร้อยละ 37 หลักสูตรปี พ.ศ.2515 มีร้อยละ 26 หลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525 มีร้อยละ 30 ลดลงเหลือร้อยละ 24 ในการแก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2529

หมวดวิชาครุศึกษามีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตค่อนข้างคงที่ กล่าวคือในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวนหน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 23-27 ส่วนหลักสูตรปี พ.ศ.2515 2520 และ 2525 คิดเป็นร้อยละ 30 เท่ากัน และลดลงเหลือร้อยละ 28 ในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2529

หมวดวิชาเฉพาะ ทั้งที่เป็นวิชาเอกศิลปศึกษาและวิชาโท หรือวิชาเอกศิลปศึกษา สายเดี่ยว มีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตเพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวนหน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 31 (คิดรวมทั้งวิชาเอกและวิชาโท) หลักสูตรปี พ.ศ.2515 มีจำนวนหน่วยกิต คิดเป็นร้อยละ 35-41 หลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525 คิดเป็นร้อยละ 35 และเพิ่มเป็นร้อยละ 41 ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2529

หมวดวิชาเลือกเสรี มีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะไม่แน่นอน

3. สัดส่วนจำนวนหน่วยกิตระหว่างหมวดวิชาในแต่ละหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงไปดังนี้ หลักสูตรปี พ.ศ.2512 ให้ความสำคัญต่อวิชาเฉพาะ (วิชาเอกและวิชาโท) เป็นลำดับ 2 คือ คิดเป็นร้อยละ 31 และให้ความสำคัญต่อวิชาทั่วไปเป็นลำดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 37 ในหลักสูตรฉบับต่อมาทุกหลักสูตร ให้ความสำคัญต่อหมวดวิชาเฉพาะ (วิชาเอกและวิชาโท) เป็นลำดับ 1 ลดความสำคัญของหมวดวิชาทั่วไปลงเป็นลำดับ 3 และให้ความสำคัญต่อหมวดวิชาครุเป็นลำดับ 2

ตารางที่ 21 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษา ของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำแนกตามกลุ่มวิชาและหลักสูตร

กลุ่มวิชา	หลักสูตรฉบับพ.ศ.	2512	2515		2520	2525	2529
			แบบ 1	แบบ 2			
วิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	20	22	22	34	34	44
	ร้อยละ	67	68	44	68	68	73
วิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	10	10	28	16	16	16
	ร้อยละ	33	32	56	32	32	26
รวม		30	50	32	50	50	60

สัดส่วนของวิชาบังคับมีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ส่วนในรายวิชาเลือกมีแนวโน้มลดลงเพียงเล็กน้อยเช่นเดียวกัน

3. วิวัฒนาการด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นหลักสูตรสาขาหนึ่งของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ซึ่งมีอยู่หลายสาขา หลักสูตรทุกสาขาต้องเรียนหมวดวิชาทั่วไป หมวดวิชาครู และหมวดวิชาเลือกเสรี นิสิตแต่ละสาขาจะเรียนต่างกันว่ารายวิชาในหมวดวิชาเฉพาะ ดังนั้น นิสิตที่เข้าศึกษาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ไม่ว่าจะเป็นสาขาใดก็ตามจะได้รับการคาดหมายให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และวัตถุประสงค์ประจำหมวดวิชาต่าง ๆ สำหรับนิสิตในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาศิลปศึกษาก็เช่นเดียวกัน ที่ต้องได้รับการคาดหวังให้มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ตามที่กล่าวมา เพื่อให้เห็นวัตถุประสงค์ของ

หลักสูตรศิลปศึกษาในทุกด้าน จึงควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตร การเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยในครั้งแรกนั้น ได้ตั้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้เพื่อต้องการผลิตครูศิลปศึกษาสำหรับ สอนวิชาศิลปปฏิบัติในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญ โรงเรียนมัธยมแบบ ประสม โรงเรียนและวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยครู และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่มี การสอนวิชาศิลปะ และศิลปปฏิบัติเป็นวิชาสามัญและวิชาบังคับเรียน เพื่อยกระดับมาตรฐาน และวุฒิของครูศิลปศึกษาให้เทียบเท่ากับครูในสาขาอื่น ๆ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512 : 1)

ทางด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตในขณะนั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ สาธิตและทดลองการจัดหลักสูตร และการสอนระดับปริญญาตรี รวมทั้งเพื่อเป็นรากฐานของ การจัดหลักสูตรครุศาสตร์ชั้นสูงกว่าปริญญาตรีและประกาศนียบัตรทางครุศาสตร์ ส่วนวัตถุประสงค์ รอง เพื่อผลิตครูปริญญาตรีให้ได้อุทิศตนความต้องการของประเทศ สำหรับวัตถุประสงค์ ของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปนั้น เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ เพื่อจะได้เข้าใจสภาพแวดล้อม สังคม และนำไปใช้ปรับปรุงชีวิตของตนให้ดีขึ้น โดยจัดให้ศึกษาวิชาการหลาย ๆ ด้าน จะได้มีความรู้ กว้างขวาง สมกับเป็นบัณฑิตในสังคมประชาธิปไตย ด้านวัตถุประสงค์ในหมวดวิชาครู เพื่อให้ นิสิตเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต (ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504 : 1 - 2)

หลังจากมีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2515 วัตถุประสงค์ได้รับการแก้ไขใหม่ โดยตั้งเป้าหมายเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาศิลปะในโรงเรียนประถม มัธยมศึกษาและโรงเรียนฝึกหัดครู โดยจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้นิสิตมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- ก) มีความรู้ในสายวิชาศิลปศึกษา หลักการสอนและประสบการณ์การวิชาชีพน จนสามารถนำไปปฏิบัติงานได้ผลดียิ่งขึ้น
- ข) มีสุนทรียภาพ จริยธรรม คุณธรรม วัฒนธรรมอันดีงามและมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ
- ค) มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้และการวิจัยด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อพัฒนา ตนเองและการศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

ทางด้านวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร เพื่อต้องการผลิตครูหรือเจ้าหน้าที่ทางการ ศึกษา วัตถุประสงค์หมวดวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อให้บัณฑิตมีความรอบรู้ เข้าใจสภาพแวดล้อม สังคม และการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของนิสิตให้เหมาะสมกับการ เป็นครุศาสตรบัณฑิต บางวิชาอาจเป็นพื้นฐานของการศึกษาต่อ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ในหมวดวิชาครู ที่ต้องการให้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อ และเป็นเนื้อหาวิชาที่นิสิตนำไป สอน (ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 : 1 - 2)

เมื่อมีการแก้ไขหลักสูตรเป็นครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการวางเป้าหมายของ การผลิตบัณฑิตศิลปศึกษา เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ เนื้อหาสำหรับการสอนศิลปศึกษาทั้งระดับประถมและ

มัธยมศึกษา และเป็นพื้นฐานในการศึกษาศิลปะหรือศิลปศึกษาชั้นสูง (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 : 102) วัตถุประสงค์นี้ยังคงใช้ต่อมาในหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2525

ทางด้านวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป หมวดวิชาครู ระหว่างหลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525 ไม่แตกต่างกัน โดยวัตถุประสงค์ทั่วไปต้องการเตรียมบัณฑิตทางครุศาสตร์เพื่อทำหน้าที่เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษา เหมือนหลักสูตรฉบับเดิม แต่เพิ่มหัวข้อของการเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยของนักการศึกษา และนิสิตบัณฑิตในสาขาครุศึกษา (ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 : 3) สำหรับวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ได้เพิ่มวัตถุประสงค์ใหม่บางส่วนดังนี้

1. ให้มีความรู้กว้างในสรรพวิทยาการ มีความเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และสังคมภาพ ตลอดจนมีความเข้าใจและซาบซึ้งในสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกต่อชีวิตประจำวัน

2. มีความสามารถในการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ เพื่อใช้เป็นสื่อแสดงความรู้ ความคิด

3. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถแสดงออกเป็นการกระทำ และมีความใฝ่รู้ อยู่เสมอ

4. รู้จักรับผิดชอบ ไตร่ตรองด้วยเหตุผลก่อนตัดสินใจ

5. มีรสนิยมและบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามแบบของวัฒนธรรมไทย

(ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 : 37 ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 : 49)

ทางด้านหมวดวิชาครูได้วางวัตถุประสงค์ไว้ 4 ข้อดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจหน้าที่และกระบวนการของการศึกษา

2. มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและหลักวิชาครู

3. มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

4. มีบุคลิกภาพและทัศนคติที่เหมาะสมกับความเป็นครู

(ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 : 43 ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525 : 49)

จากการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2529 ได้ปรับวัตถุประสงค์หลักสูตรเพื่อผลิตบัณฑิตศิลปศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการสอนศิลปศึกษา ทั้งในโรงเรียนประถมและมัธยมศึกษา ตลอดจนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางศิลปะด้านใดด้านหนึ่ง ทั้งมีความรู้เพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูง (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529 : 112)

สำหรับวัตถุประสงค์รวมของหลักสูตรยังไม่มีการแก้ไข ส่วนวัตถุประสงค์ของหมวดวิชา

การศึกษาทั่วไปมีการแก้ไขเพิ่มเติมและเรียบเรียงใหม่ ดังนี้

1. มีความรู้ทางกว้างในสรรพวิทยาการทันสมัย มีความเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และสังคมภาพ ตลอดจนมีความเข้าใจและซาบซึ้งในสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิต
2. มีความเข้าใจสภาพสังคม โดยเฉพาะสังคมไทย สามารถพิจารณาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพที่เป็นจริงได้อย่างถ่องแท้
3. มีความสามารถคิด วิเคราะห์ สภาพปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีวิจารณ์ญาณ มีความสงสัยใฝ่รู้ในทางเพิ่มพูนสติปัญญา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
4. มีความเป็นผู้นำทางปัญญา ทางสังคม สามารถเสนอความรู้ความคิดได้อย่างมีหลักการและเหตุผล
5. มีทักษะทางภาษาขั้นพื้นฐาน ในการสื่อความหมาย

(ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2529 : 40)

ทางด้านวัตถุประสงค์ในหมวดวิชาครูยังคงสาระสำคัญไว้ตามเดิม มีการขยายความบางข้อให้ชัดเจนขึ้น

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่การเปิดใช้หลักสูตรในปี พ.ศ. 2512 จนถึงปี พ.ศ. 2533 มีการเพิ่มเติมและแก้ไขในส่วนของวัตถุประสงค์ในบางส่วน แต่ยังคงวัตถุประสงค์หลักไว้ กล่าวคือ หลักสูตรยังคงให้ความสำคัญต่อการผลิตบัณฑิตศิลปศึกษา เพื่อให้ นำความรู้ทางศิลปศึกษาไปใช้สอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ สำหรับวัตถุประสงค์ข้อนี้เป็นวัตถุประสงค์หลัก ซึ่งมีความสำคัญมากในหลักสูตรช่วงแรก และพยายามให้ครอบคลุมการศึกษาทางด้านศิลปะเกือบทุกระดับชั้น ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา แต่หลังจากที่ทำการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2520 มีการลดกลุ่มเป้าหมาย ให้เหลือเพียงการสอนในโรงเรียนมัธยมและประถมศึกษาเท่านั้น เป้าหมายที่มีการเสริมเข้ามาในระยะหลัง คือ เป้าหมายของการศึกษาต่อในชั้นสูง และการหาความเชี่ยวชาญเฉพาะตัวเกี่ยวกับงานศิลปะในแขนงที่ต้องการ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่เน้นในเรื่องของความเป็นครูศิลปะที่สมบูรณ์ ได้แก่ หลักสูตรศิลปศึกษานับปี พ.ศ. 2515 วัตถุประสงค์ที่ไม่ได้รับความสนใจในการทำให้อ่อนแอ คือ การยกระดับคุณภาพครูศิลปศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น วัตถุประสงค์ข้อนี้มีปรากฏอยู่ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2512 เพียงครั้งเดียว ส่วนทางด้านวัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร ในขณะที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี มุ่งเสริมสร้างรากฐานการผลิตบัณฑิตครู ระดับปริญญาตรีและสูงกว่า โดยเน้นคุณภาพตามที่สังคมไทยต้องการในช่วงเวลานั้น ส่วนในฉบับต่อ ๆ มา ต้องการผลิตครูกับบุคลากรทางการศึกษาเป็นเป้าหมายหลัก และเพิ่มหัวข้อสำหรับการเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยซึ่งเริ่มปรากฏใน

หลักสูตรปี พ.ศ.2520 จนถึงปัจจุบัน ทางด้านหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป วางวัตถุประสงค์ไว้ อย่างกว้างขวาง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น วัตถุประสงค์หลัก ของหลักสูตรทุกฉบับ คือการให้พื้ ความรู้เพื่อเข้าใจสภาพแวดล้อม สังคม ต่อมาเพิ่มด้านการสื่อสารทางภาษา ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ รู้จักใช้วิจารณ์งานตัดสิน มีบุคลิกภาพและรสนิยมแบบไทย มีความ เป็นผู้นำ ส่วนวัตถุประสงค์ของหมวดวิชาครู หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 เน้นการเป็นครูที่ดี ฉบับปี พ.ศ.2515 เน้นการศึกษาต่อ ส่วนฉบับต่อมาทุกฉบับเน้นด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติทางด้านวิชาชีพครูเป็นหลัก

4. วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน

การศึกษาวิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน มุ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้ วิวัฒนาการด้านเนื้อหารายวิชา วิวัฒนาการด้านข้อบังคับและวิธีการเรียน การสอน การวัดและประเมินผล และวิวัฒนาการด้านสิ่งสนับสนุนหลักสูตร

4.1 ด้านเนื้อหารายวิชา

การแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยในแต่ละครั้ง เกิดขึ้นเนื่องมาจากการปรับปรุงหลักสูตรรวมของคณะครุศาสตร์ ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจึงทำให้ส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรเปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะเป็น วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตรคณะครุศาสตร์ วัตถุประสงค์ของหมวดวิชาต่าง ๆ โครงสร้าง หลักสูตร รวมทั้งเนื้อหาสาระของหลักสูตร

สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหาวิชาทั้งหมดของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มี วิวัฒนาการทางด้านจำนวนรายวิชาในทางเพิ่มมากขึ้น โดยจัดได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุม วิชาการด้านต่าง ๆ จะเห็นได้ชัดจากหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ในขณะที่เปิดหลักสูตรศิลปศึกษา ในปี พ.ศ.2512 มีจำนวน 25 รายวิชา โดยเป็นรายวิชาบังคับทั้งหมด ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2515 มี 37 รายวิชา โดยมีทั้งรายวิชาบังคับและวิชาเลือก หลักสูตรปี พ.ศ.2520 มีรายวิชา ให้เรียนจำนวนไม่ต่ำกว่า 58 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2525 มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 46 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2529 มีจำนวนไม่ต่ำกว่า 79 รายวิชา

สำหรับเนื้อหาวิชาของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป ในกลุ่มวิชาบังคับ รายวิชาด้าน ภาษาทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ มีสัดส่วนสูงกว่าวิชาทางด้านอื่น ๆ นอกนั้นเป็นวิชา

พื้นฐานด้านสังคม ศึกษาศาสตร์ สติปัญญา พลศึกษาและวิทยาศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงรายวิชา บังคับมีน้อย ส่วนรายวิชาเลือกจะประกอบด้วยวิชาสาขาต่าง ๆ ทุกด้าน ได้แก่ รายวิชา ทางด้านภาษาและมนุษยศาสตร์ รายวิชาด้านวิทยาศาสตร์ รายวิชาด้านคณิตศาสตร์ รายวิชา ด้านสังคมศาสตร์ และรายวิชากิจกรรมพลศึกษาทั่วไป

ในหมวดวิชาครู ปี พ.ศ.2512 มี 16 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2515 มี 33 รายวิชา (ทั้งวิชาเลือกและวิชาบังคับ) หลักสูตรปี พ.ศ.2520 มีให้เรียนอย่างน้อย 16 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2525 มีให้เรียนอย่างน้อย 20 รายวิชา และหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 มีให้เรียนอย่างน้อย 25 รายวิชา

เนื้อหาสาระรายวิชาในหมวดวิชาครูกลุ่มวิชาบังคับ ประกอบด้วยรายวิชาทางด้าน หลักสูตร สื่อการสอน การวัดและประเมินผล จิตวิทยา พฤติกรรมการสอน ประสบการณ์ วิชาชีพ และการสัมมนาการศึกษา วิชาต่าง ๆ เหล่านี้มีสัดส่วนจำนวนหน่วยกิตใกล้เคียงกัน ยกเว้นวิชาประสบการณ์วิชาชีพ วิชาด้านหลักสูตร และวิชาด้านจิตวิทยา ที่มีสัดส่วนจำนวน หน่วยกิตที่ค่อนข้างมาก การเปลี่ยนแปลงรายวิชาในกลุ่มนี้มีมากในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2515 วิชาที่มีการปรับปรุง ได้แก่ รายวิชาด้านหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึง 2525 กำหนดให้เรียนทั้งวิชาหลักสูตรประถมศึกษา และวิชาหลักสูตรมัธยมศึกษา หลังปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2529 ได้รวมรายวิชาทั้ง 2 เข้าด้วยกันเป็นวิชาหลักสูตรและ การสอนเพียงวิชาเดียว และในหลักสูตรฉบับนี้ยังเพิ่มรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพอีก 3 รายวิชา คือ วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 1 วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 2 วิชาประสบการณ์ 3 วิชาละ 1 หน่วยกิต ซึ่งหลักสูตรเดิมมีเพียงแค่วิชาประสบการณ์วิชาชีพ 6 หน่วยกิตเท่านั้น (ยกเว้นหลักสูตร ปี พ.ศ.2512 ที่มี 10 หน่วยกิต)

ด้านวิชาเลือกในหมวดวิชาครู ได้จัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะและ รายวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ไว้ในหมวดนี้ให้ผลิตเลือกเรียน เริ่มมาตั้งแต่หลักสูตรปี พ.ศ.2515 จนถึงหลักสูตรฉบับปัจจุบัน โดยในหลักสูตรจัดเป็นรายวิชาเลือกร่วมกับสาขาอื่น ๆ แต่มาใน หลักสูตรปี พ.ศ.2520 จัดแยกรายวิชาเลือกของแต่ละสาขาเป็นกลุ่ม ๆ วิชาเลือกของ ศิลปศึกษาอยู่ในกลุ่ม ค. และเปลี่ยนมาอยู่ในกลุ่ม ข. หลังที่ปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ.2529 รายวิชาด้านศิลปศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 มีจำนวน 11 รายวิชา ดังนี้

วิชาศิลปศึกษาขั้นนำ วิชากิจกรรมศิลปะสำหรับครู วิชาศิลปะสำหรับครูประถม วิชาศิลปะสำหรับครูโรงเรียนมัธยม วิชาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ วิชาประวัติและปรัชญาของ ศิลปศึกษา วิชาโปรแกรมอุตสาหกรรมศิลป์ในโรงเรียน วิชาหลักสูตรและการสอนศิลปะใน ระดับมัธยม วิชาการวัดและประเมินผลทางศิลปศึกษา และวิชาการออกแบบและจัดโรงฝึกงาน หลักสูตรปี พ.ศ.2520 ได้ตัดรายวิชาบางส่วนออก ทำให้เหลือรายวิชาทางศิลปศึกษา

เพียง 6 รายวิชาดังนี้ วิชาศิลปศึกษาชั้นนำ วิชาศิลปะในโรงเรียนประถม วิชาศิลปะในโรงเรียนมัธยม วิชาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษ วิชาประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา วิชาโปรแกรมอุตสาหกรรมศิลป์ในโรงเรียน

หลังการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2529 ได้เพิ่มรายวิชาใหม่ 4 รายวิชา คือ วิชาศิลปะสำหรับเด็กเล็ก วิชาการวางแผนและการจัดโรงฝึกงาน วิชากิจกรรมศิลปะสำหรับครู วิชาศิลปการช่างสำหรับครู ตัดรายวิชาเดิม คือ วิชาศิลปศึกษาชั้นนำ วิชาศิลปะในโรงเรียนประถม วิชาศิลปะในโรงเรียนมัธยม วิชาประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา และเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการศึกษาทั่วไปอีก 5 รายวิชา

สำหรับการจัดแผนการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ยกเว้นหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษา จะกระจายไปตามชั้นปีต่าง ๆ ตั้งแต่ปีที่ 1 ถึงปี 3 ส่วนปีที่ 4 จัดรายวิชาให้นิสิตลงทะเบียนเรียนไม่มาก ซึ่งเนื่องมาจากนิสิตต้องใช้เวลากับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพซึ่งเป็นส่วนใหญ่

ทางด้านการปรับปรุงสาระเนื้อหาของหมวดวิชาการศึกษาทั่วไป และหมวดวิชาครู ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มรายวิชาใหม่ ๆ ส่วนการปรับปรุงรายวิชาเก่าหรือตัดออกมีจำนวนน้อย

ในหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของรายวิชาเช่นเดียวกับหมวดวิชาอื่น ๆ เพื่อให้การศึกษาคั้งนี้มีความชัดเจน ผู้วิจัยจึงแบ่งขอบเขตของการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ จำนวนรายวิชาในหมวดศิลปะ การจัดแผนการเรียน และการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาวิชาของหลักสูตร รวมทั้งการเปิดรายวิชาให้นิสิตลงทะเบียน

4.1.1 จำนวนรายวิชาในหมวดศิลปศึกษา

จากโครงสร้างหลักสูตรของหมวดวิชาศิลปศึกษา ประกอบด้วยรายวิชาบังคับ และวิชาเลือก รายวิชาเลือกมีการเปลี่ยนแปลงไปตามหลักสูตร ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2512 มีจำนวน 12 สายวิชา ได้แก่ สายวิชาจิตรกรรม สายวิชางานไม้ สายวิชางานโลหะ สายวิชาสิ่งทอ สายวิชาเครื่องปั้นดินเผา สายวิชางานช่าง สายวิชาตกแต่งภายใน สายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ สายวิชาพาณิชยศิลป์ สายวิชาภาพพิมพ์ สายวิชาการออกแบบ และสายวิชาประติมากรรม หลักสูตรปี พ.ศ. 2515 ปรับปรุงสายวิชาเลือกต่าง ๆ เหลือเพียง 8 สายวิชา ดังนี้ สายวิชาจิตรกรรม สายวิชาประติมากรรม สายวิชาภาพพิมพ์ สายวิชาพาณิชยศิลป์ สายวิชาการออกแบบ สายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน และเพิ่มสายวิชาหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา หลังจากปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2520 เหลือสายวิชาเลือกเพียง 6 สายวิชา ได้แก่ สายวิชาจิตรกรรม สายวิชาประติมากรรม สายวิชาการออกแบบ สายวิชาภาพพิมพ์ สายวิชาพาณิชยศิลป์ และสายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน สายวิชาเหล่านี้ถูกยกเลิกไปในการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2529 โดยรวมรายวิชาจากสายต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน ไม่จัดแยกเป็นสายวิชา

ก. จำนวนรายวิชาในหลักสูตร

ตารางที่ 22 จำนวนรวมรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.	2512	2515	2520	2525	2529
จำนวนรวมของรายวิชา	66	69	90	93	87

จำนวนรายวิชาของหลักสูตรมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จำนวนรวมรายวิชาต่ำสุดอยู่ใน
หลักสูตร ปี พ.ศ.2512 มีจำนวนเพียง 66 รายวิชา เพิ่มเป็น 69 รายวิชาในหลักสูตร
ปี พ.ศ.2515 เพิ่มเป็น 90 รายวิชา ในหลักสูตรปี พ.ศ.2520 ปรับเพิ่มขึ้นสูงสุดเป็น
93 รายวิชาในหลักสูตร พ.ศ.2525 และปรับลดลงเหลือ 87 รายวิชาในหลักสูตรฉบับปี
พ.ศ.2529

ข. จำนวนรายวิชาบังคับ

ตารางที่ 23 จำนวนรายวิชาบังคับ ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.	2512	2515	2520	2525	2529
จำนวนรายวิชาบังคับ	10	11	17	17	22

จำนวนรายวิชาบังคับของหลักสูตรมีทิศทางเพิ่มมากขึ้นหลักสูตรฉบับแรกปี พ.ศ.2512
บังคับให้เรียนวิชาพื้นฐานทางศิลปะเพียง 10 รายวิชา เพิ่มเป็น 11 17 และ 22 รายวิชา
ในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 2520 - 2525 และหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ตามลำดับ

ค. จำนวนรายวิชาเลือก

ตารางที่ 24 จำนวนรายวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหลักสูตร

หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.	2512	2515	2520	2525	2529
จำนวนรายวิชาเลือก	87	78	68	66	56

จำนวนรายวิชาเลือกของหลักสูตรมีทิศทางลดลง หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 มีจำนวน 87 รายวิชา ลดลงเหลือ 78 68 66 และ 56 รายวิชา ในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 2520 2525 และ 2529 ตามลำดับ

4.1.2 การจัดแผนการเรียนและการเปลี่ยนแปลงรายวิชา

ตลอดระยะเวลาการเรียนการสอนในช่วง 4 ปี หลักสูตรกำหนดลำดับการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ โดยอาศัยรหัสวิชาเป็นตัวกำหนด ในหลักสูตรฉบับแรก ปี พ.ศ. 2512 ใช้รหัสตัวอักษรควบคู่กับรหัสตัวเลข เช่น คว.101 สกิติเบื้องต้น รหัสตัวอักษรแทนชื่อคณะ และแผนกที่วิชานั้นสังกัด ส่วนรหัสตัวเลขแสดงระดับชั้นและเลขที่วิชา ต่อมาทางมหาวิทยาลัยได้ทำการแก้ไขปรับปรุงรหัสวิชาให้เป็นระบบตัวเลขทั้งหมด และประกาศใช้ในหลักสูตรปริญญาตรีศาสตร์บัณฑิต 4 ปี พ.ศ.2515 (ปรับปรุงใหม่) เป็นครั้งแรก โดยชี้แจงความหมายของรหัสตัวเลขต่าง ๆ ดังนี้

รหัสเลขที่วิชาประกอบด้วยเลข 6 หลัก โดยเว้นวรรคน้อยระหว่างเลขสามหลักแรก และสามหลักหลัง เลขต่าง ๆ มีความหมายดังนี้

1. สามหลักแรกเป็นรหัสคณะ และแผนกวิชาที่รายวิชาสังกัด หมายเลข 000-099 เป็นหมายเลขแทนหน่วยงานกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายเลข 100-999 เป็นหมายเลขที่ใช้แทนคณะและแผนกวิชาต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขหลักที่หนึ่งที่มีหมายเลขต่ำ หมายถึงคณะที่ก่อตั้งก่อน สองหลักหลัง เลข 00-49 ใช้แทนแผนกวิชาที่สังกัดคณะที่สอนวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ส่วน 50-99 ใช้แทนแผนกวิชาในคณะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่วนการแบ่งในระดับคณะ ใช้เลข 00-10 และ 50-60 แทนรายวิชาของหน่วยงานส่วนกลางของแต่ละคณะ ดังนั้นหมายเลขแทนแผนกวิชาจึงเริ่มจาก

11 หรือ 61 เป็นต้นไป ตามเกณฑ์ดังกล่าว	หมายเลขรหัสที่ใช้ จะแบ่งออกเป็นรายคณะดังนี้
คณะที่สอนวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	คณะที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
100-149 คณะอักษรศาสตร์	150-199 คณะวิศวกรรมศาสตร์
200-249 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	250-299 คณะวิทยาศาสตร์
300-349 คณะรัฐศาสตร์	350-399 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
400-449 คณะครุศาสตร์	450-499 คณะแพทยศาสตร์
500-549 คณะนิเทศศาสตร์	550-599 คณะสัตวแพทยศาสตร์
600-649 คณะเศรษฐศาสตร์	650-699 คณะทันตแพทยศาสตร์
700-749 คณะนิติศาสตร์	750-799 คณะเภสัชศาสตร์

สำหรับคณะครุศาสตร์นั้น ใช้หมายเลข 400-449 ซึ่งแบ่งออกเป็นแผนกวิชาต่าง ๆ แผนกวิชาศิลปศึกษา ใช้หมายเลข 420

2. สามหลักหลังบอกหมายเลขวิชา

2.1 หลักที่หนึ่งของสามหลักหลังนี้ใช้แทนชั้นการศึกษา หมายเลขหนึ่ง หมายถึงวิชาที่กำหนดให้เรียนในระดับชั้นปี 1 ของหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 4 ปี หมายเลขสอง หมายถึงวิชาที่กำหนดให้เรียนในระดับชั้นปี 2 ของหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 4 ปี หมายเลขสาม หมายถึงวิชาที่กำหนดให้เรียนในระดับชั้นปี 3 ของหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 4 ปี หมายเลขสี่ หมายถึงวิชาที่กำหนดให้เรียนในระดับชั้นปี 4 ของหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 4 ปี หมายเลขห้า หมายถึงวิชาที่เรียนในระดับชั้นปริญญาตรีปี 1-2 ของหลักสูตรปริญญาบัณฑิต 2 ปี หมายเลขหก ขึ้นไป หมายถึงวิชาที่เรียนในระดับสูงกว่าปริญญาบัณฑิต

2.2 สองหลักสุดท้ายเป็นเลขเรียงลำดับวิชาของแต่ละแผนกวิชา

ตัวอย่าง วิชาที่มีเลขรหัส 420 205 หมายความว่า วิชานี้สังกัดแผนก วิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ (420) และเป็นวิชาลำดับที่ 05 ระดับชั้นปีที่ 2 ของหลักสูตร ปริญญาบัณฑิต (205) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 : 4-6) จากรหัสเลขที่วิชา สามารถนำมาพิจารณาการจัดแผนการเรียนวิชาในหมวดศิลปศึกษาของหลักสูตรฉบับต่าง ๆ ได้ดังนี้

ก. แผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 25 แผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปี พ.ศ.2512

รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
วิชาบังคับ 20 หน่วยกิต				
ค.ศ.ศ.101 ศิลปศึกษาขั้นนำ	2			
ค.ศ.ศ.102 วัสดุและการออกแบบ	2			
ค.ศ.ศ.103 วาดเส้น	2			
ค.ศ.ศ.122 การจัดโรงฝึกงาน	2			
ค.ศ.ศ.151 ประวัติศาสตร์ศิลป์	2			
ค.ศ.ศ.152 ประติมากรรม	2			
ค.ศ.ศ.202 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์		2		
ค.ศ.ศ.301 ศิลปะในโรงเรียนประถม			2	
ค.ศ.ศ.302 ศิลปะในโรงเรียนมัธยม			2	
ค.ศ.ศ.451 ปัญหาศิลปะและอุตสาหกรรมศิลป์				2

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 แผนการเรียนวิชาบังคับศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หลักสูตรปี พ.ศ.2515

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
<u>วิชาบังคับ</u> 22 หน่วยกิต(เอกสายเดียว)				
420 102 วัสดุและการออกแบบ	2			
420 103 การวาดเส้น	2			
420 104 การเขียนแบบ	2			
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	2			
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	2			
420 250 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์		2		
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู		2		
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู		2		
420 218 ศิลปะไทย		2		
420 310 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์			2	
420 317 การออกแบบตกแต่งภายใน			2	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 แผนการเรียนวิชาบังคับศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
<u>วิชาบังคับ</u> 34 หน่วยกิต				
420 102 วัสดุและการออกแบบ	2			
420 103 การวาดเส้น	2			
420 104 การเขียนแบบ	2			
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ	2			
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	2			
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	2			
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู		2		
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู		2		
420 218 ศิลปะไทย		2		
420 220 การเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง		2		
420 230 ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย		2		
420 250 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์		2		
420 310 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์			2	
420 317 การออกแบบตกแต่งภายใน			2	
420 319 ประติมากรรมขั้นสูง			2	
420 407 การออกแบบขั้นสูง				2
420 411 สุนทรียศึกษา				2

ตารางที่ 28 แผนการเรียนวิชาบังคับศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หลักสูตรปี พ.ศ.2529

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
<u>วิชาบังคับ</u> 44 หน่วยกิต				
420 101 ศิลปศึกษาขั้นนำ	2			
420 103 การวาดเส้น	2			
420 105 การออกแบบ	2			
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ	2			
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	2			
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	2			
420 160 ศิลปะพื้นบ้าน	2			
420 161 การเขียนแบบ	2			
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู		2		
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู		2		
420 218 ศิลปะไทย		2		
420 230 ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย		2		
420 243 ศิลปะในโรงเรียนประถม		2		
420 244 ศิลปะในโรงเรียนมัธยม		2		
420 250 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์		2		
420 270 การออกแบบร่าง		2		
420 310 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์			2	
420 317 การออกแบบตกแต่งภายใน			2	
420 324 ประวัติและปรัชญาศิลปศึกษา			2	
420 325 ศิลปวิจารณ์			2	
420 411 สุนทรียศึกษา				2
420 441 การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ				2

การจัดแผนการเรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีลักษณะใกล้เคียงกันคือ เป็นรายวิชาที่หลักสูตรวางแผนให้เรียนในช่วงปี 1 และปี 2 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนน้อยเรียนในช่วงปี 3 และปี 4 โดยเฉพาะปี 4 หลักสูตรได้วางแผนเรียนวิชาบังคับน้อยมาก หลักสูตรที่ค่อนข้างจัดแผนการเรียนต่างไปจากฉบับอื่นมากที่สุด คือ หลักสูตร พ.ศ.2512 ที่วางแผนให้เรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษาในปี 1 เป็นส่วนใหญ่ คือ จำนวน 6 รายวิชา ปี 2 เพียง 1 รายวิชา ปี 3 มี 2 รายวิชา และปี 4 มีเพียง 1 รายวิชาเท่านั้น ในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ได้เพิ่มวิชาบังคับทางศิลปศึกษาจาก 20 เป็น 22 หน่วยกิต เป็นวิชาบังคับปี 1 จำนวน 5 รายวิชา ปี 2 มี 4 รายวิชา ปี 3 มี 2 รายวิชา ปี 4 ไม่มีวิชาบังคับ หลักสูตรฉบับนี้ได้กระจายจำนวนรายวิชาบังคับให้เรียนในปีที่ 2 เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าหลักสูตรในฉบับต่อ ๆ มาจะเพิ่มจำนวนหน่วยกิตในวิชาบังคับทางศิลปศึกษามากขึ้น แต่ยังมี การจัดแผนการเรียนวิชาบังคับที่มีลักษณะกระจายเช่นเดียวกับหลักสูตรปี พ.ศ. 2520 2525 และ 2529 วิชาบังคับปี 1 และปี 2 มีจำนวนเท่ากัน ปี 3 จะน้อยลงแต่ยังมากกว่าปี 4 ซึ่งจะมีจำนวนน้อยที่สุด คือ เพียงแค่ 2 รายวิชา

ทางด้าน การเปลี่ยนแปลงรายวิชาบังคับ นอกจากจะมีลักษณะของการเพิ่มจำนวนรายวิชาให้มากขึ้นแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงรายวิชาในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรเกือบทุกครั้งที่ การแก้ไขปรับปรุงที่แก้ไขมากที่สุด คือ การแก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2512 ไปเป็นหลักสูตรปี พ.ศ.2515 คือ ตัดรายการวิชาเดิมออกไป 5 รายวิชา คือ วิชาศิลปศึกษาขั้นนำ วิชาการจัดโรงฝึกงาน วิชาศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา วิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยม และวิชาปัญหาศิลปะและอุตสาหกรรมศิลป์ วิชาที่เพิ่มขึ้นคือ วิชาการเขียนแบบ วิชาประติมากรรมสำหรับครู วิชาภาพพิมพ์สำหรับครู วิชาจิตกรรมสำหรับครู วิชาศิลปะไทย วิชาการออกแบบ พาณิชยศิลป์ และวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน ส่วนวิชาที่ยังคงเดิมคือ วิชาวัสดุและ การออกแบบ วิชาการวาดเส้น วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ วิชาการออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์ หลังจากการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร เมื่อปี พ.ศ.2520 ได้เพิ่มจำนวนรายวิชาบังคับอีกจำนวน 6 รายวิชา คือ วิชาการเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ วิชาการเขียนแบบ และวิชาการ ออกแบบขั้นสูง วิชาศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย วิชาประติมากรรมขั้นสูง วิชาการ ออกแบบขั้นสูง และวิชาสุนทรียศึกษา เมื่อทำการปรับปรุงอีกครั้งในปี พ.ศ.2529 ได้เพิ่ม จำนวนรายวิชาบังคับอีก 5 รายวิชา คือ 10 หน่วยกิต และตัดออก 3 รายวิชา วิชาที่เพิ่มได้แก่ วิชาศิลปศึกษาขั้นนำ วิชาศิลปะพื้นบ้าน วิชาศิลปะในโรงเรียนประถม วิชาศิลปะในโรงเรียนมัธยม วิชาการออกแบบร่าง วิชาประวัติและปรัชญาศิลปศึกษา วิชาศิลปวิจารณ์ และ วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ ส่วนรายวิชาที่ตัดออก ได้แก่

วิชาการเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง วิชาประติมากรรมขั้นสูง และวิชาการออกแบบขั้นสูง ภาพรวมของการแก้ไขปรับปรุงรายวิชาบังคับและการจัดแผนการเรียนหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ในช่วงเวลา 21 ปี ในระยะแรกวิชาบังคับเป็นวิชาพื้นฐานที่ให้ความรู้ในแนวทาง คือ มีวิชาศิลปะด้านปฏิบัติ และภาคทฤษฎี การเรียนการสอนศิลปศึกษาคครอบคลุมแทบทุกสาขาทางศิลปะไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ หรือด้านประยุกต์ เช่น วิชาการออกแบบ วิชาด้านพาณิชย์ศิลป์ รวมทั้งด้านการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนศิลปะในระบบการศึกษา ในระยะที่ 2 คือ ช่วงหลังหลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525 ได้พัฒนาวิชาบังคับให้มีเนื้อหาทางด้านลึกมากขึ้น คือ มีรายวิชาบังคับทางด้านศิลปะในขั้นสูง เช่น วิชาประติมากรรมขั้นสูง วิชาการออกแบบขั้นสูง เป็นต้น แต่ยังคงรักษาวิชาด้านกว้างไว้เท่าเดิม ในระยะต่อมาทำการขยายฐานวิชาบังคับให้กว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น และยกเลิก รายวิชาทางด้านลึกทั้งหมด เช่น เพิ่มวิชาศิลปวิจารณ์ วิชาศิลปะพื้นบ้าน เป็นต้น

ทางด้านการจัดแผนการเรียนส่วนใหญ่จัดรายวิชาบังคับให้ชนิดเรียนในชั้นปีที่ 1 มากที่สุด และจัดให้เรียนในชั้นปีที่ 2 3 และ 4 น้อยรองลงมาตามลำดับ

ข. แผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 29 แผนการเรียนวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปี พ.ศ.2512

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
<u>สายวิชาการออกแบบ</u>				
ค.ศ.ศ. 121 แผนของการออกแบบ	2			
ส.ก. 201 เกณฑ์การออกแบบ		2		
ค.ศ.ศ. 253 การเขียนแบบขั้นสูง		2		
ค.ศ.ศ. 351 ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน			2	
ค.ศ.ศ. 355 การออกแบบครุภัณฑ์			2	
ส.ก. 401 ปรัชญาของการออกแบบ				2

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ส.ภ. 401	การออกแบบ			3-6
ส.ภ. 403	วัสดุและกระบวนการ			2
<u>สายวิชาประติมากรรม</u>				
ค.ศ.ศ. 222	ประติมากรรมเครื่องดินเผา และเครื่องเคลือบ	2-4		
ค.ศ.ศ. 353	ประติมากรรมชั้นสูง		2-6	
ส.ภ. 405	การทำโครงสร้าง			2
<u>สายวิชาจิตรกรรม</u>				
ค.ศ.ศ. 123	การเขียนภาพคนและจัดองค์ประกอบ	2		
ค.ศ.ศ. 203	จิตรกรรม	2		
ค.ศ.ศ. 352	วาดเส้นชั้นสูง		2-4	
ค.ศ.ศ. 354	จิตรกรรมชั้นสูง		2-6	
<u>สายวิชางานช่าง</u>				
ค.ศ.ศ. 205	ภาพพิมพ์	2		
ค.ศ.ศ. 221	ศิลปะร่วมสมัย	2		
ค.ศ.ศ. 222	ประติมากรรมเครื่องดินเผา และเครื่องเคลือบ	2		
ค.ศ.ศ. 223	ศิลปะการช่างสำหรับครู	2		
<u>สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน</u>				
ส.ภ. 205	การออกแบบตกแต่งภายใน	4		
ค.ศ.ศ. 252	การจัดนิทรรศการ	2		
ค.ศ.ศ. 351	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน		2-4	
ค.ศ.ศ. 355	การออกแบบครุภัณฑ์		2	
<u>สายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์</u>				
ค.ศ.ศ. 221	ศิลปะร่วมสมัย	2		
ค.ศ.ศ. 251	ศิลปะไทย	2		
ค.ศ.ศ. 254	การสำรวจศิลปะตะวันออก	3		
ค.ศ.ศ. 255	การสำรวจศิลปะตะวันตก	3		

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ส.ก.	206	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม		4		
ส.ก.	207	สถาปัตยกรรมไทย		4		
ส.ก.	401	ปรัชญาการออกแบบ				2
<u>สายวิชาพาณิชยศิลป์</u>						
ค.ศ.ศ.	105	ออกแบบ	2			
ค.ศ.ศ.	123	การเขียนภาพคนและจัดองค์ประกอบ	2			
ค.ศ.ศ.	204	ภาพนิมฟ์และภาพประกอบเรื่อง		2		
ค.ศ.ศ.	252	การจัดนิทรรศการ		2		
ค.ศ.ศ.	354	จิตรกรรมชั้นสูง			3	
ค.ศ.ศ.	355	การออกแบบครุภัณฑ์			2	
ส.ก.	405	การทำหุ่นจำลอง				2
ส.ก.	506	การโฆษณา				2
<u>สาขาภาพนิมฟ์</u>						
ค.ศ.ศ.	121	แผนการออกแบบ	2			
ค.ศ.ศ.	204	ภาพนิมฟ์และภาพประกอบเรื่อง		2		
ค.ศ.ศ.	205	ภาพนิมฟ์		2		
ค.ศ.ศ.	352	วาดเส้นชั้นสูง			2	
ส.ก.	404	อุตสาหกรรมการนิมฟ์				3
ส.ก.	509	ศิลปะภาพนิมฟ์				3
<u>สายวิชางานไม้</u>						
ส.ก.	523	งานไม้				
ส.ก.	524	งานตระกร้า				12
ส.ก.	525	การออกแบบครุภัณฑ์				
<u>สายวิชางานโลหะ</u>						
ส.ก.	520	งานโลหะ				
ส.ก.	521	ช่างเงิน				12
ส.ก.	522	เครื่องประดับ				

ตารางที่ 29 (ต่อ)

<u>สายวิชาสิ่งทอ</u>				
ส.ถ.	414	การออกแบบสิ่งทอ		
ส.ถ.	413	การทอ		12
ส.ถ.	415	ปัญหาการทอ		
<u>สายวิชาเครื่องเคลือบดินเผา</u>				
ค.ศ.ศ.	222	ประติมากรรมเครื่องดินเผาเครื่องเคลือบ	2	
ส.ถ.	410	เครื่องดินเผา		
ส.ถ.	411	อีนาเมล		12
ส.ถ.	412	เครื่องแก้ว		
ว.ท.		Calculation for Bodies and Glazes		3
ว.ท.		เครื่องปั้นดินเผาขั้นนำ		6
ว.ท.		เทคนิคการทำเครื่องปั้นดินเผา		4

ตารางที่ 30 แผนการเรียนวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปี พ.ศ.2515

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ	2			
420 205 การเขียนภาพคนชั้นสูง		2		
420 206 การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู		2		
420 212 การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู		2		
420 227 ศิลปวิจารณ์		2		

ตารางที่ 30 (ต่อ)

420 228	การวาดภาพทิวทัศน์		2		
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง			2	
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง			2	
420 413	การเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง				2
420 441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สายวิชาประติมากรรม</u>					
420 224	ประวัติศาสตร์ประติมากรรม		2		
420 227	ศิลปวิจารณ์		2		
420 307	ประติมากรรมไม่สำหรับครู			2	
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง			2	
420 402	ประติมากรรมโลหะ				2
420 403	ประติมากรรมหิน				2
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง				2
420 405	ประติมากรรมโลหะชั้นสูง				2
420 441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สายวิชาภาพพิมพ์</u>					
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู		2		
420 211	ภาพพิมพ์ไม่สำหรับครู		2		
420 227	ศิลปวิจารณ์				
420 301	ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง			2	
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม			2	
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ			2	
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน			2	
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง			2	
420 441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สายวิชาพาณิชยศิลป์</u>					
420 108	แผนของการออกแบบ	2			

ตารางที่ 30 (ต่อ)

420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง		2		
420 209	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร		2		
420 220	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษรชั้นสูง		2		
420 227	ศิลปวิจารณ์		2		
420 305	การทำหุ่นจำลอง			2	
420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ชั้นสูง			2	
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย			2	
420 407	การออกแบบชั้นสูง				2
420 441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สาขาวิชาการออกแบบ</u>					
420 108	แผนของการออกแบบ	2			
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง		2		
420 226	ศิลปร่วมสมัย		2		
420 227	ศิลปวิจารณ์		2		
420 305	การทำหุ่นจำลอง			2	
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์			2	
420 401	การออกแบบและจัดโรงฝึกงาน				2
420 407	การออกแบบชั้นสูง				2
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม				2
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง				2
420 410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง				2
420 441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>วิชาเครื่องเคลือบดินเผา</u>					
420 201	เครื่องดินเผา		2		
420 210	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น		2		
420 217	ประติมากรรมเครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบ		2		
420 227	ศิลปวิจารณ์		2		

ตารางที่ 30 (ต่อ)

420	302	เครื่องดินเผาชั้นสูง			2	
420	314	เครื่องเคลือบดินเผาชั้นสูง			2	
420	407	การออกแบบชั้นสูง				2
420	441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน</u>						
420	219	การเขียนภาพและแรเงาสถาปัตยกรรม		2		
420	220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง		2		
420	227	ศิลปวิจารณ์		2		
420	321	การออกแบบครุภัณฑ์			2	
420	322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน			2	
420	407	การออกแบบชั้นสูง				2
420	409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง				2
420	410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง				2
420	441	การศึกษาศิลปภายใต้การนิเทศ				2
<u>สายวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน</u>						
420	101	ศิลปการศึกษาชั้นนำ	2			
420	214	กิจกรรมศิลปะสำหรับครู		2		
420	240	ศิลปะสำหรับครูประถม		2		
420	241	ศิลปะสำหรับครูมัธยม		2		
420	304	ศิลปะศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ			2	
420	324	ประวัติและปรัชญาของศิลปศึกษา			2	
420	350	โปรแกรมอุตสาหกรรมศิลป์ในโรงเรียน			2	
420	430	หลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปะในประถมศึกษา				2
420	431	หลักสูตรและการเรียนการสอนศิลปะในมัธยมศึกษา				2
420	432	การวัดและประเมินผลทางศิลปศึกษา				2

ตารางที่ 31 แผนการเรียนวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
สายวิชาจิตรกรรม				
420 205 การเขียนภาพคนชั้นสูง		2		
420 206 การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู		2		
420 212 การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู		2		
420 228 การวาดภาพทิวทัศน์		2		
420 318 การวาดเส้นชั้นสูง			2	
420 320 จิตรกรรมชั้นสูง			2	
420 413 การเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง				2
สายวิชาประติมากรรม				
420 224 ประวัติศาสตร์ประติมากรรม		2		
420 307 ประติมากรรมไม้สำหรับครู			2	
420 319 ประติมากรรมชั้นสูง			2	
420 402 ประติมากรรมโลหะ				2
420 403 ประติมากรรมหิน				2
420 404 ประติมากรรมไม้ชั้นสูง				2
420 405 ประติมากรรมโลหะชั้นสูง				2
420 406 ประติมากรรมหินชั้นสูง				2
สายวิชาภาพพิมพ์				
420 204 ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู		2		
420 211 ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู		2		
420 301 ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง			2	
420 306 ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม			2	

ตารางที่ 31 (ต่อ)

420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ			2	
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน			2	
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง			2	
<u>สายวิชาพาณิชยศิลป์</u>					
420 108	แผนของการออกแบบ	2			
420 209	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร		2		
420 220	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษรชั้นสูง		2		
420 305	การทำหุ่นจำลอง			2	
420 313	การออกแบบพาณิชยศิลป์ชั้นสูง			2	
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย			2	
<u>สายวิชาการออกแบบ</u>					
420 105	การออกแบบ	2			
420 108	แผนของการออกแบบ	2			
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง		2		
420 305	การทำหุ่นจำลอง			2	
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์			2	
420 401	การออกแบบและจัดโรงฝึกงาน				2
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม				2
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง				2
<u>สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน</u>					
420 219	การเขียนภาพและแรงสถาปัตยกรรม		2		
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง		2		
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์			2	
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน			2	
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง				2
420 410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง				2

ตารางที่ 31 (ต่อ)

วิชาเลือกทั่วไป					
420	109	การปฏิบัติงานศิลปะ	2		
420	111	วัสดุวิทยา	2		
361	113	มูลฐานการออกแบบทางสถาปัตยกรรม	2		
420	150	การประดิษฐ์เครื่องหนัง	2		
361	152	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	2		
420	154	งานพลาสติก 1	2		
420	200	ทัศนศิลป์		2	
420	205	การเขียนภาพคนชั้นสูง		2	
420	207	เครื่องดินเผา		2	
420	214	กิจกรรมศิลปะสำหรับครู			2
420	215	ศิลปะงานช่างสำหรับครู		2	
420	217	ประติมากรรมเครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบ		2	
420	221	ศิลปะตะวันออก		2	
420	222	ศิลปะตะวันตก		2	
420	225	ประวัติศาสตร์จิตรกรรม		2	
420	229	ศิลปะไทยชั้นสูง		2	
361	241	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม		2	
361	242	สถาปัตยกรรมไทย 1		2	
420	255	การช่างอุตสาหกรรม		2	
420	258	การประดิษฐ์และการออกแบบเครื่องประดับ		2	
420	261	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น		2	
420	311	วิจัยศิลปะไทย			2
420	325	ศิลปะวิจารณ์			2
420	330	ศิลปะสำหรับเด็กเล็ก			2
326	421	เครื่องเคลือบดินเผา			2
420	441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ			2

ตารางที่ 32 แผนการเรียนวิชาเลือกศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
หลักสูตร ปี พ.ศ.2529

รายชื่อวิชา	จำนวนหน่วยกิต			
	ปี 1	ปี 2	ปี 3	ปี 4
420 102 วัสดุและการออกแบบ	2			
420 108 แผนของการออกแบบ	2			
420 109 การปฏิบัติงานศิลปะ	2			
420 111 วัสดุวิทยา	2			
361 113 มูลฐานการออกแบบทางสถาปัตยกรรม	2			
420 150 การประดิษฐ์เครื่องหนัง	2			
361 152 การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	2			
420 154 งานพลาสติก 1	2			
420 200 ทศศิลป์		2		
420 204 ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู		2		
420 205 การเขียนภาพคนชั้นสูง		2		
420 206 การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู		2		
420 207 เครื่องดินเผา		2		
420 209 การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร		2		
420 211 ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู		2		
420 212 การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู		2		
420 217 ประติมากรรมเครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบ		2		
420 219 การเขียนภาพและแรเงาสถาปัตยกรรม		2		
420 220 การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง		2		
420 221 ศิลปะตะวันออก		2		
420 222 ศิลปะตะวันตก		2		
420 224 ประวัติศาสตร์ประติมากรรม		2		
420 225 ประวัติศาสตร์จิตรกรรม		2		

ตารางที่ 32. (ต่อ)

420 228	การวาดภาพทิวทัศน์	2		
420 229	ศิลปะไทยชั้นสูง	2		
361 241	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม	2		
361 242	สถาปัตยกรรมไทย 1	2		
420 255	การช่างอุตสาหกรรม	2		
420 258	การประดิษฐ์และการออกแบบเครื่องประดับ	2		
362 261	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น	2		
420 301	ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง		2	
420 305	การทำหุ่นจำลอง		2	
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม		2	
420 307	ประติมากรรมไม้สำหรับครู		2	
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ		2	
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน		2	
420 311	วิจัยศิลปะไทย		2	
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง		2	
420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ชั้นสูง		2	
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย		2	
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง		2	
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง		2	
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง		2	
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์		2	
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน		2	
420 401	การวางแผนและการจัดโรงฝึกงาน			2
420 402	ประติมากรรมโลหะ			2
420 403	ประติมากรรมหิน			2
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง			2

การจัดแผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปศึกษา ของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในหลายประเด็น ส่วนที่เหมือนกันในทุกหลักสูตร คือ วิชาเลือกของปี 1 เปิดให้นักเรียนน้อยกว่าชั้นอื่น ๆ หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2529 มี 11 รายวิชา ปี พ.ศ.2520 และ 2529 มี 9 รายวิชา ปี พ.ศ.2515 มี 5 รายวิชา และ ปี พ.ศ.2512 มี 4 รายวิชา ซึ่งน้อยที่สุด แต่วิชาเลือกของปี 2 มีจำนวนวิชาให้เลือกเรียนมากที่สุดเกือบทุกหลักสูตร ยกเว้นหลักสูตรปี พ.ศ.2512 ปี พ.ศ.2515 2520 และ 2525 ส่วนวิชาเลือกของปี 3 และ ปี 4 มีจำนวนใกล้เคียงกัน ยกเว้น หลักสูตรปี 2512 วิชาเลือกปี 4 มากกว่าวิชาเลือกปี 3 และหลักสูตรปี พ.ศ.2529 มีวิชาเลือกในปี 3 มากกว่าวิชาเลือกปี 4

ทางด้านการเปลี่ยนแปลงรายวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษา มีทั้งการเพิ่มเติม ตัดออก และเปลี่ยนแปลงของรายวิชาต่าง ๆ ในการจัดหมวดวิชาเลือกของหลักสูตรส่วนใหญ่แบ่งออกเป็นสายวิชาต่าง ๆ ยกเว้น หลักสูตรปี พ.ศ.2529 ที่ไม่ได้จัดวิชาเลือกเป็นสายวิชา ดังนั้น เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนจึงแยกการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงแต่ละสายวิชา

สายวิชาการออกแบบ มีการปรับปรุงรายวิชาค่อนข้างสูง จากการแก้ไขหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 ไปเป็นหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2515 ทั้งจำนวนและสาระรายวิชา เดิมหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มี 8 รายวิชา แก้ไขโดยตัดรายวิชาเดิมออกให้เหลือ 2 รายวิชา แล้วเพิ่ม รายวิชาใหม่ 10 รายวิชา ดังนั้นหลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2515 จึงมีรายวิชาเลือกในสายวิชาการออกแบบทั้งหมด 12 รายวิชา ต่อมาในปี พ.ศ.2520 ได้แก้ไขหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2515 โดยตัดรายวิชาเดิมออก 5 รายวิชา แล้วเพิ่มรายวิชาใหม่อีก 1 รายวิชา ดังนั้น หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2520 มีวิชาเลือกในสายนี้จำนวนทั้งหมด 8 รายวิชา

สายวิชาประติมากรรม มีการแก้ไขปรับปรุงค่อนข้างมาก ดังนี้ หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 จึงมีรายวิชาให้เลือกเพียง 3 รายวิชา ในปี พ.ศ.2515 ตัดรายวิชาเดิมออกให้เหลือ 1 รายวิชา เพิ่มรายวิชาใหม่อีก 8 รายวิชา ฉะนั้นหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2515 มีรายวิชาเลือกในสายวิชาประติมากรรม 9 รายวิชา ต่อมาปี พ.ศ.2520 ได้แก้ไขหลักสูตรอีกครั้ง โดยตัดรายวิชาเลือกเดิมออกให้เหลือ 7 รายวิชา เพิ่มรายวิชาใหม่ 1 รายวิชา หลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2520 มีวิชาเลือกสายประติมากรรม 8 รายวิชา

สายวิชาจิตรกรรม ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีวิชาเลือก 4 รายวิชา หลังจากแก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2515 มีทั้งหมด 10 รายวิชา ซึ่งได้จากนำวิชาเดิม 3 รายวิชา มารวมกับรายวิชาใหม่อีก 7 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2515 ถูกแก้ไขในปีพ.ศ. 2520 โดยตัดรายวิชาเลือกเดิมออกให้เหลือเพียง 7 รายวิชา

สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวน 4 รายวิชา ในปี พ.ศ.2515 ได้แก้ไขหลักสูตรใหม่โดยตัดรายวิชาเลือกเดิมออกเหลือ 2 รายวิชา เพิ่มวิชาเลือกใหม่อีก 7 รายวิชา หลักสูตรปี พ.ศ.2515 มีวิชาเลือกในสาขาวิชาการออกแบบ จำนวน 9 รายวิชา ต่อมาปี พ.ศ.2520 แก้ไขหลักสูตรฉบับปี 2515 โดยตัดรายวิชาเลือกเดิมออกเหลือเพียง 6 รายวิชา

สาขาวิชาพาณิชยศิลป์ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวน 8 รายวิชาให้เลือกเรียน ปี พ.ศ. 2515 แก้ไขหลักสูตรเดิมโดยการตัดรายวิชาเดิมออกเหลือ 1 รายวิชานำมารวมกับรายวิชาใหม่ 9 รายวิชา รวมเป็น 10 รายวิชา ต่อมาปี พ.ศ.2520 ได้แก้ไขปรับปรุงหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2515 โดยตัดรายวิชาเลือกเดิมให้เหลือเพียง 6 รายวิชา

สาขาวิชาภาพพิมพ์ ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มี 7 รายวิชา หลังจากการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรในปี พ.ศ.2515 เหลือรายวิชาเลือก 9 รายวิชา ซึ่งเป็นรายวิชาใหม่ทั้งหมด วิชาเลือกในหลักสูตรปี พ.ศ. 2512 ถูกยกเลิกทั้งหมด ต่อมาปี พ.ศ. 2520 ได้แก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ด้วยการตัดรายวิชาเดิมออกเหลือไว้เพียง 7 รายวิชา

สาขาวิชางานช่าง ปรากฏอยู่ในหลักสูตรฉบับแรกปี พ.ศ.2512 เพียงฉบับเดียว ประกอบด้วย 4 รายวิชา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2515 ได้แก้ไขหลักสูตร โดยยกเลิกรายวิชาเลือกในสาขาวิชาช่างทั้งหมด นำวิชาเลือกที่ถูกยกเลิกไปรวมกับวิชาเลือกสายอื่น ๆ

สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ ปรากฏอยู่ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 เพียงฉบับเดียว ประกอบด้วย 7 รายวิชา วิชาเลือกในสาขานี้ถูกยกเลิกในปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมาได้นำรายวิชาที่ถูกยุบไปเป็นรายวิชาบังคับ และรวมกับรายวิชาเลือกสายต่าง ๆ

สาขาวิชาเครื่องเคลือบดินเผา ในหลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีจำนวนรายวิชาให้ผู้เรียนเลือกเรียน 7 รายวิชา แต่มีเพียงรายวิชาเดียวที่ทางภาควิชาจัดสอนเอง นอกนั้นเป็นวิชาของคณะวิทยาศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เมื่อทำการแก้ไขปรับปรุงในปี พ.ศ.2515 โดยตัดรายวิชาที่ภาควิชาไม่สามารถเปิดสอนออกทั้งหมด จึงเหลือวิชาเลือกเดิมเพียง 2 รายวิชา นำวิชาเลือกใหม่มาเพิ่มอีก 6 รายวิชา ดังนั้นหลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2515 มีรายวิชาเลือกในสาขานี้ 8 รายวิชา หลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2520 ได้ยกเลิกวิชาเลือกในสาขานี้ทั้งหมด

ส่วนสาขาวิชางานไม้ งานโลหะ งานสิ่งทอ มีอยู่ในหลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 เพียงฉบับเดียว การแก้ไขหลักสูตรในปีต่อมา วิชาเลือกที่ถูกยกเลิกบางรายวิชานำไปบรรจุไว้ในสาขาวิชาเลือกอื่น ๆ

สายวิชาหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา สายวิชานี้เปิดให้เลือกเรียนในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ประกอบด้วย 10 รายวิชา ในการปรับปรุง หลักสูตรฉบับต่อมาได้ยกเลิกสายวิชานี้ วิชาบางส่วนได้ถูกจัดไว้ในหมวดวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร ปี พ.ศ.2520 2525 และ 2529

หลักสูตรฉบับปี พ.ศ.2512 จัดรายวิชาเลือกไว้เป็นสายต่าง ๆ 12 สายวิชา จากการแก้ไขหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ได้ยกเลิก 5 สายวิชา ได้แก่ สายวิชางานไม้ สายวิชางานโลหะ สายวิชาสิ่งทอ สายวิชางานช่าง และสายวิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ และเพิ่มสายวิชาหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา หลักสูตรปี พ.ศ.2520 ยกเลิกสายวิชาหลักสูตรการเรียนการสอนศิลปศึกษา แต่เพิ่มหมวดวิชาเลือกทั่วไป ทำให้หลักสูตรฉบับนี้ มี 6 สายวิชาเลือก กับอีก 1 หมวดวิชาเลือกทั่วไป และมีการแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ด้วยการเลิกการจัดรายวิชาเลือกเป็นสาย แต่นำรายวิชาจากสาขาวิชาต่าง ๆ มาจัดรวมกันเป็นหมวดวิชาเลือกทั่วไป

4.1.3 การเปิดรายวิชาให้ลงทะเบียน

จากรายวิชาทั้งหมดในหลักสูตร เมื่อนำมาจัดการเรียนการสอนในสภาพจริงได้รับการคัดเลือกมาเป็นบางส่วนเพื่อใช้สอนนิสิตในแต่ละปี ส่วนจะสามารถเปิดวิชาต่าง ๆ ได้มากน้อยกว้างขวางหรือครอบคลุมเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของภาควิชาศิลปศึกษาที่จะเอื้ออำนวยเพียงใด และความสนใจของนิสิตต่อรายวิชาที่เปิดนั้น ถ้าเป็นวิชาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์จะได้รับการเลือกเรียนมาก ส่วนบางรายวิชาที่ไม่น่าสนใจนิสิตจะไม่เลือกเรียน ดังนั้นการเปิดรายวิชาให้นิสิตเลือกเรียนจึงอยู่ในดุลพินิจของคณาจารย์ผู้สอน ซึ่งจะพยายามเปิดให้ครอบคลุมรายวิชาในโปรแกรมการเรียนของนิสิต แล้วแจ้งต่อฝ่ายทะเบียนคณะครุศาสตร์ เพื่อส่งต่อให้สำนักทะเบียนและประมวลผลกลางของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำการประกาศให้นิสิตทราบและเลือกลงทะเบียนตามโปรแกรมที่ได้วางแผนไว้ สำหรับรายวิชาต่าง ๆ ที่ทางภาควิชาศิลปศึกษาได้เปิดให้นิสิตเลือกเรียน และนิสิตเลือกเรียนนั้นปรากฏอยู่ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 33 จำนวนครั้งของการเปิดรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ให้ผลิตลงทะเบียน
หลักสูตรปี พ.ศ.2520 (ปีการศึกษา 2520-2524) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อวิชา	จำนวนครั้งที่ เปิดให้ลงทะเบียน	จำนวนครั้งที่ ที่เปิดสอนจริง
<u>วิชาบังคับ</u> 34 หน่วยกิต		
420 102 วัสดุและการออกแบบ	5	5
420 103 การวาดเส้น	5	5
420 104 การเขียนแบบ	5	5
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ 2	6	6
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	8	5
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	5	5
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู	5	5
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู	8	8
420 218 ศิลปะไทย	5	5
420 220 การเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง	5	5
420 230 ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย	5	5
420 250 การออกแบบขุดเสากรรมศิลป์	6	6
420 310 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	7	5
420 317 การออกแบบตกแต่งภายใน	7	6
420 319 ประติมากรรมขั้นสูง	8	7
420 407 การออกแบบขั้นสูง	10	8
420 411 สุนทรียศึกษา	4	3
<u>รายวิชาเลือก</u>		
<u>สายวิชาจิตรกรรม</u>		
420 205 การเขียนภาพคนขั้นสูง	4	2
420 206 การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู	5	2
420 212 การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู	7	3

ตารางที่ 33 (ต่อ)

420 228	การวาดภาพทิวทัศน์	-	-
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง	5	3
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง	7	6
420 413	การเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง	5	3
<u>สายวิชาประติมากรรม</u>			
420 224	ประวัติศาสตร์ประติมากรรม	-	-
420 307	ประติมากรรมไม้สำหรับครู	5	3
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง	2	2
420 402	ประติมากรรมโลหะ	-	-
420 403	ประติมากรรมหิน	4	1
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง	5	1
420 405	ประติมากรรมโลหะชั้นสูง	-	-
420 406	ประติมากรรมหินชั้นสูง	-	-
<u>สายวิชาภาพพิมพ์</u>			
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู	5	4
420 211	ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู	5	3
420 301	ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง	5	2
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม	5	3
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ	5	3
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน	-	-
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง	5	3
<u>สายวิชาพาณิชศิลป์</u>			
420 108	แผนของการออกแบบ	5	5
420 209	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร	5	5
420 220	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษรชั้นสูง	-	-
420 305	การทำหุ่นจำลอง	-	-

ตารางที่ 33 (ต่อ)

420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ชั้นสูง	-	-
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	2	2
<u>สายวิชาการออกแบบ</u>			
420 105	การออกแบบ	-	-
420 108	แผนของการออกแบบ	5	5
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	-	-
420 305	การทำหุ่นจำลอง	5	4
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	7	5
420 401	การออกแบบและจัดโรงฝึกงาน	5	2
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม	-	-
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	-	-
<u>สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน</u>			
420 219	การเขียนภาพและแรเงาสถาปัตยกรรม	-	-
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	-	-
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	7	5
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน	-	-
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	-	-
420 410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง	5	4
<u>วิชาเลือกทั่วไป</u>			
420 109	การปฏิบัติงานศิลปะ	-	-
420 111	วัสดุวิทยา	1	0
420 150	การประดิษฐ์เครื่องหนัง	1	1
420 154	งานพลาสติก 1	5	4
420 200	ทัศนศิลป์	2	1
420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	1	1
420 214	กิจกรรมศิลปะสำหรับครู	10	7

ตารางที่ 33 (ต่อ)

420 215	ศิลปะงานช่างสำหรับครู	5	4
420 221	ศิลปะตะวันออก	1	0
420 222	ศิลปะตะวันตก	-	-
420 225	ประวัติศาสตร์จิตรกรรม	-	-
420 229	ศิลปะไทยชั้นสูง	-	-
420 255	การช่างอุตสาหกรรม	9	9
420 258	การประดิษฐ์และการออกแบบเครื่องประดับ	4	4
420 311	วิจัยศิลปะไทย	-	-
420 325	ศิลปวิจารณ์	6	6
420 330	ศิลปะสำหรับเด็กเล็ก	4	4
420 441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	8	5

ในรายวิชาบังคับเปิดให้มีการเรียนการสอนทุกรายวิชา และเปิดปีละครั้งหรือมากกว่า 1 ครั้ง เกือบทั้งหมดแต่มีเพียงรายวิชาเดียวที่ไม่ได้เปิดการสอนทุกปี คือ วิชาสุนทรียศึกษา ส่วนรายวิชาที่เปิดมากที่สุด คือ วิชาการออกแบบชั้นสูง คือเปิดทุกภาคการศึกษา แต่ทำการสอนจริงเพียง 8 ครั้ง ใน 10 ภาคการศึกษา ส่วนรายวิชาจิตรกรรมสำหรับครู เปิดให้ลงทะเบียน 8 ครั้ง และเปิดสอนจริงทั้ง 8 ครั้ง

ด้านสาขาวิชาเลือก ในสายจิตรกรรมเปิดสอน 6 รายวิชา มีเพียง 1 รายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน คือ วิชาการวาดภาพทิวทัศน์ ส่วนรายวิชาที่นิสิตให้ความสนใจเลือกเรียนมากที่สุด คือ วิชาจิตรกรรมชั้นสูง เพราะเปิดให้ลงทะเบียน 7 ครั้ง ใน 10 ภาคการศึกษา และนิสิตเลือกเรียนถึง 6 ครั้ง

สายประติมากรรม เปิดสอนเพียง 4 รายวิชา รายวิชาที่ไม่เคยเปิดสอน ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ประติมากรรม วิชาประติมากรรมโลหะชั้นสูง และวิชาประติมากรรมหินชั้นสูง วิชาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ วิชาประติมากรรมไม้สำหรับครู

สาขาวิชาภาพพิมพ์ เปิดสอน 6 รายวิชา มีเพียงรายวิชาเดียวที่ไม่เคยเปิดสอน คือ วิชาภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน วิชาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ วิชาภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู

สายวิชาพาณิชยศิลป์ เปิดสอนเพียง 3 รายวิชา ได้แก่ วิชาแผนการออกแบบ วิชาการเขียนและออกแบบตัวอักษร วิชาการออกแบบเครื่องแต่งกาย ส่วนอีก 3 รายวิชาไม่เคยเปิดสอน

สายวิชาการออกแบบ เปิดสอน 4 รายวิชา ไม่เคยเปิดสอน 4 รายวิชา วิชาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ วิชาแผนของการออกแบบ วิชาการออกแบบครุภัณฑ์

สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน เปิดสอนเพียง 2 รายวิชา ไม่เคยเปิดสอน 4 รายวิชา วิชาที่เปิดสอนมากที่สุด คือ วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ เปิดให้ลงทะเบียน 7 ครั้ง เปิดสอนจริง 5 ครั้ง

รายวิชาเลือก เปิดให้ลงทะเบียน 13 รายวิชา เปิดสอนจริง 11 รายวิชา วิชาที่ไม่เคยเปิดให้ลงทะเบียนมี 6 รายวิชา วิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนมากที่สุด คือ วิชากิจกรรมศิลปะสำหรับครูเปิดให้ลงทะเบียน 10 ครั้ง แต่เปิดสอนจริง 7 ครั้ง วิชาที่เปิดสอนจริงมากที่สุด คือ วิชาการช่างอุตสาหกรรม เปิดสอนจริง 9 ครั้ง

จำนวนรายวิชาศิลปศึกษาทั้งหมดในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2520 ซึ่งมีช่วงการใช้หลักสูตรเป็นเวลา 5 ปี (10 ภาคการศึกษาปกติ) นอกจากรายวิชาบังคับซึ่งจำเป็นต้องเปิดสอนทุกรายวิชา แต่ละรายวิชาเปิดสอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนรายวิชาเลือก 7 สายกับอีก 1 กลุ่มวิชาเลือกทั่วไป สายวิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียนมากที่สุด ได้แก่ สายวิชาจิตกรรม และสายวิชาภาพพิมพ์ รองลงมา ได้แก่ สายวิชาการออกแบบ สายวิชาประติมากรรม และสายวิชาพาณิชยศิลป์ ส่วนรายวิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนน้อยที่สุด ได้แก่ สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 34 จำนวนครั้งของการเปิดรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีให้ผลิตลงทะเบียน
ของหลักสูตรปี พ.ศ.2525 (ปีการศึกษา 2525-2528) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อวิชา	จำนวนครั้งที่ เปิดให้ลงทะเบียน	จำนวนครั้งที่ เปิดสอนจริง
<u>วิชาบังคับ</u> 34 หน่วยกิต		
420 103 การวาดเส้น	4	3
420 104 การเขียนแบบ	4	4
420 105 การออกแบบ	5	5
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ 2	4	4
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	4	4
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	4	4
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู	5	5
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู	4	4
420 218 ศิลปะไทย	4	4
420 220 การเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง	2	2
420 230 ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย	6	5
420 250 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	5	5
420 310 การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	5	5
420 317 การออกแบบตกแต่งภายใน	4	4
420 319 ประติมากรรมขั้นสูง	3	3
420 407 การออกแบบขั้นสูง	4	4
420 411 สุนทรียศึกษา	4	4
<u>รายวิชาเลือก</u>		
<u>สายวิชาจิตรกรรม</u>		
420 205 การเขียนภาพคนขั้นสูง	4	2
420 206 การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู	6	6

ตารางที่ 34 (ต่อ)

420 212	การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู	4	3
420 228	การวาดภาพทิวทัศน์	2	2
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง	4	3
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง	4	3
420 413	การเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง	4	4
<u>สายวิชาประติมากรรม</u>			
420 224	ประวัติศาสตร์ประติมากรรม	-	-
420 307	ประติมากรรมไม้สำหรับครู	4	0
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง	4	3
420 402	ประติมากรรมโลหะ	-	-
420 403	ประติมากรรมหิน	3	1
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง	4	2
420 405	ประติมากรรมโลหะชั้นสูง	-	-
420 406	ประติมากรรมหินชั้นสูง	-	-
<u>สายวิชาภาพพิมพ์</u>			
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู	4	3
420 211	ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู	4	2
420 301	ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง	4	0
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม	4	3
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ	4	2
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน	-	-
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง	4	1
<u>สายวิชาพาณิชยศิลป์</u>			
420 108	แผนของการออกแบบ	4	3
420 209	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร	4	4
420 220	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษรชั้นสูง	-	1

ตารางที่ 34 (ต่อ)

420 305	การทำหุ่นจำลอง	1	1
420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ชั้นสูง	4	4
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	4	4
<u>สายวิชาการออกแบบ</u>			
420 105	การออกแบบ	-	-
420 108	แผนของการออกแบบ	4	3
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	2	2
420 305	การทำหุ่นจำลอง	3	2
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	4	3
420 401	การออกแบบและจัดโรงฝึกงาน	4	4
420 408	การออกแบบสถาปัตยกรรม	-	-
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	-	-
<u>สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน</u>			
420 219	การเขียนภาพและแรเงาสถาปัตยกรรม	-	-
420 220	การเขียนแบบและออกแบบชั้นสูง	-	-
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	4	3
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน	-	-
420 409	การออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง	-	-
420 410	การออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง	5	4
<u>วิชาเลือกทั่วไป</u>			
420 109	การปฏิบัติงานศิลปะ	-	-
420 111	วัสดุวิทยา	-	-
361 113	มูลฐานการออกแบบทางสถาปัตยกรรม 2	-	-
420 150	การประดิษฐ์เครื่องหนัง	1	1
361 152	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	-	-
420 154	งานพลาสติก 1	4	4

ตารางที่ 34 (ต่อ)

420 200	ทัศนศิลป์	3	3
420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	-	-
420 207	เครื่องดินเผา	-	-
420 217	ประติมากรรมเครื่องดินเผาและ เครื่องเคลือบ	-	-
420 221	ศิลปะตะวันออก	2	2
420 222	ศิลปะตะวันตก	-	-
420 225	ประวัติศาสตร์จิตรกรรม	-	-
420 229	ศิลปะไทยชั้นสูง	-	-
361 241	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม	-	-
361 242	สถาปัตยกรรมไทย 1	-	-
420 255	การช่างอุตสาหกรรม	4	4
420 258	การประดิษฐ์และการออกแบบเครื่องประดับ	5	5
420 261	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น	-	-
420 311	วิจัยศิลปะไทย	-	-
420 325	ศิลปวิจารณ์	6	5
420 330	ศิลปะสำหรับเด็กเล็ก	7	7
326 421	เครื่องเคลือบดินเผา	-	-
420 441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	8	5

เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรในปี พ.ศ. 2525 หลักสูตรนี้ได้ใช้อยู่เป็นเวลา 4 ปี จึงได้ทำการปรับปรุงใหม่ ในปี พ.ศ. 2529 ในระยะ 4 ปีนี้ เปิดรายวิชาบังคับให้นิสิต ลงทะเบียนเรียนส่วนใหญ่ปีละ 1 ครั้ง มีจำนวนน้อยที่เปิดมากกว่าปีละ 1 ครั้ง

สำหรับรายวิชาเลือกในสายจิตรกรรมเปิดให้นิสิตลงทะเบียนทุกรายวิชา และนิสิต สนใจลงทะเบียนทุกรายวิชา ซึ่งส่วนใหญ่เปิดปีละ 1 ครั้ง มีเพียงวิชาการเขียนภาพสีน้ำมัน สำหรับครูที่เปิด 6 ครั้งใน 4 ปี ส่วนวิชาการวาดภาพทิวทัศน์เปิด 2 ครั้งใน 4 ปี สายวิชาประติมากรรมมี 4 รายวิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียน แต่นิสิตลง

ทะเลเบียนเรียนจริงเพียง 3 รายวิชา วิชาที่เปิดลงทะเลเบียนสูงสุด ได้แก่ วิชาประติมากรรม
ชั้นสูง ส่วนวิชาประวัติศาสตร์ประติมากรรม วิชาประติมากรรมโลหะ วิชาประติมากรรม
โลหะชั้นสูง และวิชาประติมากรรมหินชั้นสูงไม่ได้เปิดให้ลงทะเลเบียนเรียน

สายวิชาภาพพิมพ์มี 6 รายวิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเลเบียนเรียนจริง แต่นิสิตลง
ทะเลเบียนเรียนจริงเพียง 5 รายวิชา รายวิชาที่นิสิตลงทะเลเบียนเรียนมากที่สุด ได้แก่ วิชา
ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่อง และวิชาภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม มีเพียงวิชาภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน
ที่ไม่มีการเปิดให้ลงทะเลเบียน ส่วนรายวิชาที่เปิดให้ลงทะเลเบียนเรียน แต่นิสิตไม่ลงทะเลเบียน
ได้แก่ วิชาภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง

สายวิชาพาณิชยศิลป์มี 5 รายวิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเลเบียนเรียน วิชาที่นิสิตลง
ทะเลเบียนมากที่สุด คือ วิชาการเขียนและออกแบบตัวอักษร วิชาการออกแบบพาณิชยชั้นสูง
และวิชาการออกแบบเครื่องแต่งกาย วิชาที่ไม่มีการเปิดให้ลงทะเลเบียนเรียน ได้แก่ วิชาการ
เขียนแบบและออกแบบชั้นสูง

สายวิชาการออกแบบมี 5 รายวิชาที่เปิดให้ลงทะเลเบียนเรียน วิชาที่นิสิตสนใจ
ลงทะเลเบียนเรียน คือ วิชาแผนของการออกแบบ และวิชาการออกแบบครุภัณฑ์ มี 3 รายวิชา
ที่ไม่ได้เปิดให้นิสิตลงทะเลเบียนเรียน คือ วิชาการออกแบบ วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรม
และวิชาการออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง

สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน มี 2 รายวิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเลเบียนเรียน
คือวิชาการออกแบบครุภัณฑ์ และวิชาการออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง มี 4 รายวิชาที่ไม่ได้
เปิดให้ลงทะเลเบียน ได้แก่ วิชาการเขียนและแรงสถาปัตยกรรม วิชาการเขียนแบบและออกแบบ
ชั้นสูง วิชาปัญหาการออกแบบภายใน และวิชาการออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง

รายวิชาเลือกทั่วไป มี 9 รายวิชาที่เปิดให้ลงทะเลเบียนเรียน รายวิชาที่เปิดให้
ลงทะเลเบียนเรียนทุกภาคการศึกษา ได้แก่ วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ ส่วนรายวิชาที่นิสิต
เลือกลงทะเลเบียนเรียนมากที่สุด คือ วิชาศิลปะสำหรับเด็กเล็ก ส่วนรายวิชาที่ไม่ได้เปิดให้นิสิต
ลงทะเลเบียนเรียนมีทั้งหมด 14 รายวิชา

จำนวนรายวิชาศิลปศึกษาทั้งหมดในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งมีช่วงการใช้หลักสูตรเป็นเวลา 4 ปี (8 ภาคการศึกษา
ปกติ) นอกจากรายวิชาบังคับซึ่งจำเป็นต้องเปิดสอนทุกรายวิชา แต่ละรายวิชาเปิดสอนอย่าง
น้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนรายวิชาเลือก 7 สายกับอีก 1 กลุ่มวิชาเลือกทั่วไป สายวิชาที่
เปิดให้นิสิตลงทะเลเบียนมากที่สุด ได้แก่ สายวิชาจิตรกรรมเหมือนกับหลักสูตร ปี พ.ศ. 2520

สาขาวิชาที่ได้รับความสนใจรองลงมาได้แก่ สาขาวิชาพาณิชย์ศิลป์ สาขาวิชาภาพพิมพ์ และสาขาวิชา การออกแบบ ตามลำดับ สาขาวิชาที่ได้รับความสนใจเลือกลงทะเบียนเรียนน้อยที่สุด คือ สาขาวิชา การออกแบบตกแต่งภายใน รายวิชาเลือกทั่วไปเปิดโอกาสให้ลงทะเบียนน้อยกว่าในหลักสูตรฉบับ ปี พ.ศ.2520 ถึงแม้ว่าจะมีรายวิชามากกว่า

ตารางที่ 35 จำนวนครั้งของการเปิดรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีที่นิสิตลงทะเบียน หลักสูตรปี พ.ศ.2529 (ปีการศึกษา 2529-2533) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายชื่อวิชา	จำนวนครั้งที่ เปิดให้ลงทะเบียน	จำนวนครั้งที่ เปิดสอนจริง
<u>วิชาบังคับ</u> 44 หน่วยกิต		
420 101 ศิลปศึกษาขั้นนำ	5	5
420 103 การวาดเส้น	5	5
420 105 การออกแบบ	9	9
420 110 การเขียนภาพคนและการจัดองค์ประกอบ 2	5	5
420 112 ประวัติศาสตร์ศิลป์	8	7
420 113 ประติมากรรมสำหรับครู	6	6
420 160 ศิลปะพื้นบ้าน	4	4
420 161 การเขียนแบบ	5	5
420 202 ภาพพิมพ์สำหรับครู	5	5
420 203 จิตรกรรมสำหรับครู	5	5
420 218 ศิลปะไทย	5	5
420 230 ศิลปะสมัยใหม่และร่วมสมัย	10	6
420 243 ศิลปะในโรงเรียนประถม	5	5
420 244 ศิลปะในโรงเรียนมัธยม	5	5
420 250 การออกแบบอุตสาหกรรมศิลป์	5	5
420 270 การออกแบบร่าง	3	3

ตารางที่ 35 (ต่อ)

420 310	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์	5	5
420 317	การออกแบบตกแต่งภายใน	5	5
420 324	ประวัติและปรัชญาศิลปศึกษา	5	5
420 325	ศิลปวิจารณ์	5	3
420 411	สุนทรียศึกษา	5	5
420 441	การศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ	10	5
รายวิชาเลือก			
420 102	วัสดุและการออกแบบ	-	-
420 108	แผนของการออกแบบ	5	5
420 109	การปฏิบัติงานศิลปะ	-	-
420 111	วัสดุวิทยา	-	-
361 113	มูลฐานการออกแบบทางสถาปัตยกรรม 2	-	-
420 150	การประดิษฐ์เครื่องหนัง	7	6
361 152	การเขียนภาพทางสถาปัตยกรรม	-	-
420 154	งานพลาสติก 1	5	5
420 200	ทัศนศิลป์	5	4
420 204	ภาพพิมพ์และภาพประกอบเรื่องสำหรับครู	5	5
420 205	การเขียนภาพคนชั้นสูง	4	3
420 206	การเขียนภาพสีน้ำสำหรับครู	5	4
420 207	เครื่องดินเผา	5	5
420 209	การเขียนภาพและออกแบบตัวอักษร	5	5
420 211	ภาพพิมพ์ไม้สำหรับครู	5	4
420 212	การเขียนภาพสีน้ำมันสำหรับครู	4	3
420 217	ประติมากรรมเครื่องดินเผาและเครื่องเคลือบ	1	1
420 219	การเขียนภาพและแรเงาสถาปัตยกรรม	-	-
420 220	การเขียนแบบและออกแบบขั้นสูง	2	1

ตารางที่ 35 (ต่อ)

420 221	ศิลปะตะวันออก	5	3
420 222	ศิลปะตะวันตก	-	-
420 224	ประวัติศาสตร์ประติมากรรม	-	-
420 225	ประวัติศาสตร์จิตรกรรม	-	-
420 228	การวาดภาพทิวทัศน์	-	-
420 229	ศิลปะไทยชั้นสูง	-	-
361 241	ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม	-	-
361 242	สถาปัตยกรรมไทย 1	-	-
420 255	การช่างอุตสาหกรรม	5	4
420 258	การประดิษฐ์และการออกแบบเครื่องประดับ	3	3
362 261	เครื่องเคลือบดินเผาขั้นต้น	5	5
420 301	ภาพพิมพ์ไม้ชั้นสูง	5	5
420 305	การทำหุ่นจำลอง	5	5
420 306	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์ผ้าไหม	5	4
420 307	ประติมากรรมไม้สำหรับครุ	4	2
420 308	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะ	5	5
420 309	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์หิน	9	5
420 311	วิจัยศิลปะไทย	-	-
420 312	ภาพพิมพ์แม่พิมพ์โลหะชั้นสูง	6	5
420 313	การออกแบบพาณิชย์ศิลป์ชั้นสูง	-	-
420 316	การออกแบบเครื่องแต่งกาย	5	5
420 318	การวาดเส้นชั้นสูง	5	4
420 319	ประติมากรรมชั้นสูง	5	5
420 320	จิตรกรรมชั้นสูง	5	5
420 321	การออกแบบครุภัณฑ์	5	5
420 322	ปัญหาการออกแบบตกแต่งภายใน	1	1

ตารางที่ 35 (ต่อ)

420 401	การวางแผนและการจัดโรงฝึกงาน	5	5
420 402	ประติมากรรมโลหะ	1	1
420 403	ประติมากรรมหิน	-	-
420 404	ประติมากรรมไม้ชั้นสูง	-	-

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปี พ.ศ.2529-2533 รวม 5 ปี มีรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียน ดังนี้

รายวิชาบังคับ เปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนทุกรายวิชา ส่วนใหญ่เปิดปีละ 1 ครั้ง มี 5 รายวิชาที่เปิดให้เรียนมากกว่าปีละ 1 ครั้ง และอีก 2 รายวิชา เปิดให้เรียนน้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง วิชาที่เปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนมากที่สุด ได้แก่ วิชาการศึกษาศิลปะภายใต้การนิเทศ วิชาศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย ส่วนวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียนจริงมากที่สุด คือ วิชาการออกแบบ ซึ่งเปิด 9 ภาคการศึกษา วิชาประวัติศาสตร์ศิลป์ 7 ภาคการศึกษา วิชาบังคับที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียนน้อยที่สุด ได้แก่ วิชาการออกแบบร่าง เปิดให้ลงทะเบียนเพียง 3 การศึกษาในช่วงเวลา 5 ปี

รายวิชาเลือกในหลักสูตรฉบับนี้ไม่แยกเป็นสายวิชาเหมือนหลักสูตรฉบับอื่น ๆ แต่รายวิชาของสายต่าง ๆ ยังคงมีอยู่เหมือนเดิมและจัดให้อยู่รวมกัน ลำดับตามเลขรหัสวิชา รายวิชาในสายภาพนิพนธ์เปิดให้ลงทะเบียนสูงสุด คือ เปิดทุกรายวิชา และนิสิตเลือกลงทะเบียนทั้งหมด ส่วนใหญ่เปิดปีละ 1 ครั้ง เช่นเดียวกับวิชาในสายพาณิชยศิลป์ ได้รับความสนใจจากนิสิตเลือกลงทะเบียนเรียนทุกรายวิชา ซึ่งส่วนใหญ่เปิดปีละ 1 ครั้ง มีแต่วิชาการเขียนแบบและออกแบบชั้นสูงเท่านั้นที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียน 2 ครั้งในช่วงเวลา 5 ปี แต่มีการเรียนการสอนจริงเพียง 1 ครั้ง วิชาในสายจิตรกรรม ซึ่งเคยได้รับความสนใจจากนิสิตลงทะเบียนเรียนสูงสุดในหลักสูตรปี พ.ศ.2520 และ 2525 ได้รับความสนใจน้อยลงในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 คือ รายวิชาสายนี้มี 7 รายวิชาแต่เปิดให้ลงทะเบียนเรียนเพียง 6 รายวิชา จากจำนวน 7 รายวิชา และนิสิตเลือกเรียนทั้ง 6 รายวิชา วิชาจิตรกรรมชั้นสูง และวิชาการเขียนภาพสีน้ำมันชั้นสูง ได้รับความสนใจลงทะเบียนสูงสุด ของสายวิชานี้ วิชาการวาดภาพทิวทัศน์ ไม่มีเปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาในสายการออกแบบ มีทั้งหมด 8 รายวิชา แต่เปิดให้

เรียนส่วนใหญ่เปิดให้เรียนปีละ 1 ครั้ง วิชาที่ได้รับความสนใจลงทะเบียนเรียนสูงสุด ได้แก่ วิชาแผนการออกแบบ วิชาการทำหุ่นจำลอง วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ และวิชาวางแผนและจัดโรงฝึกงาน วิชาที่ไม่ได้เปิดลงทะเบียน ได้แก่ วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรม วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง วิชาวัสดุและการออกแบบ รายวิชาในสายการออกแบบและตกแต่งภายในเปิดให้ลงทะเบียน 5 รายวิชา เปิดให้ลงทะเบียนจริง 4 รายวิชา คือ วิชาการออกแบบตกแต่งภายในชั้นสูง วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ รายวิชาที่ไม่ได้เปิดให้ลงทะเบียน ได้แก่ วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง รายวิชาในสายประติมากรรมมี 7 รายวิชา เปิดลงทะเบียน 3 รายวิชา รายวิชาที่นิสิตลงทะเบียนเรียนสูงสุด ได้แก่ วิชาประติมากรรมชั้นสูง วิชาที่ไม่ได้เปิดลงทะเบียน ได้แก่ วิชาประติมากรรมหินชั้นสูง วิชาประติมากรรมหิน วิชาประติมากรรมไม้ชั้นสูง วิชาประติมากรรมโลหะชั้นสูง ส่วนรายวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในสายวิชาดังกล่าวมี 19 รายวิชา แต่มี 9 รายวิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียน นิสิตลงทะเบียนเรียนสูงสุด คือ วิชาการประดิษฐ์เครื่องหนัง

ความสนใจต่อรายวิชาเลือกในหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 เปลี่ยนจากสายวิชาจิตรกรรม เป็นสายวิชาภาพพิมพ์ รายวิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนน้อยที่สุดเปลี่ยนจากรายวิชาในสายการออกแบบตกแต่งภายในมาเป็นรายวิชาในสายประติมากรรม ส่วนรายวิชาอื่น ๆ ได้รับความสนใจน้อยลงกว่าหลักสูตรฉบับปี พ.ศ. 2520 และ 2525 แต่กลับมาเลือกเรียนในสายวิชาทั้ง 6 มากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงด้านการเปิดรายวิชาให้ลงทะเบียน และความสนใจเลือกลงทะเบียนเรียนรายวิชาต่างๆ ทางศิลปศึกษาตั้งแต่หลักสูตรปี พ.ศ. 2520 ถึงปี พ.ศ. 2529 มีดังต่อไปนี้

1. รายวิชาบังคับเปิดลงทะเบียนทุกรายวิชา ส่วนใหญ่เปิดปีละ 1 ครั้ง ส่วนน้อยที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียนมากกว่า หรือน้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และเมื่อเปิดลงทะเบียนแล้วนิสิตจะลงทะเบียนเรียนเกือบทุกครั้งและทุกรายวิชา
2. รายวิชาเลือกสายวิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียนและนิสิตลงทะเบียนเรียนมากที่สุดของหลักสูตรปี พ.ศ. 2520 และ 2525 คือ สายวิชาจิตรกรรม ส่วนหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 สายวิชาภาพพิมพ์ได้รับความสนใจลงทะเบียนเรียนมากที่สุด รายวิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนเรียนน้อยที่สุด ได้แก่ สายวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน และสายวิชาประติมากรรม
3. รายวิชาที่ไม่เคยเปิดให้ลงทะเบียนเรียนในรอบ 13 ปี (พ.ศ. 2520-2533) คือ วิชาประวัติศาสตร์ประติมากรรม วิชาประติมากรรมโลหะชั้นสูง วิชาประติมากรรมหินชั้นสูง วิชาการออกแบบ วิชาการออกแบบสถาปัตยกรรม วิชาการออกแบบครุภัณฑ์ชั้นสูง วิชาการเขียนและแรเงาสถาปัตยกรรม วิชาการปฏิบัติงานศิลปะ วิชาศิลปะตะวันตก วิชาประวัติศาสตร์จิตรกรรม วิชาศิลปะไทยชั้นสูง และวิชาการวิจัยศิลปะ

4.2 วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน

4.2.1 ด้านข้อบังคับหรือระเบียบการเรียนการสอนรวม

ของมหาวิทยาลัย

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ.2512 เป็นหลักสูตรสาขาหนึ่งของหลักสูตร 4 ปี ปริญญาตรีศาสตร์บัณฑิต ปี พ.ศ.2504 ในขณะนั้น หลักสูตรได้วางระเบียบว่าด้วยการบริหารหลักสูตรและการประเมินผลเพื่อบังคับใช้ กับนิสิต

ระเบียบนี้กำหนดว่า การเรียนการสอนและการประเมินผลหลักสูตรให้ใช้ระบบ หน่วยกิต ซึ่งหมายถึง วิชาใดที่สอนในห้องเรียนสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง กำหนดให้ทำงาน นอกเวลาอีกสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ตลอด 1 ภาคการศึกษา มีอัตราเท่ากับ 1 หน่วยกิต ส่วนวิชาที่ฝึกปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมดูแลของอาจารย์สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง และปฏิบัติงาน นอกเวลาอีก 1 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ตลอดภาคการศึกษา มีอัตราเท่ากับ 1 หน่วยกิต ส่วนรายวิชาใดที่ต้องใช้เวลาฝึกหัดงานหรือศึกษาค้นคว้าติดต่อกันตลอดสัปดาห์ ให้คิด สัปดาห์ละ 1 หน่วยกิต ใน 1 ปีการศึกษา ให้เรียนได้ 18 หน่วยกิต แต่อาจจะเรียนได้ถึง 22 หน่วยกิต หรือไม่ต่ำกว่า 10 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2504 : 52)

ในปีการศึกษา 2515 มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบการเรียนและการวัดผลจากระบบ เดิมมาเป็น ระเบียบการเรียนและการวัดประเมินผลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการ ระบบ การศึกษาแบบหน่วยกิต สำหรับชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ.2515 ซึ่งได้แก้ไขและเพิ่มเติมข้อกำหนด ต่าง ๆ ดังนี้

แก้ไขข้อกำหนดเรื่องหน่วยกิตสำหรับรายวิชาปฏิบัติ โดยเพิ่มชั่วโมงการปฏิบัติจาก 1 ชั่วโมง มาเป็น 2 ชั่วโมง ยกเว้นบางสาขาวิชาซึ่งอาจกำหนดให้สูงกว่า 2 ชั่วโมงได้ตาม ความเหมาะสม

อธิบายการจัดระบบเวลาของการศึกษา ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาคการศึกษาต้น และภาคการศึกษาปลาย อาจมีได้อีก 1 ภาคฤดูร้อน ซึ่งเปิดต่อจากภาคปลาย ในภาคการศึกษาปกติใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ ภาค ฤดูร้อนประมาณ 8 สัปดาห์ เวลาการศึกษาใน 3 ภาค ให้เทียบเท่ากับเวลาการศึกษา ภาคปกติ 1 ภาค

แก้ไขจำนวนหน่วยกิตที่ลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา จากเดิมลงได้ระหว่าง 10 - 22 หน่วยกิต มาเป็น 12 - 21 หน่วยกิต (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519:257-258)

หลังจากการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนและการประเมินผลชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2527 มีการแก้ไขและเปลี่ยนระบบการเรียนการสอนเพียงเล็กน้อยในเรื่อง การกำหนดระยะเวลาการศึกษาตลอด 1 ภาคการศึกษาปกติ ซึ่งเดิมให้เรียนไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ มาเป็นไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ ส่วนภาคฤดูร้อนเปลี่ยนจาก 8 สัปดาห์ เป็น 6 สัปดาห์ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527 : 5)

4.2.2 วิธีการเรียนการสอนของรายวิชาต่าง ๆ

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การสอนเน้นด้านปฏิบัติ และการสอนเน้นด้าน ทฤษฎี รายวิชาใดจะสอนเน้นไปในทางใด หลักสูตรมีวิธีการกำหนดโดยใช้รหัสตัวเลขท้ายรายชื่อ วิชาเป็นเครื่องหมายบอกให้ทราบว่า วิชานั้น ๆ ควรสอนเน้นไปทางด้านใดและใช้เวลาของการ ศึกษาอย่างไร

ตัวอย่าง วิชา 420 218 ศิลปะไทย 2 (2 0 4) เลขตัวแรก (เลข 2) บอกจำนวนหน่วยกิต เลขตัวที่ 2 (เลข 2 ในวงเล็บ) บอกจำนวนชั่วโมงการเรียนหรือจำนวน หน่วยกิตชั่วโมงของการเรียนภาคทฤษฎี เลขตัวที่ 3 (เลข 0 ในวงเล็บ) บอกจำนวนชั่วโมง การเรียนด้านปฏิบัติ และเลขตัวที่ 4 (เลข 4 ในวงเล็บ) บอกจำนวนชั่วโมงการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองนอกห้องเรียน ดังนั้นวิชาศิลปะไทยจึงเป็นวิชาที่สอนเน้นด้านทฤษฎี มีอัตรา 2 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียนทฤษฎีในชั้นเรียน 2 ชั่วโมง ไม่มีการเรียนการปฏิบัติในชั้นเรียน และ ต้องทำการศึกษาค้นคว้านอกชั้นเรียนอีกสัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง

ตัวอย่าง วิชา 420 103 การวาดเส้น 2 (1 2 3) เป็นวิชาที่มีอัตรา 2 หน่วยกิต เรียนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน 1 ชั่วโมง (มีอัตรา 1 หน่วยกิต) เรียนการปฏิบัติในชั้น เรียน 2 ชั่วโมง (มีอัตรา 1 หน่วยกิต) และใช้เวลาของการศึกษาและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง นอกเวลาเรียนอีกสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ดังนั้นวิชากรวดเส้น จึงเป็นวิชาที่สอนเน้นในด้าน ปฏิบัติ มีอัตรา 2 หน่วยกิต เป็นหน่วยกิตที่ได้จากการเรียนภาคทฤษฎี 1 หน่วยกิต และการปฏิบัติ 1 หน่วยกิต ใช้เวลาเรียนทฤษฎีในชั้นเรียน 1 ชั่วโมง เรียนปฏิบัติในชั้นเรียน 2 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองนอกเวลาเรียน อีก 3 ชั่วโมง

ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีทั้งรายวิชา ที่สอนเน้นทางด้านทฤษฎี และปฏิบัติ แต่ละรายวิชา มีจำนวนหน่วยกิตชั่วโมงเท่ากับ 2 หน่วยกิต เกือบทุกรายวิชา สำหรับสัดส่วนจำนวนรายวิชาที่เรียนเน้นทางด้านทฤษฎีและด้านปฏิบัติในหลักสูตร ฉบับต่าง ๆ มีดังนี้

ตารางที่ 36 จำนวนรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหลักสูตรและวิธีการเรียนการสอน

หลักสูตรปี พ.ศ.	จำนวนรายวิชา					รวม
	วิชาทางปฏิบัติ		รวม	วิชาทางทฤษฎี		
	บังคับ	เลือก		บังคับ	เลือก	
2515	9	37	46	2	23	25
2520	13	52	65	4	17	21
2525	13	50	63	4	17	21
2529	12	50	62	10	12	22

จากตารางพบว่ารายวิชาทางด้านศิลปศึกษาส่วนใหญ่เน้นการเรียนการสอนไปทางด้านปฏิบัติ มีรายวิชาส่วนน้อยเท่านั้นที่เน้นการเรียนการสอนไปทางด้านทฤษฎี ทั้งรายวิชาบังคับและวิชาเลือก มีรายวิชาที่เน้นการเรียนการสอนด้านปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี แต่จำนวนรายวิชาบังคับทางทฤษฎีมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ก. การเรียนการสอนรายวิชาทางทฤษฎี

การเรียนการสอนที่เน้นทางทฤษฎีตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน มีการเปลี่ยนไปตามลักษณะของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน ให้นิสิตใช้เวลาทำการศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น และเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้มากขึ้น (จิรัตน์ พิชญไพบุลย์ : สัมภาษณ์) สำหรับวิธีการสอนวิธีการสอนวิชาทางทฤษฎีโดยทั่วไป ของหลักสูตรปัจจุบัน ใช้วิธีบรรยาย อภิปราย วิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รวมถึงการดูตัวอย่าง ผลงาน การทัศนศึกษาตามแหล่งประกอบการต่าง ๆ เช่น วิชาวิจัยศิลปะไทย ของหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ได้เน้นให้นิสิตได้ศึกษา วิเคราะห์วิจารณ์งานศิลปะที่สำคัญของไทย รวมถึงการประเมินความสัมพันธ์และความเป็นมาของงานศิลปะ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจุบัน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 : 247)

วิชาศิลปวิจารณ์ในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ได้กล่าวถึงการบริหารการสอนวิชาศิลปวิจารณ์ ประกอบด้วยวิธีการสอนบรรยาย ฉายสไลด์ เพื่อเป็นตัวอย่างประกอบ

แนะนำวิธีวิจารณ์แบบต่าง ๆ ส่วนวิธีการเรียนให้ฟังบรรยาย ค้นคว้าเพิ่มเติม ฝึกการวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยตนเอง (สมโภชน์ ทองแดง 2534)

วิชาศิลปะไทยในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 สอนโดยการบรรยาย อภิปราย ออกไปศึกษานอกสถานที่ตามแหล่งโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ โดยเน้นให้นิสิตทำความเข้าใจ ค้นคว้าเรื่องราวและวิวัฒนาการของศิลปะในยุคโบราณของพื้นที่ประเทศไทย และศิลปะไทยสมัยต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกัน (เพ็ญพรรณ คำรงค์ศิริ 2534)

วิชาศิลปะนิยมในหลักสูตรปี พ.ศ.2520 การเรียนการสอนเนื้อหาวิชา มุ่งให้นิสิตได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าของศิลปะที่มีต่อชีวิตและสังคม หลักการทางสุนทรียศาสตร์ แนวคิดและเรื่องราวของศิลปะที่มีผลต่อชีวิตและสังคมปัจจุบัน โดยการให้ได้ประสบการณ์จากการดูงานศิลปะแขนงต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจงานศิลปะทั้งของไทยและสากลได้ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520 : 225)

วิชาศิลปะชั้นนำในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ดำเนินการสอนด้วยวิธีบรรยายประกอบการฉายสไลด์ มีการอภิปรายและนำเสนอรายงานการค้นคว้า (เกษร ชิตะจारी ม.ป.ท. : 1)

จากภาพรวมของการสอนของการสอนวิชาศิลปะภาคทฤษฎีพบว่า วิธีการสอนมุ่งให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจในความหมาย หลักการและวิธีการ ของวิชาแต่ละด้านโดยใช้วิธี อธิบายบรรยายเป็นหลัก ส่วนสื่อการสอนในปัจจุบันมีการใช้มากกว่าการเรียนการสอนในช่วงแรก มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้มากขึ้นกว่าเดิม อาจารย์พัฒนาวิธีการสอนของตนเองให้เหมาะสมกับลักษณะของรายวิชานั้น ๆ มากขึ้น เช่น การพานิสิตไปดูงานศิลปะตามสถานที่ต่าง ๆ

ข. การเรียนการสอนรายวิชาด้านปฏิบัติ

การเรียนการสอนวิชาภาคปฏิบัติ ตั้งแต่หลักสูตรฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเพราะมีสื่อการเรียนการสอนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน (สุรัตน์ วัชโร : สัมภาษณ์) สำหรับของการสอนศิลปะปฏิบัติของรายวิชาต่าง ๆ ที่ยกมาเป็นยกตัวอย่างมีรายละเอียด ดังนี้

วิชากิจกรรมศิลปะสำหรับครูในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ได้จัดกิจกรรมการแก้ปัญหา ร่วมกัน ทำรายงานตามข้อที่กำหนด และเลือกทำงานตามความสนใจแล้วเสนอเป็นรายงาน (เกษร ชิตะจारी : 1)

วิชาศิลปะสำหรับเด็กเล็กในหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 ใช้วิธีสอนแบบ บรรยาย อภิปราย ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำรายงาน ฝึกปฏิบัติทำกิจกรรมการสอน รวมทั้งการออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ (ภาควิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2)

วิชาศิลปะสำหรับเด็กพิเศษในหลักสูตร ปี พ.ศ.2529 ใช้วิธีการสอนโดยการปฏิบัติ อภิปราย และทำรายงานเกี่ยวกับประสบการณ์ปฏิบัติงานในห้องเด็กพิเศษ เพื่อให้นิสิตรู้จักใช้ วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะที่เหมาะสมกับเด็กพิเศษ (ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2529)

วิชาการวาดเส้นในหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 สอนโดยวิธีบรรยายประกอบการฉาย สไลด์ แนะนำและสาธิตเทคนิคและวิธีการทำงาน รวมทั้งอธิบายวิเคราะห์วิจารณ์ผลงาน ของนิสิต (สมโภชน์ ทองแดง 2534 : 1)

วิชาการออกแบบในหลักสูตรปี พ.ศ.2529 สอนเน้นหนักทางด้านเทคนิคการเลือกใช้ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงานด้านการออกแบบ ให้นิสิตสามารถอธิบาย ผลงานของตนเอง และเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านการออกแบบจากสไลด์ วิดีทัศน์ และออกไปดู งานนอกสถานที่ (วัฒนะ จุฑะวิภาต : 1)

การเรียนการสอนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใช้การสอนหลายรูปแบบ การสอนส่วนใหญ่ใช้วิธี อธิบาย บรรยาย ให้นิสิตฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง สรุปรวบรวมผลงานแล้วนำมาวิเคราะห์วิจารณ์ นอกจากนี้ยัง เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานศิลปะให้กว้างขวางขึ้น โดยการนำนิสิต ออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ ตามแหล่งประกอบการ ที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน ลักษณะของการปฏิบัติงานมีทั้งการทำงานด้วยตนเองและทำงานเป็นกลุ่มทั้งในเวลา และ นอกเวลาเรียน

4.2.3 ระเบียบข้อบังคับของการวัดผลของมหาวิทยาลัย

การวัดผลเป็นไปตามระเบียบการศึกษาแบบหน่วยกิตสำหรับชั้น ปริญญาบัณฑิตฉบับต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม ระบบการวัดผลของหลักสูตรปี พ.ศ. 2512 มีดังนี้

ระบบการวัดผล ใช้ระบบการให้อันดับ (Grade) เช่นเดียวกับการวัดผลทั่วไปของ มหาวิทยาลัย โดยกำหนดค่าของอันดับชั้น (Grade Point) ดังนี้

อันดับ A	เท่ากับ	4	ดีมาก	(80 - 100 %)
อันดับ B	เท่ากับ	3	ดี	(70 - 79 %)
อันดับ C	เท่ากับ	2	พอใช้	(60 - 69 %)
อันดับ D	เท่ากับ	1	สอบได้	(50 - 59 %)
อันดับ F	เท่ากับ	0	ตก	(0 - 49 %)

ในหลักสูตรปี พ.ศ.2515 ระบบการวัดผลเปลี่ยนไปตามระบบการศึกษาแบบหน่วยกิต สำหรับชั้นปริญญาตรีบัณฑิต พ.ศ.2515 มีกำหนดไว้ดังนี้

เวลาเรียน นิสิตจะมีสิทธิ์เข้าสอบในรายวิชาใดต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด

สัญลักษณ์ของการวัดผล

ผลการสอบของแต่ละรายวิชาว่าออกมาเป็นลำดับชั้น (Grade) ซึ่งมีแต้มประจำ (Grade Point) ดังนี้

อันดับชั้น	ความหมาย	แต้ม
A	ดีมาก	4
B	ดี	3
C	พอใช้	2
D	อ่อน	1
F	ตก	0

การให้ F จะกระทำดังต่อไปนี้

- ก) นิสิตเข้าสอบแต่สอบตก
  - ข) นิสิตขาดสอบโดยไม่ได้รับการอนุมัติจากคณบดี
  - ค) นิสิตไม่มีสิทธิ์เข้าสอบเนื่องจากมีเวลาเรียนไม่ถึง ร้อยละ 80 ในรายวิชานั้น ๆ
  - ง) นิสิตทำผิดระเบียบการสอบไล่ และได้รับการตัดสินให้สอบตก
- สถานภาพของนิสิต
- ก) การจำแนกสถานนิสิต จะกระทำเมื่อสิ้นภาคการศึกษาปกติทั้งนี้ยกเว้นนิสิตที่เข้าศึกษาเป็นปีแรกซึ่งจะจำแนกหลังสิ้นภาคการศึกษาที่ 2 นับแต่เริ่มเข้าศึกษา ผลการศึกษาในภาคฤดูร้อน ให้นำไปรวมกับผลการศึกษาภาคปกติแรกที่นิสิตผู้นั้นลงทะเบียนเรียน
  - ข) นิสิตระหว่างวิทยาพัณฑ์ ได้แก่ นิสิตที่สอบได้แต้มเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00
  - ค) นิสิตที่สอบได้แต้มสะสมต่ำกว่า 1.50 จะต้องพ้นสถานนิสิต ทั้งนี้ยกเว้นนิสิตที่เข้าศึกษาเป็นภาคแรก
  - ง) นิสิตที่มีระยะเวลาศึกษาครบ 16 ภาคการศึกษาปกติ หรือเทียบเท่า แต่สอบได้หน่วยกิตยังไม่ครบตามหลักสูตร หรือแต้มเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.00 จึงจะพ้นสถานนิสิต

วิทยาภัณฑ์

ก) นิสิตระหว่างได้รับวิทยาภัณฑ์ จะต้องสอบให้ได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 จึงจะพ้นสภาพวิทยาภัณฑ์

ข) นิสิตระหว่างได้รับวิทยาภัณฑ์ ถ้าสอบได้แต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 1.80 เป็นเวลา 2 ภาคการศึกษาปกติติดต่อกันจะพ้นสภาพการเป็นนิสิต

ค) นิสิตที่ได้รับวิทยาภัณฑ์ 4 ภาคการศึกษาปกติติดต่อกันแล้วยังไม่พ้นวิทยาภัณฑ์ จะพ้นสภาพการเป็นนิสิต

การสอบตกและเรียนซ้ำชั้น

ก) นิสิตที่สอบตกในรายวิชาบังคับ ต้องลงทะเบียนรายวิชานั้นซ้ำอีกจนกว่าจะสอบได้

ข) นิสิตที่สอบตกในรายวิชาเลือก จะต้องลงทะเบียนวิชานั้นซ้ำอีก หรือเลือกเรียนรายวิชาอื่นแทนก็ได้

ค) นิสิตที่จะเรียนซ้ำรายวิชาได้แต่เฉพาะในรายวิชาที่สอบได้อันดับชั้นไม่สูงกว่า D เท่านั้น

การเทียบฐานะชั้นปีที่ของนิสิต

ก) นิสิตที่สอบได้ต่ำกว่า 32 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตชั้นปี 1

ข) นิสิตที่สอบได้ตั้งแต่ 32 หน่วยกิตขึ้นไป แต่ไม่เกิน 64 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตชั้นปี 2

ค) นิสิตที่สอบได้ตั้งแต่ 64 หน่วยกิตขึ้นไป แต่ไม่เกิน 96 หน่วยกิต ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตชั้นปี 3

ง) นิสิตที่สอบได้ตั้งแต่ 96 หน่วยกิตขึ้นไป ให้เทียบฐานะเป็นนิสิตชั้นปี 4

การให้ปริญญา

นิสิตที่จะขอรับปริญญาได้ ต้องใช้เวลาศึกษาไม่ต่ำกว่า 7 ภาคการศึกษาปกติ หรือเทียบเท่า ต้องสอบได้หน่วยกิตครบตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรและมีแต้มเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 2.00 เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี

นิสิตที่จบการศึกษาและมีสิทธิ์ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับ 2 ต้องสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ภายใน 8 ภาคการศึกษาปกติหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ไม่นับภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพัก และต้องได้แต้มเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.25 ขึ้นไป มีความประพฤติดี

ส่วนนิสิตที่จบการศึกษาและมีสิทธิ์ได้รับปริญญาเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง ต้องสอบได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ภายใน 8 ภาคการศึกษาปกติหรือเทียบเท่า ทั้งนี้ไม่นับ

ภาคการศึกษาที่ได้รับอนุมัติให้ลาพัก และต้องได้แต้มเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และไม่เคยสอบตกในวิชาใด เป็นผู้ที่มีความประพฤติดี

(จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519 : 259-268)

หลังจากที่ประกาศใช้ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษาสำหรับชั้นปริญญาบัณฑิต พ.ศ. 2520 และ 2527 มีการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขระเบียบเดิมเกี่ยวกับการประเมินผลอีกเล็กน้อย ดังนี้

เพิ่มเติมคำอธิบายเรื่องการให้ F (ตก) ให้ชัดเจนมากขึ้นในกรณีที่นิสิตประพฤติทุจริตในการสอบ

เพิ่มเติมโดยให้โอกาสนิสิตสอบแก้ตัวในกรณีที่ขาดสอบเนื่องจากความจำเป็นหรือการวัดผลไม่สมบูรณ์

ระเบียบว่าด้วยการเรียนการสอนและประเมินผลชั้นปริญญาบัณฑิต ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีการปรับปรุงในช่วงของการเปิดใช้หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ปี พ.ศ. 2512 จนถึงหลักสูตรปี พ.ศ. 2529 มีการปรับปรุง 3 ครั้ง ในปี พ.ศ. 2515 2520 และ 2527 จากการปรับปรุงแก้ไขระเบียบฉบับต่าง ๆ มาโดยลำดับ พบว่ามีการตราระเบียบและกฎเกณฑ์การประเมินผลในส่วนที่เป็นรายละเอียดเพิ่มขึ้น แต่สำหรับเนื้อหาหลักของระเบียบยังใช้แบบเดิม ซึ่งมีการแก้ไขบ้างเพียงเล็กน้อย

4.2.4 การวัดผลรายวิชาศิลปศึกษา มีวิธีการวัดผลที่แตกต่างกันไป ตามลักษณะของรายวิชาต่าง ๆ วิชาด้านปฏิบัติ

วิชาภาพพิมพ์สำหรับครู ประเมินผลจากการปฏิบัติงานและการทำรายงาน การดูแลรักษาวัสดุอุปกรณ์ในห้องเรียน คะแนนจากการสอบ คะแนนส่วนใหญ่ได้มาจากการปฏิบัติงาน (สัญญา วงศ์อร่าม 2534 : 1)

วิชาการวาดเส้น ประเมินผลจากการปฏิบัติงานในชั้นเรียน การเข้าชั้นเรียน การปฏิบัติงานนอกเวลา วิชาจิตรกรรมชั้นสูง ประเมินผลจากผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในระหว่างภาคการศึกษา เอกสารประกอบผลงาน และการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน (สมโภชน์ ทองแดง 2534)

วิชาการวางแผนการจัดโรงฝึกงาน ประเมินผลจากการเข้าชั้นเรียน ผลงานจากการปฏิบัติ และรายงาน วิชาเครื่องปั้นดินเผา มีการสอบภาคทฤษฎี แต่คะแนนผลงานจากการปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ (ปุ่นรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ : 1)

สำหรับวิชาทางด้านทฤษฎีจะเน้นการสอบภาคทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิชาศิลปศึกษา
 ขึ้นนำ ประเมินผลจากการสอบย่อย การทำรายงาน การเข้าชั้นเรียนและการสอบปลายภาค
 (เกษร จิตะจारी : 1) วิชาศิลปะในโรงเรียนประถมศึกษา ประเมินผลจากการสอบย่อย
 การทำรายงาน การเข้าชั้นเรียน และสอบปลายภาค (อำไพ ตีรณสาร 2534 : 1)

วิธีประเมินผลรายวิชาทางการปฏิบัติ ส่วนใหญ่จะให้คะแนนจากการปฏิบัติ
 ผลงาน มากกว่าการเข้าชั้นเรียน การทำรายงาน และอื่น ๆ ส่วนวิชาทางทฤษฎีให้คะแนน
 จากการสอบกลางภาค สอบปลายภาคเป็นส่วนใหญ่ นอกนั้นเป็นคะแนนจากการทำรายงาน
 การเข้าชั้นเรียน เป็นต้น

วิธีการวัดผลในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ยังคงหลัก
 และวิธีการการวัดผลเช่นเดิม อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามสถานการณ์การเรียนการสอน
 และวิธีการปฏิบัติของอาจารย์ เช่น ในอดีตมีการเข้มงวดเรื่องการตรวจสอบรายชื่อการเข้า
 ชั้นเรียนของนิสิตมากกว่าในปัจจุบัน ลักษณะข้อสอบในปัจจุบันเป็นแบบปรนัยมากกว่าอัตนัย
 (วิรัตน์ พิชญ์ไพบูลย์ : สัมภาษณ์)

4.3 วิวัฒนาการด้านสิ่งสนับสนุนหลักสูตร

สิ่งสนับสนุนหลักสูตร ได้แก่ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ โสตทัศนอุปกรณ์
 สื่อการสอน และเอกสาร หนังสือประกอบการค้นคว้า

สถานที่เรียนและอุปกรณ์การสอน ในหลักสูตรปี พ.ศ. 2512 มีระบุไว้ใน
 เอกสารการก่อตั้งหลักสูตร ดังนี้

อาคารเรียนเป็นอาคาร 3 ชั้น ขนาด 10 x 60 เมตร ภายในอาคารประกอบด้วย
 ด้วยห้องต่าง ๆ ต่อไปนี้ ห้องปฏิบัติงานสำหรับวิชาเขียนแบบ วิชาออกแบบ วิชาจิตรกรรม
 วิชาประติมากรรม วิชาการพิมพ์ภาพ วิชาศิลปะการช่าง วิชางานไม้ วิชางานโลหะ
 วิชาเครื่องปั้นดินเผา ห้องฟังคำบรรยาย ห้องฉายภาพ ห้องเก็บเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์
 และห้องทำงานของอาจารย์ นอกจากนี้ยังจัดอุปกรณ์การสอนและการปฏิบัติงานทางด้านต่าง ๆ
 เช่น เครื่องมือสำหรับงานไม้ งานโลหะ และงานประดิษฐ์อื่น ๆ ไว้อย่างพร้อมมูล
 (เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 7)

สถานที่การเรียนการสอนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันเป็นอาคารหลังเดิม มีการเปลี่ยนแปลง

ด้านการจัดพื้นที่ใช้สอยกายให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ปรับปรุงห้องเรียนส่วนหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนในระดับปริญญาโท ส่วนพื้นที่ที่เหลือได้ปรับปรุงให้ได้ประโยชน์การใช้สอยมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามห้องเรียนวิชาศิลปะภาคปฏิบัติยังมีไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิต ทางภาควิชาจึงแก้ปัญหาโดยการจัดนิสิตเป็นกลุ่มย่อย ผลิตเปลี่ยนกันเรียนในช่วงเวลาที่ต่างกัน (สุรัตน์ วัลโล : สัมภาษณ์)

ทางด้านสื่อการสอนและวัสดุอุปกรณ์ คณะครุศาสตร์มีหน่วยกลางไว้บริการโสตทัศนอุปกรณ์ให้แก่อาจารย์ผู้สอน เช่น เครื่องฉายสไลด์ วิดีทัศน์ เครื่องเสียง ห้องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่มีสื่อการสอนเฉพาะวิชาเป็นของตนเอง เช่น ภาพสไลด์ ตัวอย่างผลงาน เป็นต้น

ในปัจจุบันการเรียนการสอนได้ใช้เครื่องมือโสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนมากขึ้น และเครื่องมือเหล่านี้มีความทันสมัยมากขึ้นกว่าในอดีต (วิรัตน์ นิชญาไพบูลย์ : สัมภาษณ์)

ทางด้านวัสดุสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียน นิสิตต้องจัดหาด้วยตนเอง วัสดุประกอบการสอนของอาจารย์ทางมหาวิทยาลัยให้งบประมาณจัดซื้อ ส่วนวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ มีจำนวนไม่เพียงพอ เพราะอยู่ในสถานที่ชำรุดทรุดโทรมเป็นส่วนใหญ่ (สุรัตน์ วัลโล วิรัตน์ นิชญาไพบูลย์ : สัมภาษณ์)

สำหรับเอกสารและหนังสือสำหรับการเรียนการสอน และใช้ประกอบการค้นคว้า ในรายวิชาต่าง ๆ อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่จัดทำเอกสารประกอบการสอนแจกให้นิสิต นอกจากนี้ยังมอบหมายหัวข้อเรื่องและรายชื่อหนังสือให้นิสิตไปค้นคว้าจากห้องสมุด ในตอนต้นภาคการศึกษา

ทางด้านการจัดหาหนังสือศิลปะเข้าห้องสมุดให้นิสิตและอาจารย์ค้นคว้า ทางห้องสมุดจะประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนโดยให้เสนอรายชื่อหนังสือศิลปะที่ต้องการ เพื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อ จากการสำรวจรายชื่อหนังสือศิลปะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในห้องสมุดคณะครุศาสตร์และหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย มีการจัดหาหนังสือตามระบบดิวอี้

หนังสือศิลปะจัดอยู่ในหมวด 700 - 769 มีการจัดหาเพิ่มอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้เห็นวิวัฒนาการเกี่ยวกับจำนวนเรื่องของหนังสือศิลปะ สำหรับใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าของนิสิต ผู้วิจัยจึงทำการสำรวจจำนวนเรื่องของหนังสือศิลปะ ในแต่ละช่วงของการเปิดใช้หลักสูตรตั้งแต่ปี พ.ศ.2512 จนถึงปี พ.ศ.2529

ช่วงแรก เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2512 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2512)

ช่วงแรก เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2512 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2512)

ช่วงที่ 2 เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2515 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2515)

ช่วงที่ 3 เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2520 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2520)

ช่วงที่ 4 เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2525 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2525)

ช่วงที่ 5 เริ่มตั้งแต่ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจนถึงก่อนการเปิดสอนหลักสูตรศิลปศึกษาปี พ.ศ.2529 (ก่อน 31 พฤษภาคม 2529)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อนักหนังสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2512

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700-709	34	17	165	83	199	24
710-719	5	16	26	84	31	4
720-729	65	33	129	67	194	23
730-739	72	47	80	53	152	18
740-749	40	30	92	70	132	16
750-759	6	5	122	95	128	15
760-769	2	22	7	78	9	1
รวม	224	27	621	73	845	

หนังสือศิลปะทั้งหมดในปีการศึกษา 2512 ซึ่งเป็นปีแรกของการเปิดการเรียนการสอน
ศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี มีหนังสือให้ผลิตได้ทำการศึกษาค้นคว้าจำนวน 845 เรื่อง เป็นหนังสือ
ภาษาไทย 224 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 27 หนังสือภาษาอังกฤษ 621 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73
จำนวนเรื่องเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจิตรศิลป์และมณฑลศิลป์มีมากที่สุด คือ 199 เรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม จำนวน 194 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 23 หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์มีจำนวนเรื่องน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1 ของจำนวน
หนังสือทั้งหมด

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2515

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700-709	54	18	249	82	303	24
710-719	11	18	52	82	63	5
720-729	85	31	191	69	276	22
730-739	81	44	103	56	184	15
740-749	56	28	147	72	203	16
750-759	10	5	192	95	202	16
760-769	3	15	17	85	20	2
รวม	300	24	951	76	1251	

หนังสือศิลปะในปีการศึกษา 2515 มีจำนวนทั้งหมด 1251 เรื่อง เป็นหนังสือ
ภาษาไทย 300 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 ภาษาอังกฤษ 951 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 76
จำนวนเรื่องเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และทัศนศิลป์มีมากที่สุด คือ 303 เรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมา ได้แก่ หนังสือด้านสถาปัตยกรรมจำนวน 276 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 22 หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ยังคงมีจำนวนน้อยที่สุดคือ 20 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ
2 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2520

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700-709	105	22	380	78	485	24
710-719	27	24	85	76	112	6
720-729	102	24	323	76	425	21
730-739	101	39	160	61	261	13
740-749	82	21	308	79	390	19
750-759	21	7	276	93	297	15
760-769	6	16	32	84	38	2
รวม	444	22	1564	78	2008	

หนังสือศิลปะในปีการศึกษา 2520 มีจำนวนทั้งหมด 2008 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 444 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22 ภาษาอังกฤษ 1564 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 78 จำนวนเรื่องเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และทัศนศิลป์มีมากที่สุด คือ 485 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมา ได้แก่ หนังสือด้านสถาปัตยกรรมจำนวน 425 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21 หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ยังคงมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2525

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700-709	147	24	455	76	602	22
710-719	45	27	120	73	165	6
720-729	126	23	432	77	558	20
730-739	114	28	301	72	415	15
740-749	116	19	500	81	616	22
750-759	22	6	320	94	342	12
760-769	10	17	50	83	60	2
รวม	580	21	2178	79	2758	

หนังสือศิลปะในปีการศึกษา 2525 มีจำนวนทั้งหมด 2758 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 580 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21 ภาษาอังกฤษ 2178 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79 จำนวนเรื่องเกี่ยวกับทัศนศิลป์ และการวาดเขียนมีมากที่สุด คือ 616 เรื่อง คิดเป็น คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาคือ หนังสือที่เกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์ และทัศนศิลป์ มี 606 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22 อันดับ 3 เป็นหนังสือสถาปัตยกรรม มี 588 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20 หนังสือที่เกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 60 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อนั่งสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ก่อนปีการศึกษา 2529

หมวดหมู่	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
700-709	204	28	522	72	726	22
710-719	59	32	127	68	186	6
720-729	164	26	461	74	625	19
730-739	125	26	350	74	475	14
740-749	168	22	603	78	771	23
750-759	39	9	396	81	435	13
760-769	19	22	68	78	87	3
รวม	778	24	2527	76	3305	

หนังสือศิลปะในปีการศึกษา 2529 มีจำนวนทั้งหมด 3305 เรื่อง เป็นหนังสือ
ภาษาไทย 778 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 ภาษาอังกฤษ 2178 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79
จำนวนเรื่องเกี่ยวกับมณฑลศิลป์ และการวาดเขียนมีมากที่สุดคือ 771 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 22 รองลงมาเป็นหนังสือเกี่ยวกับศิลปกรรม วิจารณ์ศิลป์และมณฑลศิลป์มี 726 เรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 22 อันดับ 3 ได้เป็นหนังสือด้านสถาปัตยกรรมจำนวน 625 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 19 หนังสือเกี่ยวกับศิลปะภาพพิมพ์ยังคงมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 87 เรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 3 ของจำนวนหนังสือทั้งหมด

ตารางที่ 42 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จำแนกตามหลักสูตรและภาษา

ประเภทหนังสือ	2512		2515		2520		2525		2529	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาไทย	224	27	300	24	444	22	580	21	778	24
ภาษาอังกฤษ	621	73	951	76	1564	78	2178	79	2527	76

หนังสือภาษาอังกฤษมีสัดส่วนมากกว่าหนังสือภาษาไทย และมีสัดส่วนค่อนข้างคงที่
คือ หลักสูตรปี พ.ศ.2512 มีหนังสือภาษาไทย : หนังสือภาษาอังกฤษ เท่ากับ 27 : 73
เปลี่ยนเป็น 24 : 76 22 : 78 21 : 79 และ 24 : 76 ในหลักสูตรปี พ.ศ.2515
2520 2525 และ 2529 ตามลำดับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 43 จำนวนร้อยละของรายชื่อหนังสือศิลปะ แยกตามหมวดและหลักสูตร

หมวด	ร้อยละ					อันดับ
	2512	2515	2520	2525	2529	
700-709	24	24	24	22	22	
710-719	4	5	6	6	6	
720-729	23	22	21	20	19	
730-739	18	15	13	15	14	
740-749	16	16	19	22	23	
750-759	15	16	15	12	13	
760-769	1	2	2	2	3	

การจัดลำดับปริมาณรายชื่อหนังสือทั้ง 7 หมวดหมู่ ตั้งแต่หลักสูตรปี พ.ศ.2512 หนังสือในหมวดหมู่ 700-709 จะมีปริมาณมากเป็นอันดับ 1 หมวดหมู่ 720-729 มีปริมาณเป็นอันดับ 2 หมวด 730-739 เป็นอันดับ 3 หมวด 740-749 เป็นอันดับ 4 หมวด 750-759 เป็นอันดับ 5 หมวด 710-719 เป็นอันดับ 6 และหมู่ 760-769 เป็นอันดับสุดท้าย อันดับปริมาณรายชื่อหนังสือมีการเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปิดใช้หลักสูตรปี พ.ศ.2529 หนังสือหมวด 740-749 มีปริมาณเป็นอันดับ 1 ซึ่งเคยอยู่อันดับ 4 ในหลักสูตรฉบับแรก หมวด 700-709 เป็นอันดับ 2 ซึ่งเคยเป็นอันดับ 1 มาก่อน หมวด 720-729 เป็นอันดับ 3 ซึ่งเคยอยู่อันดับ 2 มาก่อน สำหรับหมวด 710-719 และ 760-769 อยู่ในอันดับ 6 และ 7 ตามลำดับและ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงลำดับ

การปรับสัดส่วนจำนวนหนังสือในหมวดต่าง ๆ มีแนวโน้มใกล้เคียงกันมากขึ้นกล่าวคือ ในหลักสูตรฉบับหลัง ๆ หมวดหนังสือที่มีสัดส่วนน้อย จะปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น ดังเช่น ในหมวด 710-719 760-769 หมวดที่มีสัดส่วนมากจะปรับสัดส่วนลดลง ดังในหมวด 700-709 720-729 730-739 และ 750-759

ตอนที่ 3

วิวัฒนาการหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (2 ปี) สาขาศิลปศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น

1. ประวัติความเป็นมาของหลักสูตร

ความสนใจของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการเปิดหลักสูตรสาขาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีไม่ได้มีมาก่อน แต่หลังจากได้สำรวจหาข้อมูลเพื่อที่จะทำการเปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรสาขาหนึ่ง กลับพบว่าครูสาขาที่ขาดแคลนทั้งปริมาณและคุณภาพ คือ ครูศิลปศึกษา และครูกลุ่มนี้ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้าความรู้ด้านศิลปศึกษาเป็นอย่างมาก จากข้อมูลดังกล่าว คณะศึกษาศาสตร์จึงให้ความสนใจบรรจุหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (2 ปี) สาขาศิลปศึกษาไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 คาดว่าจะรับนิสิตได้ในปีการศึกษา 2529 (อธิการ ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) จากเอกสารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา (หลักสูตร 2 ปี) ได้กล่าวถึงปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรรวมถึงปัจจัยสำคัญในการเปิดหลักสูตร ดังนี้

ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาสาขาหนึ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อระบบการศึกษา เป็นวิชาที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนทางด้านศิลปะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันเป็นผลให้นักเรียนได้มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ คิดค้นจินตนาการ สามารถนำไปประกอบวิชาชีพได้ มีความซาบซึ้งในสุนทรียรสทางศิลปะ และต้องการจรรโลงศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นและประเทศชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุวิชาศิลปศึกษาให้นักเรียนได้เรียน ตั้งแต่ในระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปัจจุบันในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ และความสามารถในการสอนในสาขาวิชาศิลปศึกษานี้ เนื่องจากปัจจัย 2 ประการ คือ

1. สถาบันที่ผลิตบัณฑิตในสาขาศิลปศึกษายังมีน้อย โดยมีเพียง 3 สถาบันเท่านั้นที่ผลิตบุคลากรในระดับปริญญาตรี ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และวิทยาลัยครู

2. ในแต่ละสถาบันที่ผลิตบัณฑิตดังกล่าว ยังไม่สามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้เป็นจำนวนมากนัก ทั้งนี้ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น อาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอ สถานที่เรียนยังไม่อำนวยให้รับนักศึกษาได้จำนวนมาก ๆ และประการสำคัญ คือลักษณะของวิชาไม่สามารถเปิดสอนให้กับผู้เรียนจำนวนมากได้

จากการสำรวจข้อมูลในครั้งนั้นยังพบอีกว่า 17 จังหวัด ในภาคอีสานมีครูที่ไม่มีวุฒิทางด้านศิลปศึกษา แต่ต้องสอนศิลปะมีถึงร้อยละ 34.7 จบแค่ ป.กศ.สูง ร้อยละ 27.6

จบ ป.วส. ร้อยละ 14.3 มีเพียงร้อยละ 16.3 เท่านั้นที่มีวุฒิปริญญาตรี
 ครู 1 คน ต้องรับผิดชอบสอนศิลปะให้แก่ักเรียน 734 คน และครูเหล่านี้ต้องการหาความรู้
 เพิ่มเติมด้วยการศึกษาต่อ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2528 : 1-3) หลังจากที่เตรียมการ
 ด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ ครุภัณฑ์ เครื่องมือการทำงานตลอดจน
 หลักสูตร โดยเฉพาะการร่างหลักสูตรได้ทำการสำรวจ และศึกษาหลักสูตรของสถาบันต่าง ๆ
 เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยครูต่าง ๆ นำมา
 วิเคราะห์ และประยุกต์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเปิดหลักสูตร เขียนโครงสร้าง
 เชิญผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันที่เกี่ยวข้องมาตรวจสอบ แล้วจึงเขียนเป็นฉบับจริง ส่งให้ภาควิชา
 พื้นฐานการศึกษานิเทศา แล้วส่งต่อกรมการวิชาการของคณะตรวจอนุมัติ ผ่านกรมการ
 ประจำคณะนิเทศา เสร็จแล้วส่งต่อที่ประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัย ผ่านที่ประชุมกรมการ
 มหาวิทยาลัย ส่งต่อไปยังสภามหาวิทยาลัยนิเทศาเห็นชอบ จึงเสนอทบวงมหาวิทยาลัยให้
 รัฐมนตรีทบวงมหาวิทยาลัยเซ็นคำสั่งอนุมัติ จึงจะเสร็จสิ้นขบวนการ (อภิสิทธิ์ ชงอินเนตร
 : สัมภาษณ์) หลังจากมีความพร้อมทุกด้านจึงเปิดรับสมัครนิสิตที่จบ ป.กศ.สูง หรือ วุฒิเทียบเท่า
 สมัครสอบ โดยมหาวิทยาลัยจัดสอบคัดเลือกเอง วิธีการสอบคัดเลือกประกอบด้วยข้อสอบ
 ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ผู้สอบข้อเขียนผ่านต้องเข้าสอบสัมภาษณ์อีกครั้ง จึงประกาศผลสอบ
 (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2528 : 11-12) ในปีแรกมีนิสิตผ่านการสอบ 14 คน ทั้งที่
 เป้าหมายสูงสุดรับได้ถึง 30 คน (อธิยาพร สมจิตต์ : สัมภาษณ์) ในปีต่อมามีผู้สมัคร
 น้อยลงสามารถสอบผ่านเกณฑ์ได้น้อยมาก จึงปิดรับนิสิตและทำการปรับปรุงหลักสูตร โดยขยาย
 คุณสมบัติของผู้สมัครให้ครอบคลุมผู้จบวุฒิ ป.วส. ป.วท. หรือเทียบเท่า ปรับปรุงโครงสร้าง
 จำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมกับความรู้เดิมของนิสิตมากขึ้น คือเรียนวิชาทางการศึกษามากขึ้น
 เรียนวิชาทางศิลปศึกษาน้อยลง แต่สำหรับผู้จบ ป.กศ.สูง ยังเรียนตามโครงสร้างหลักสูตรเดิม
 หลังจากปรับปรุงหลักสูตรแล้ว พบว่าผู้จบ ป.กศ.สูง สมัครเข้าเรียนน้อยมาก มีผู้จบทางด้าน
 ป.วช. และ ป.วท. สามารถสอบผ่านเข้าเรียนได้ส่วนใหญ่ (อภิสิทธิ์ ชงอินเนตร : สัมภาษณ์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. วิวัฒนาการด้านโครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นหลักสูตร 2 ปี
 เริ่มเปิดรับนิสิตเข้าศึกษาในปี พ.ศ. 2529 เป็นปีแรก ฐานะของหลักสูตร เป็นเพียงหลักสูตร
 สาขาหนึ่งของภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เปิดรับผู้

ที่มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง (ป.กศ. สูง) หรือเทียบเท่า เป็นผู้ประพฤติดี ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2528 : 11) โดยรับทั้งผู้ที่เพิ่งจบ การศึกษา ผู้ที่จบการศึกษาและบรรจุเป็นครูประจำการแล้ว หลังเปิดการเรียนการสอนได้ 1 ปี และเปิดรับนิสิตใหม่ในปี 2531 ดังนั้นหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ขอนแก่น จึงมีหลักสูตร 2 ฉบับ มีการแก้ไขหลักสูตร 1 ครั้งในปี พ.ศ.2530 (อธิการ ธรอินเนตร : สัมภาษณ์) การแก้ไขหลักสูตร 1 ครั้งที่ผ่านมา ทำให้ได้หลักสูตรที่มีเนื้อหา แตกต่างไปจากเดิมเล็กน้อย แต่ทางด้านโครงสร้างหลักสูตร ยังคงเป็นเช่นเดิม

2.1 โครงสร้างของหมวดวิชา

แผนผังการจัดโครงสร้างหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี พ.ศ.2529 และ 2531

โครงสร้างหลักสูตรทางด้านจัดหมวดวิชาในหลักสูตรศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หลักสูตรประกอบด้วย 3 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน และหมวดวิชาเลือกเสรี ในหมวดวิชาทั่วไปมีรายวิชาบังคับจาก 4 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ กลุ่มวิชาภาษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ในหมวดวิชาเฉพาะด้านแบ่งเป็น 2 หมวด คือ หมวดวิชาชีพ และหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษา สำหรับหมวดวิชาเฉพาะศิลปศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มวิชาบังคับ กับกลุ่มวิชาเลือก

2.2. การจัดโครงสร้างจำนวนหน่วยกิต

ตารางที่ 44 โครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำแนกตามหมวดวิชาและหลักสูตร

หมวดวิชา		ฉบับพ.ศ.2529	ฉบับ พ.ศ.2531	
			แบบที่ 1	แบบที่ 2
หมวดวิชาทั่วไป	จำนวน	16	16	16
	ร้อยละ	21	21	21
หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาครู)	จำนวน	16	16	30
	ร้อยละ	21	21	40
หมวดวิชาเฉพาะด้าน (วิชาศิลปศึกษา)	จำนวน	40	40	26
	ร้อยละ	53	53	35
หมวดวิชาเลือกเสรี	จำนวน	3	3	3
	ร้อยละ	5	5	5
รวม		75	75	75

โครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในหลักสูตรให้นำหนักการเรียนวิชาเฉพาะทางศิลปศึกษาสูงสุด คือ ร้อยละ 53 และให้นำหนักวิชาทั่วไป ร้อยละ 21 วิชาชีพร้อยละ 21 ส่วนโครงสร้างจำนวนหน่วยกิตของหลักสูตรสำหรับผู้เรียนที่มีวุฒิ ป.วส. ให้นำหนักวิชาชีพร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 40 วิชา

เฉพาะทางศิลปะร้อยละ 35

ในระยะที่เปิดการเรียนการสอนช่วง 4 ปี มีการแก้ไขหลักสูตร 1 ครั้ง ในด้านของ โครงสร้างหลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยในเรื่องสัดส่วนของจำนวนหน่วยกิต เพื่อให้ สอดคล้องกับการเปิดกว้างทางคุณสมบัติของผู้เข้าศึกษาที่รับทั้ง ป.กศ.สูง เหมือนเดิม และเพิ่ม ผู้ที่จบ ป.วช. ซึ่งการเรียนในหลักสูตรเน้นหนักไปทางการปฏิบัติงานศิลปะ ดังนั้นทักษะพื้นฐาน ทางด้านงานศิลปะจึงค่อนข้างสูง แต่ยังคงขาดพื้นฐานด้านวิชาชีวะ เพื่อให้ได้บัณฑิตศิลปศึกษา ที่มีคุณภาพพร้อมทั้งฝีมือและทักษะ คุณธรรมความเป็นครู หลักสูตรจึงเน้นหนักการเรียนไปใน ด้านวิชาครูสูงสุด

3. วิวัฒนาการด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

สาเหตุของการเปิดหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี เกิดจาก ความต้องการของครูศิลปศึกษาใน 17 จังหวัดทางภาคอีสานที่ต้องการศึกษาต่อ เนื่องจากครูศิลปะ เหล่านี้ยังมีวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นจำนวนมาก ดังนั้นมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดย ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา จึงได้บรรจุหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (2 ปี) สาขาศิลปศึกษา ไว้ใน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อให้สามารถสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้สามารถส่งเสริมประชาชนให้มีความซาบซึ้ง อนุรักษ์และพัฒนาอาชีพ ด้านศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่น
3. เพื่อให้มีคุณสมบัติของครูสอนศิลปศึกษาที่ดีและสามารถเพิ่มพูนความรู้ต่อไปได้ (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2528 : 1-12)

หลังจากได้เตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ พอสมควรแล้ว จึงเปิด การเรียนการสอนขึ้นในปี พ.ศ.2529 โดยรับเฉพาะผู้ที่มีวุฒิ ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยภาควิชาพื้นฐานการศึกษา ได้จัดสอบคัดเลือกได้นิสิตเข้าเรียน จำนวนหนึ่ง ในปีการศึกษาต่อมาได้ประกาศรับสมัครเช่นเดิม แต่ผู้สมัครจำนวนลดลงมาก และหลังจากสอบคัดเลือก มีผู้สอบผ่านเกณฑ์น้อยมาก จึงเป็นสาเหตุของการปรับปรุงหลักสูตร ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ.2530 ปีการศึกษา 2531 จึงได้เริ่มเปิดหลักสูตร ศษ.บ. (2 ปี) สาขาศิลปศึกษาอีกครั้ง โดยยังคงรักษาวัตถุประสงค์ของหลักสูตรไว้เช่นเดิม

ในช่วงระยะเวลาเปิดหลักสูตรเพียง 4 ปี ไม่มีการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน

4.1 วิวัฒนาการด้านเนื้อหารายวิชา

การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นการปรับปรุงแก้ไขเฉพาะเงื่อนไขการรับผู้เข้าศึกษาในหลักสูตรศิลปศึกษาเท่านั้น เนื้อหารายวิชาของหมวดวิชาทั่วไปจึงยังไม่มีเปลี่ยนแปลง มีการเพิ่มรายวิชาที่เป็นพื้นฐานทางวิชาชีพครู ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้เข้าศึกษากลุ่มใหม่ ซึ่งจบวุฒิทางด้านสายวิชาชีพมีพื้นฐานทางด้านวิชาทางการศึกษาน้อย หลักสูตรจึงเสริมความรู้ทางด้านนี้ให้ผู้เรียนกลุ่มนี้กว้างขวางขึ้น เช่น วิชาปรัชญาทางการศึกษาเบื้องต้น วิชาการศึกษากับสังคมไทย เป็นต้น สำหรับผู้เข้าศึกษาตามเงื่อนไขของวุฒิทางการศึกษาแบบเดิมยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ทางด้านเนื้อหาวิชาในหมวดศิลปศึกษานั้น ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ จำนวนรายวิชาในหมวดศิลปศึกษา การจัดแผนการเรียนการสอน และการเปิดรายวิชาให้นิสิตลงทะเบียน

4.1.1 จำนวนรายวิชาในหมวดศิลปศึกษา

จากการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ซึ่งมีเพียงครั้งเดียวในปี พ.ศ. 2530 เนื้อหาหลักสูตรและจำนวนรายวิชาสำหรับนิสิตมีวุฒิ ป.กศ.สูง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ในการแก้ไขครั้งนี้ ได้มีหลักสูตรในรูปแบบที่ 2 ซึ่งใช้สอนนิสิตกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่จบวุฒิ ป.วส. ป.วท. หรือเทียบเท่า นิสิตเหล่านี้มีพื้นฐานการเรียนด้านศิลปะมาก่อน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องให้เรียนวิชาพื้นฐานทางศิลปะ แต่ให้เรียนขั้นสูงขึ้น เช่น ไม่ต้องเรียนวิชาวาดเส้น 1 แต่เรียนวิชาวาดเส้น 2 ได้ และเรียนหมวดวิชาชีพครูมากกว่าพวกที่จบวุฒิ ป.กศ.สูง เพื่อเสริมพื้นฐานทางการศึกษาให้มีความรู้และทักษะด้านการศึกษามากขึ้น (อภิสิทธิ์ ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) ส่วนจำนวนรายวิชาในหมวดนี้ยังมีเหมือนเดิม

4.1.2 การจัดแผนการเรียนการสอน

หลักสูตรกำหนดลำดับการลงทะเบียนไว้ด้วยรหัสเลขที่วิชา เช่นเดียวกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ เลข 3 ตัวหน้าเป็นหมายเลขของภาควิชา ตัวที่ 4 เป็นลำดับชั้นปีที่นิสิตเรียน และอีก 2 ตัวหลังแทนหมายเลขวิชา จากรหัสตัวเลขสามารถนำมาพิจารณาจัดแผนการเรียนการสอนในหมวดวิชาศิลปศึกษาของหลักสูตรฉบับต่าง ๆ ได้ดังนี้

ก. แผนการเรียนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษา

ตารางที่ 45 แผนการเรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรปี พ.ศ.2529
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายชื่อวิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	
	ปี 1	ปี 2
211 302 สุนทรียศาสตร์	2	
211 322 ประวัติศาสตร์ศิลปสากล	2	
211 324 ศิลปะอีสาน	3	
211 370 การวาดเส้น 1	2	
211 372 จิตรกรรม 1	2	
211 380 ประติมากรรม 1	2	
211 390 การพิมพ์ 1	2	
211 471 การออกแบบ		2
211 491 การจัดรูปเล่มหนังสือและภาพประกอบ		2

ตารางที่ 46 แผนการเรียนวิชาบังคับทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตรปี พ.ศ.2531
แบบที่ 2 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายชื่อวิชาบังคับ	จำนวนหน่วยกิต	
	ปี 1	ปี 2
211 324 ศิลปะอีสาน	3	
211 371 การวาดเส้น 2	2	
211 373 ทศนิยมวิทยา	2	
211 420 ศิลปะไทย		3
211 421 ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย		2

ตารางที่ 46 (ต่อ)

211 470	จิตรกรรม 2	2
211 471	การออกแบบ	2
211 480	ประติมากรรม 2	2
211 490	ภาพพิมพ์ 2	2

การจัดแผนการเรียนการสอนรายวิชาบังคับทางศิลปศึกษาของหลักสูตรศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 2 ปี ในฉบับปี พ.ศ.2529 และ ปี พ.ศ.2531 แบบที่ 1 ซึ่งรับผู้จบวุฒิ ป.กศ.สูง ไม่มีการเปลี่ยนแปลง คือ วิชาบังคับส่วนใหญ่ จัดให้เรียนในปีแรกของการศึกษา มี 2 วิชาเท่านั้นที่จัดในปี 2 ของการศึกษา แต่จะมีความแตกต่างกับแผนการศึกษาของหลักสูตรในปี พ.ศ.2531 แบบที่ 2 คือ รับผู้จบวุฒิ ป.วส. และ ป.วช. เพราะในหลักสูตรจะให้นิสิตเรียนวิชาบังคับในปีที่ 2 ของการศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ข. แผนการเรียนรายวิชาเลือกทางศิลปะ

ตารางที่ 47 แผนการเรียนวิชาเลือกทางศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรีหลักสูตรปี พ.ศ.2529 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

รายชื่อวิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	
	ปี 1	ปี 2
211 122 ศิลปนิยมสำหรับครู	2	
211 300 ปรัชญาศิลปะ	2	
211 320 กายวิภาคสำหรับครูสอนศิลปะ	2	
211 323 ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน	2	

ตารางที่ 47 (ต่อ)

211 325	พื้นฐานทางด้านสถาปัตยกรรมสำหรับครู	2	
211 327	ศิลปวิจารณ์	2	
211 371	การวาดเส้น 2	2	
211 373	ทัศนียวิทยา	2	
211 381	การทำหุ่นจำลอง	2	
211 382	การออกแบบผลิตภัณฑ์	2	
211 410	การจัดนิทรรศการ		2
211 420	ศิลปะไทย		3
211 421	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย		2
211 473	การออกแบบโฆษณา		2
211 474	จิตรกรรม 2		2
211 472	การทอเย็บ		2
211 480	ประติมากรรม 2		2
211 481	เครื่องปั้นดินเผา		
211 490	การพิมพ์ 2		

ตารางที่ 48 แผนการเรียนวิชาเลือกทางศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตรปี พ.ศ.2531 ทั้งแบบที่ 1 และแบบที่ 2

รายชื่อวิชาเลือก	จำนวนหน่วยกิต	
	ปี 1	ปี 2
211 122 ศิลปนิยมสำหรับครู	2	
211 222 องค์ประกอบศิลป์เบื้องต้นสำหรับครู	2	

ตารางที่ 48 (ต่อ)

211 300	ปรัชญาศิลปะ	2	
211 302	สุนทรียศาสตร์	2	
211 320	กายวิภาคสำหรับครูสอนศิลปะ	2	
211 322	ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	2	
211 323	ศิลปะทัศนกรรมพื้นบ้าน	2	
211 325	พื้นฐานทางด้านสถาปัตยกรรมสำหรับครู	2	
211 327	ศิลปะวิจารณ์	2	
211 370	การวาดเส้น 1	2	
211 371	การวาดเส้น 2	2	
211 373	ทัศนียวิทยา	2	
211 380	ประติมากรรม 1	2	
211 381	การทำหุ่นจำลอง	2	
211 382	การออกแบบผลิตภัณฑ์	2	
211 390	ภาพพิมพ์ 1	2	
211 410	การจัดนิทรรศการ		2
211 420	ศิลปะไทย		3
211 421	ประวัติศิลปะไทย		2
211 470	จิตรกรรม 2		2
211 471	การออกแบบ		2
211 472	การทอเย็บ		2
211 473	การออกแบบโฆษณา		2
211 480	ประติมากรรม 2		2
211 481	เครื่องปั้นดินเผา		2
211 490	ภาพพิมพ์สูง		2
211 491	การจัดรูปเล่มและภาพประกอบ		3

จากตารางพบว่า การจัดแผนการเรียนการสอนในรายวิชาเลือก หลักสูตรปี พ.ศ. 2529 จัดวิชาเลือกไว้ใน ปี 1 และ ปี 2 มีจำนวนใกล้เคียงกัน หลังปรับปรุงหลักสูตรปี พ.ศ. 2531 สัดส่วนของวิชาปี 1 และวิชาปี 2 มีจำนวนต่างกันมากขึ้น คือจัดรายวิชาเลือกให้อยู่ในชั้นปีที่ 1 เพิ่มมากขึ้น วิชาชั้นต้นหรือชั้นพื้นฐานจะได้รับการจัดให้อยู่ในปีแรกของการศึกษา ส่วนวิชาชั้นสูง จะได้รับการจัดให้อยู่ในปี 2

4.1.3 การเปิดรายวิชาให้ลงทะเบียนเรียน

จากรายวิชาทั้งหมดในหลักสูตร เมื่อนำมาจัดการเรียนการสอนในสภาพจริง จะได้รับการพิจารณาจากอาจารย์ผู้สอนว่าสามารถเปิดรายวิชาใดได้บ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสถานที่ เครื่องมือในการปฏิบัติงาน และที่สำคัญคือ ผู้สอนเอง จะสามารถสอนได้หรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับเวลา เนื่องจากในสาขาวิชาศิลปศึกษามีอาจารย์ผู้สอนประจำอยู่เพียง 2 ท่าน การเปิดรายวิชาได้พยายามให้เป็นไปตามแผนการเรียนของนิสิต การเปิดรายวิชาต้องแจ้งฝ่ายทะเบียนกลางของมหาวิทยาลัย เพื่อประกาศให้นิสิต และอาจารย์ทราบ สำหรับรายวิชาต่าง ๆ ที่ทางสาขาวิชาศิลปศึกษาเปิดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 จนถึงปี พ.ศ. 2533 มีดังนี้

ตารางที่ 49 จำนวนครั้งของการเปิดรายวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี ให้นิสิตลงทะเบียน ในปีการศึกษา 2529 - 2533 ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ชื่อวิชา	จำนวนครั้งที่เปิดให้ลงทะเบียน
วิชาบังคับ	
211 302 สุนทรียศาสตร์	3
211 322 ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	4
211 324 ศิลปะอีสาน	2
211 370 การวาดเส้น 1	3
211 371 การวาดเส้น 2	2
211 372 จิตรกรรม 1	3
211 373 ทศนิยมวิทยา	5
211 380 ประติมากรรม 1	4
211 390 ภาพพิมพ์ 1	4

ตารางที่ 49 (ต่อ)

211 420	ศิลปะไทย	2
211 421	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	1
211 470	จิตรกรรม 2	2
211 471	การออกแบบ	3
211 480	ประติมากรรม 2	2
211 490	ภาพพิมพ์ 2	1
211 491	การจัดรูปเล่มหนังสือและภาพประกอบ	2
วิชาเลือก		
211 122	ศิลปะนิยมสำหรับครู	4
211 222	องค์ประกอบศิลป์เบื้องต้นสำหรับครู	5
211 300	ปรัชญาศิลปะ	0
211 302	สุนทรียศาสตร์	3
211 320	กายวิภาคสำหรับครูสอนศิลปะ	2
211 322	ประวัติศาสตร์ศิลปะสากล	4
211 323	ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน	0
211 325	พื้นฐานทางด้านสถาปัตยกรรมสำหรับครู	1
211 327	ศิลปะวิจารณ์	0
211 370	การวาดเส้น 1	3
211 371	การวาดเส้น 2	2
211 372	จิตรกรรม 1	3
211 373	ทัศนียวิทยา	5
211 380	ประติมากรรม 1	4
211 381	การทำหุ่นจำลอง	1
211 382	การออกแบบผลิตภัณฑ์	0
211 390	ภาพพิมพ์ 1	4
211 410	การจัดนิทรรศการ	3

ตารางที่ 49 (ต่อ)

211 420	ศิลปะไทย	0
211 421	ประวัติศาสตร์ศิลปะไทย	1
211 470	จิตรกรรม 2	2
211 471	การออกแบบ	3
211 472	การทอผ้า	0
211 473	การออกแบบโฆษณา	0
211 480	ประติมากรรม 2	2
211 481	เครื่องปั้นดินเผา	0
211 490	การพิมพ์ 2	1
211 491	การจัดรูปเล่มและภาพประกอบ	2

การเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศิลปศึกษา ช่วง 4 ปี เปิดโอกาสให้นิสิตลงทะเบียนในรายวิชาดังต่อไปนี้

รายวิชาบังคับ เปิดให้ลงทะเบียนในภาคเรียนปกติทุกรายวิชา รายวิชาที่มีจำนวนครั้งของการเปิดสูงสุด ได้แก่ วิชาทัศนียวิทยา รองลงมา คือ วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะสากล วิชาประติมากรรม 1 วิชาภาพพิมพ์ 1 วิชาที่เปิดให้ลงทะเบียนในภาคการศึกษาปกติ มีจำนวนครั้งต่ำสุด ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย และวิชาภาพพิมพ์ 2

รายวิชาเลือก เปิดให้นิสิตลงทะเบียนสูงสุด ได้แก่ วิชาการจัดองค์ประกอบศิลป์ เบื้องต้นสำหรับครู ส่วนรายวิชาที่ยังไม่เคยเปิดให้ลงทะเบียน ได้แก่ วิชาปรัชญาศิลปะ วิชาศิลปหัตถกรรมพื้นฐาน วิชาศิลปวิจารณ์ วิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ วิชาการทอผ้า และวิชาเครื่องปั้นดินเผา

4.2 วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอน

4.2.1 ด้านข้อบังคับหรือระเบียบการเรียนการสอนรวมของมหาวิทยาลัย

ในช่วงเวลาดังแต่การเปิดหลักสูตรเมื่อปี พ.ศ.2529 จนถึงปี พ.ศ.2533 ระเบียบการเรียนการสอนโดยทั่วไปอยู่ภายใต้ระเบียบที่ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2529 ระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2529 ฉบับที่ 2 และระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2530 ฉบับที่ 3 ในช่วงระยะ 4 ปี มีการปรับปรุงระเบียบการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนดังนี้ ระบบการศึกษาในระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2529

ก) ระบบการศึกษาเป็นแบบหน่วยกิต 1 ปีการศึกษา มี 2 ภาคการศึกษาปกติ คือ ภาคต้น และภาคปลาย อาจมีภาคฤดูร้อนอีก 1 ภาคการศึกษา ใน 1 ภาคเรียนปกติ ใช้เวลาเรียนประมาณ 16 สัปดาห์ ภาคฤดูร้อน 6 สัปดาห์ ทั้งนี้ต้องมีชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชาเท่ากับชั่วโมงเรียนในภาคการศึกษาปกติ สาขาวิชาต่าง ๆ ที่จัดสอนในมหาวิทยาลัย แบ่งออกเป็นรายวิชา รายวิชาหนึ่ง ๆ กำหนดเนื้อหามากน้อยตามจำนวนหน่วยกิต คำว่า "หน่วยกิต" หมายถึงหน่วยที่แสดงปริมาณการศึกษาของแต่ละรายวิชา โดยมีหลักการกำหนด จำนวนหน่วยกิตดังนี้ 1 หน่วยกิต หมายถึง การเรียนด้วยวิธีบรรยาย 1 ชั่วโมง หรือสัมมนาไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง หรือการปฏิบัติการทดลองไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง หรือการฝึกงานไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง ต่อหนึ่งสัปดาห์ ตลอดภาคการศึกษาปกติ ส่วนการสอนอื่น ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการรายวิชาหนึ่ง ๆ มีรหัสประจำวิชาตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2533 : 138) สำหรับการแก้ไขและประกาศใช้เป็นระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี ฉบับที่ 2 พ.ศ.2529 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2533 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านการเรียนการสอน

4.2.2 วิธีการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ การเรียนการสอนโดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ การสอนทางทฤษฎี และการสอนทางปฏิบัติ ในหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิชาในสาขาศิลปศึกษามีวิชาทางทฤษฎีจำนวน 9 รายวิชา ส่วนที่เหลือเป็นวิชาที่ต้องมีการปฏิบัติควบคู่กับการเรียนทางทฤษฎี วิชาทางทฤษฎี คือ วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะสากล วิชาสุนทรียศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย วิชาเหล่านี้จะสอนแบบบรรยาย อธิบาย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ไปศึกษาโดยตรงจากแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ หรือจัดกลุ่มศึกษาค้นคว้าทำรายงาน เป็นต้น

สำหรับวิธีการสอนในรายวิชาที่มีการปฏิบัติ มีวิธีการสอนหลากหลายรูปแบบตามลักษณะของรายวิชานั้น ๆ เช่น วิชาการวาดเส้น ให้ไปศึกษาค้นคว้าจากของจริง แล้วลงมือวาดจากรูปทรงอย่างง่าย ๆ ไปสู่สิ่งที่มีความซับซ้อนขึ้น วิชาจิตกรรม ประติมากรรม

สอนพื้นฐานการทำงาน ฝึกทักษะให้ชำนาญ โดยให้ทำตามแบบก่อน แล้วเริ่มสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง ด้วยการออกแบบร่างแล้วให้อาจารย์ตรวจแก้ไข จึงนำไปสร้างสรรค์ ส่วนวิชาภาพพิมพ์ สอนให้รู้จักการค้นคว้าทดลองเทคนิคการพิมพ์แบบต่าง ๆ ส่วนวิชาทางด้านการออกแบบ สอนให้รู้จักแก้ปัญหา ค้นคว้าและอธิบายความคิดและวิธีการทำงานของตนเองได้ นอกจากนี้ยังสอนให้รู้จักการวิจารณ์ผลงาน (อธิพร ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) ส่วนวิชาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนประถม จะมีการทำความเข้าใจหลักสูตรจัดกิจกรรมที่เหมาะสม แล้วเปิดโอกาสให้เข้าไปสอนจริงในห้องเรียน (อธิพร สมิจิตต์ : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ยังมีการสอนด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบ สาธิตวิธีใช้เครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ ตลอดจนหารูปแบบหรือเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการทำงาน (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2533 : 72-75) โดยหลักและวิธีการสอนทั่ว ๆ ไปยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน อาจมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน ซึ่งอาจจะนำวิธีการใหม่ ๆ ของตนเองมาทดลองใช้ตามที่อาจารย์นัด (อธิพร ชงอินเนตร : สัมภาษณ์)

4.2.3 ข้อบังคับในการวัดผลและวิธีการวัดผลของมหาวิทยาลัย เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยขอนแก่นว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรี พ.ศ.2529 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2530 ฉบับที่ 3 ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น เรื่องระเบียบการสอบไล่ของนิสิต ระเบียบว่าด้วยการวัดผลการศึกษาเพิ่มเติมระดับปริญญาตรีและอนุปริญญา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ.2516 จากระเบียบและประกาศต่าง ๆ มีสาระที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล ดังนี้

ระดับคะแนน สัญลักษณ์ ความหมายและค่าคะแนน

A	หมายถึง	ผลการประเมิน	ดีมาก	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต	เท่ากับ	4
B	หมายถึง	ผลการประเมิน	ดี	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต	เท่ากับ	3
C	หมายถึง	ผลการประเมิน	พอใช้	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต	เท่ากับ	2
D	หมายถึง	ผลการประเมิน	อ่อน	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต	เท่ากับ	1
F	หมายถึง	ผลการประเมิน	อ่อนมาก	ค่าคะแนนต่อหน่วยกิต	เท่ากับ	0

ตัวอักษรอื่น ๆ ที่ใช้เป็นสัญลักษณ์และมีความหมายเฉพาะ ซึ่งแสดงสภาพการศึกษา คือ I R S และ U ตัวอักษรเหล่านี้ไม่มีค่าคะแนน

สัญลักษณ์	ความหมาย
I	ผลการศึกษายังไม่สมบูรณ์
R	ซ้ำชั้น
S	ผลประเมินเป็นที่น่าพอใจ
U	ผลการประเมินไม่เป็นที่พอใจ

นิสิตจะได้ผลการประเมินเป็น F ถ้า นิสิตไม่เข้าสอบหรือถูกตัดสิทธิ์ไม่ให้เข้าสอบ ประจำภาค ทำผิดระเบียบการสอบ ไม่สามารถเปลี่ยนสัญญาลักษณะ I หรือ R ตามเวลาที่ กำหนดได้

มหาวิทยาลัยจัดให้มีการวัดผลสำหรับรายวิชาที่นักศึกษาได้ลงทะเบียนเรียนไว้ใน ภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง การสอบมี 3 ประเภท คือ การสอบย่อย(Quiz) การสอบกลางภาค (Mid-term Test) และการสอบประจำภาค (Final Examination) การสอบย่อย และสอบกลางภาค เป็นการสอบในระหว่างภาคการศึกษาหนึ่ง ๆ ผลของการสอบ อาจนำไปใช้พิจารณาเป็นส่วนหนึ่ง ร่วมกับผลการสอบประจำภาคก็ได้ จำนวนครั้ง เวลา และ วิธีการทดสอบให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอน หรือต้นสังกัดของภาควิชา การสอบประจำภาค หมายถึง การสอบครั้งสุดท้ายของแต่ละรายวิชาเมื่อเสร็จสิ้นการสอนในภาคศึกษานั้น ๆ ใน กรณีที่ไม่มีการสอบประจำภาค ผู้สอนวิชานั้นจะต้องจัดโครงการขึ้นให้นิสิตทำ โดยถือว่าโครงการ นั้นใช้ทดแทนการสอนได้ จำนวนครั้ง เวลา และวิธีการให้อยู่ในดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอน หรือต้นสังกัดของภาควิชา

นิสิตที่มีสิทธิ์เข้าสอบปลายภาคต้องมีเวลาเรียนในรายวิชานั้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด สำหรับรายวิชาที่มีภาคปฏิบัติ ต้องปฏิบัติงานในรายวิชาจนครบกำหนด ของรายวิชานั้น ๆ

การพิจารณาการตก ออก จะพิจารณาในปลายปีการศึกษา โดยนับรวมการศึกษา ในภาคฤดูร้อน และให้คิดเฉพาะรายวิชาที่มีค่าคะแนน นิสิตที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 1.50 เมื่อได้ลงทะเบียนเรียนมาแล้ว และมีหน่วยกิตสะสมอยู่ในระหว่าง 30-50 หน่วยกิต หรือมีระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ถึง 1.75 เมื่อได้ลงทะเบียนเรียนมาแล้ว มีหน่วยกิตสะสม ตั้งแต่ 60 หน่วยกิตขึ้นไป

นิสิตที่จะได้รับปริญญาตรีต้องสอบผ่านรายวิชาให้ครบตามหลักสูตร มีแต้มเฉลี่ยสะสม ไม่ต่ำกว่า 2.00

4.2.4 วิธีการวัดผลในรายวิชาต่าง ๆ

การวัดผลรายวิชา จะอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัย ในวิชาด้านศิลปปฏิบัติ ทำการวัดผลเพื่อพัฒนาการความก้าวหน้าในการ เรียนของแต่ละบุคคล โดยพิจารณาจากผลงาน การอธิบายแนวคิด วิธีการ และการคลี่คลาย ผลงาน ทั้งนี้ก็เพื่อให้นิสิตปรับปรุงการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการวัดผลเพื่อ ตัดสินผลการเรียนด้วยการเปรียบเทียบผลงานกับกลุ่มผู้เรียนด้วยกัน เปิดโอกาสให้มีการวิจารณ์

ร่วมกัน เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินผลการเรียนที่นิยมใช้ประกอบการพิจารณา คือ ความรับผิดชอบเข้า
ชั้นเรียนสม่ำเสมอ ส่งงานตรงเวลา เป็นต้น วิชาปฏิบัติไม่มีการสอบภาคทฤษฎี สำหรับ
สัดส่วนของคะแนนงานผลงานแต่ละชิ้น และกฎเกณฑ์การประเมินด้านอื่น ๆ อาจารย์ผู้สอน
เป็นผู้กำหนดเองตามลักษณะงาน (อภิสิทธิ์ ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) การวัดผลของวิชา
ทางทฤษฎี วัดผลด้วยการสอบกลางภาค ปลายภาค หรือจากรายงานการค้นคว้าและ
การนำเสนอ การวัดผลวิชาเหล่านี้มิได้มีการกำหนดวิธีการหรือจำนวนครั้ง อาจารย์ผู้สอน
เป็นผู้กำหนด ตามแต่จะเห็นสมควร (อริยาพร สมจิตต์ : สัมภาษณ์)

จากภาพรวมของการวัดผลในรายวิชาต่าง ๆ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปแบบ
และวิธีการอาจมีการเปลี่ยนไปบ้างในรายละเอียด ซึ่งขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนและวัตถุประสงค์
ของรายวิชาที่อาจารย์ผู้สอนต้องการเน้น (อริยาพร สมจิตต์ : สัมภาษณ์)

4.3 วิชาการด้านสิ่งสนับสนุนหลักสูตร

สิ่งสนับสนุนหลักสูตรในที่นี้ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ สื่อการสอน
โสตทัศนอุปกรณ์ เอกสารและหนังสือประกอบการค้นคว้า

4.3.1 อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ สถานที่เรียนของสาขาศิลปะศึกษา
มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นอาคารไม้ชั้นเดียว 2 อาคาร ขนาด 10 x 25 เมตร ภายใน
อาคารจัดเป็นห้องเรียนวิชาต่าง ๆ เช่น ห้องจิตรกรรม ห้องเขียนแบบ เป็นต้น มีครุภัณฑ์
และเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานศิลปะ เช่น โต๊ะเขียนแบบ โต๊ะปฏิบัติงานทั่วไป
ขาหยั่งเขียนภาพ แป้นปั้นภาพนูนต่ำ แป้นปั้นภาพนูนสูง มีตู้เก็บของ แท่นพิมพ์ แป้นหมุนไฟฟ้า
 เป็นต้น สถานที่มีพอเพียงสำหรับจำนวนนิสิตที่เรียน (มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2530 : 13)
แต่เครื่องมือบางอย่างยังไม่มีเพียงพอ หรือมีแต่ไม่ค่อยเหมาะสมในการใช้ปฏิบัติงานทางศิลปะ
สำหรับสถานที่เรียนมีเพียงพอ แต่ไม่ค่อยเหมาะสม เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ ระบบการ
ถ่ายเทอากาศ เป็นต้น เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีอยู่ วัสดุฝึกงานหรือใช้สาธิตของอาจารย์ ได้มา
จากงบประมาณแผ่นดินเป็นหลัก ส่วนวัสดุฝึกงานของนิสิต นิสิตต้องจัดหาด้วยตนเอง (อภิสิทธิ์
ชงอินเนตร : สัมภาษณ์)

4.3.2 สื่อการสอน เอกสารและหนังสือประกอบการค้นคว้า

สื่อการสอนประเภทโสตทัศนอุปกรณ์ เช่น วีดิทัศน์
เครื่องฉายสไลด์ มีทั้งที่เป็นบริการของมหาวิทยาลัย บริการของคณะศึกษาศาสตร์ และมี

บริการภายในสาขาวิชา โสตทัศนอุปกรณ์จึงมีพอเพียง และบริการดี แต่คุณภาพของสื่อการสอน บางอย่างยังไม่เหมาะสมกับการใช้งาน ทำให้ผู้สอนต้องจัดหา หรือจัดทำขึ้นใหม่ด้วยตนเอง เช่น ภาพสไลด์ ตัวอย่างงาน เป็นต้น (อิทฮิตร ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) ทางด้าน เอกสารประกอบการสอน อาจารย์ผู้สอนจัดทำขึ้นด้วยตนเอง เพื่อแจกให้นักศึกษา สำหรับหนังสือ ประกอบการค้นคว้า มหาวิทยาลัยมีหอสมุดกลางไว้เป็นหน่วยกลางของการบริการด้านนี้ และที่คณะศึกษาศาสตร์ก็มีห้องสมุดสำหรับให้นักศึกษาได้ค้นคว้า เช่นเดียวกัน แต่รายชื่อหนังสือ ตามห้องสมุดต่าง ๆ ได้รับการรวบรวมไว้ในหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัย การจัดหาหนังสือ เข้าห้องสมุดเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างห้องสมุดและอาจารย์ผู้สอน โดยได้รับงบประมาณ ที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ ห้องสมุดเป็นผู้เสนอข้อมูลรายชื่อหนังสือตามสำนักพิมพ์ ให้อาจารย์ ผู้สอน เป็นคนคัดเลือก และส่งรายชื่อหนังสือให้ทางหอสมุดเป็นผู้จัดซื้อ (อิทฮิตร ชงอินเนตร : สัมภาษณ์) สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น และห้องสมุดตามคณะต่าง ๆ ของ มหาวิทยาลัย จัดระบบหนังสือตามระบบรัฐสภาอเมริกัน หรือระบบ L.C. (Library of Congress) ตามระบบนี้ หนังสือศิลปะจะถูกจัดให้อยู่ในหมวด N ตั้งแต่ NA ถึง NV สำหรับ ความหมายของตัวอักษรกำกับหมวดหนังสือ มีดังนี้

N	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับงานทัศนศิลป์
NA	หนังสือด้านสถาปัตยกรรม
NB	หนังสือด้านประติมากรรม
NC	หนังสือเกี่ยวกับการวาดเขียน การออกแบบและภาพประกอบเรื่อง
ND	หนังสือจิตรกรรม
NE	หนังสือเกี่ยวกับการพิมพ์
NK	หนังสือมัณฑนศิลป์ ประยุกต์ศิลป์
NX	หนังสือเกี่ยวกับงานศิลปะด้านอื่น ๆ

(Library of Congress 1970 : 5)

จากการสำรวจหนังสือศิลปะของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในปีการศึกษา 2534 ได้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 50 จำนวนและร้อยละของจำนวนรายชื่อหนังสือศิลปะของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
จำแนกตามหมวดหมู่และภาษา ในปีการศึกษา 2534

หมวดหมู่หนังสือ	ภาษาไทย		ภาษาอังกฤษ		รวม	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
N	134	42	185	58	319	26
NA	106	38	176	62	282	23
NB	11	31	24	69	35	3
NC	41	37	70	63	111	9
ND	58	26	164	74	222	18
NE	6	55	5	45	11	1
NK	72	36	129	64	201	17
NX	20	61	13	39	33	3
รวม	448	37	776	63	1214	

หนังสือศิลปะทั้งหมดของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปีการศึกษา 2534 มีให้ผลิตทำการ
ค้นคว้าจำนวน 1214 เรื่อง เป็นหนังสือภาษาไทย 448 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 37 หนังสือ
ภาษาอังกฤษ 776 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 63 เป็นหนังสือความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ
งานทัศนศิลป์ (N) มีมากที่สุดคือ 319 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาเป็นหนังสือด้าน
สถาปัตยกรรม (NA) มี 282 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 23 หนังสือที่มีจำนวนน้อยที่สุด 3 อันดับท้าย
ได้แก่ หนังสือเกี่ยวกับการพิมพ์ (NE) มีจำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1 หนังสือศิลปะ
ด้านอื่น ๆ (NX) มีจำนวน 33 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3 และหนังสือทางด้าน
ประติมากรรม (NB) มีจำนวน 35 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3 เช่นเดียวกัน

วิวัฒนาการด้านการเรียนการสอนของหลักสูตรศิลปศึกษาระดับปริญญาตรี
(หลักสูตร 2 ปี) ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 จนถึงปี พ.ศ.2533

ในเรื่องของเนื้อหารายวิชาในหลักสูตร มีการเปลี่ยนแปลงโดยการเพิ่มหลักสูตรการเรียนแบบที่ 2 สำหรับผู้ที่ไม่มีพื้นฐานวิชาทางการศึกษามาก่อน เช่น กลุ่มนิสิตที่ได้รับวุฒิ ป.วช. ป.วส. เป็นต้น โดยให้เรียนวิชาเฉพาะทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เรียนวิชาเฉพาะทางด้านศิลปะน้อยลง ส่วนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องระบบและวิธีการศึกษา การวัดผล สิ่งสนับสนุนหลักสูตร เช่น อาคารสถานที่ สื่อการสอน โสตทัศนูปกรณ์ วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเอกสารและหนังสือยังไม่มีเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ทั้งในแง่ของระเบียบวิธี การบริหาร การจัดหา และการบริการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย